

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
oletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Pomen proge Carigrad - Perzijski zaliv

Starejša pokoljenja Evrope še dobro pomnijo časov, ko je nastalo geslo »Drang nach Osten«, s katerim se je označevala težnja nemškega cesarstva pod Viljemom II., da bi se politični in gospodarski vpliv Nemčije širil na jug in jugovzhod. To je bilo ob prelomu 19. in 20. stoletja, ko so se začele na mednarodnem političnem obzorju že obrisovati črte tako zvanega »velikega sporazuma«, to je, ko so se začele okrepjati vezi med Anglijo in Francijo, iz česar je polagoma nastala prava alianca, ki naj bi bila protitež proti naraščanju politične veljave in gospodarske tekme Nemčije na velikem svetovnem torišču.

Rusija romanovskih carjev je v glavnem tudi ves čas zasledovala prijateljsko politiko z Nemčijo, ker ji je to prijateljstvo jamčilo posest neprestanu upirajoče se razdeljene Poljske, krotilo ekspanzijske želje Avstrije v smeri na Črno in Egejsko morje in jo tudi v Baltiku ščitilo pred napadom od strani Anglije. Toda Viljemova politika, ki se je reško odvrnila od modrih smernic velikega Bismarcka, je začela v Rusiji porajati sum, da ne bi skušala Nemčija zasledovati ruske imperije nevarne politike na južnem in jugovzhodnem sektorju Evrope in njega podaljšku v Mali Aziji. To je veliki sporazum ali velika antanta spretno uporabila v diplomatski borbi za to, da je pridobila zadnjega ruskega carja zase, na kar je bil velik sporazum šele gotov, ne brez močnega odpora konzervativnih krogov stare Rusije. Eno najbolj močnih sredstev te politike je nudil cesar Viljem II. sam, ko je začel politiko, ki je umirajočo Turčijo sultanov bolj in bolj podredila Nemčiji in zadnjega dinasta osmanske carevine, Abdul Hamida, ki je bil sicer zagrižen sovražnik sodobne tehnike, pridobila za to, da bi Nemčija zgradila zvezo med Carigradom, oziroma na nasprotni obali Bosporske ožine ležečim mestom Haidar Pašo, preko jugovzhodnega dela Male Azije, Sirije in Mezopotamije do Basre na Perzijskem zalivu, kjer Turčija meji na območje Perzije. To je slovita bagdadska železnica, zaradi katere se je v evropskem časopisju vodila celih 10 let, to je do izbruha minule svetovne vojne, strastna debata med obema evropskima taboroma velesil. To je bila ena tistih zadev, ki je carsko diplomacijo najbolj naglajala k temu, da se je pridružila protinemški zvezi v prvem desetletju našega stoletja. Nemški konzorci, katerega najmočnejši delničar je bila Nemška banka (Deutsche Bank), je začel graditi tako imenovano bagdadsko železnico leta 1903 in jo z veliko pridnostjo in vztrajnostjo v najtežavnejših okoliščinah do izbruha svetovne vojne leta 1914 dogradil do železnega križišča Aleppo v Siriji. Toda svetovna vojna od 1914 do 1918 nemških inženjerjev in turških uprave nikakor ni ovirala, da ne bi bagdadske železnice gradila dalje, in sicer proti jugu v smeri na Damask in Egipt, pa proti vzhodu v smeri na Bagdad. Niso pa mogli nemški inženirji prebiti Tavriškega gorovja skozi 1160 metrov visoke Kilikijske prelaze, ki predstavljajo največjo oviro na tej prometni cesti. Težava nemško-turške armade, ki se je borila v Siriji s hrabrostjo, katero so priznale tudi velesile nasprotnega tabora, so na tem območju izvirale predvsem zaradi tega, ker je bilo treba dovažati sirjski armadi vsako patrono, vsak top in vsa živila čez Tavriško gorovje po kamelskih karavanah, na katere je bilo treba pretovoriti iz Carigrada prihajajoče blago iz železniških vozov.

Po določbah versajskega miru in njemu priključenih drugih mirovnih pogodb je sirski del bagdadske železnice prešel v francoske roke, do čim je turški del prešel v smislu pogodbe v Ankarji iz leta 1921 v last Turčije, ki je ta del proge odkupila in izročila prometu. Medtem so dokončali tudi Tavriški predor, ki predstavlja eno najbolj imponujočih storitev sodobne inženirske umetnosti. V tem času so tudi Angleži začeli graditi to železnico z nasprotnega konca, to je s Perzijskega zaliva, oziroma iz mesta Basre proti severozapadu do Bagdada in od tukaj dalje preko Samarre do Bajdžije po ozemlju Mezopotamije ali Iraka, na kateri leže za Anglijo tako zelo važna petrolejska ležišča. Ostala je še črta od Nusajbina (stari Nisibis) do Mosula, ki so jo začeli graditi zadnja leta in je bila dokončana in izročena prometu 15. julija letošnjega leta, to je odsek od Tel Kočka preko Mosula do Bajdžije. Obenem pa so zgradili tudi odtok, ki gre iz Aleppa v Siriji preko Damaska in Haife ob palestinski obali s priključkom na Aleksandrijo.

Tako je danes dograjena 2400 km dolga železniška proga, ki veže preko Bosporske ožine Evropo s Perzijskim zalivom in dalje z Indijo. V zadnjih letih pa je bila še dograjena zvezna proga, ki gre preko Ankare z dvema izhodnima progama v severni smeri na južno obalo Črnega morja. Druga važna zveza pa je bila dokončana lanskega leta, in sicer gre preko Erzeruma na Tiflis v sovjetske kavkaške republike. Tako je sedaj s turškim in angleškim ter francoskim kapitalom dograjena zveza, ki je svojčasn dvigala politiko prahu v mednarodnem diplomatskem svetu in ji je najbolj nasprotovala Anglija iz bojazni, da ne bi v nemških rokah pomagala omajati britski imperij na poti v Azijo. Saj bi v takem primeru najkrajša pot preko Suez v Indijo postala brez svoje gospodarske in strateške vrednosti.

Danes pa je položaj drugačen in se ta proga nahaja v rokah Turčije, francoske Sirije in angleškemu vplivu podrejenega Iraka. Druga svetovna vojna pa tudi bagdadsko železnico vključuje

Gigurtu in Manuilescu v Nemčiji

Nemška vlada je povabila predsednika romunske vlade in zunanjega ministra v Solnograd na razgovor o ureditvi odnošajev Romunije do sosedov — Nepotrjena poročila o sovjetskem pritisku na Romunijo

Bukarešta, 23. julija. t. Rador: Uradno objavljajo, da sta ministrski predsednik Gigurtu in zunanji minister Manuilescu sprejela povabilo nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa, naj prideta k njemu v Solnograd v goste. Romunska državna se odločijo v sredo dne 24. julija ter bosta prihodnji petek v Solnogradu v letnem bivališču zunanjega ministra Ribbentropa.

Bern, 23. jul. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Bukarešte, da so se tamkaj širile govorice, da sovjetska vlada pripravlja nove pritiske na Romunijo in da je bila romunski vladi od strani Sovjetov vročena nova nota. Na merodajnih mestih so te govorice zanikali, češ, da izvirajo iz Romuniji neprijaznih virov.

Brez dvoma pa je, pravi švicarski list, da bi Romunija sedaj, ko je preusmerila svojo politiko, zelo rada videla, če bi si mogla državno zgradbo zgraditi v miru in v zavesti varnosti od strani vseh sosedov. Romunska vlada je bila glede tega v razgovorih z nemško vlado in je bilo sproženo vprašanje novih jamstev za romunske meje. Romunski vladi da je bilo sporočeno, da o kakšnih novih

jamstvih ne more biti govora, dokler vsa vprašanja med Romunijo in njenimi sosedami niso bila zadovoljivo urejena, kar pa naj bi se storilo šele po zaključku vojne z Anglijo ob priliki mirovne konference, ki bo pod vodstvom Nemčije in Italije preuredila Evropo.

Glede potovanja romunskih državljanov v Nemčijo pravijo švicarski listi, da je dokaz, da se bo vprašanje odnošajev Romunije do njenih sosedov, predvsem do Madžarske in Sovjetske Rusije pri tej priliki v Solnogradu obravnavalo. Romunska vlada da bo predložila ukrepe, ki jih je voljna storiti, da zadovolji Madžarsko. Švicarski listi menijo, da se je s tem sprožilo vprašanje urejanja odnošajev v južnovzhodni Evropi in da je pričakovati, da bo tudi sovjetska diplomacija začela z aktivno delavnostjo na področju Črnega morja.

Berlin, 23. julija. b. Nemška vlada zanika, da bi uradno pozvala romunskega ministrskega predsednika Gigurtu, bolgarskega ministrskega predsednika Filova in zunanjega ministra Popova v Berlin. V Berlinu povdarjajo, da bo romunski mini-

strek predsednik Gigurtu, z zunanjim ministrom Manolescom v petek prišel v Nemčijo. Obisku romunskih politikov je pripisati živahno diplomatsko delovanje, ki se je nanašalo na vsa še nerešena vprašanja med Romunijo, Madžarsko in Bolgarijo. Romunija se je namreč zadnje tedne močno trudila, da bi dobila od Nemčije in Italije jamstvo za meje.

Jugoslavija - Madžarska

Budimpešta, 23. julija. AA. MTI: Ugledni jugoslovanski gosti, ki so prišli v Budimpešto o priliki otvoritve nove zračne proge Beograd-Budimpešta, so bili več dni gostje trgovskega ministristva na Madžarskem. Jugoslovanski gostje so obiskali državno konjušnico v Badolji ter so prebivali nato ob Blatnem jezeru. Jugoslovanski gostje na čelu s letalskim polkovnikom Brankom Naumovićem so odpotovali včeraj popoldne z letalom v Beograd, pri odhodu so se na letališču od njih poslovili jugoslovanski poslanik Rasić in člani poslaništva, načelnik trgovskega ministrstva Hejas, letaleški polkovnik Hary in druge osebnosti. Pred odhodom so se jugoslovanski gostje zahvalili za gostoljubnost in prijetno bivanje.

Poročila z bojišč

Italijansko-angleški boji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 23. jul. AA. Stefani: Službeno poročilo št. 44 glavnega štaba italijanske oborožene sile se glasi:

V severni Afriki so italijanski bombniki izvedli učinkovito bombardiranje pri Marsa Matruhu in Sidi Barani. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča. V vzhodni Afriki so italijanska letala uspešno bombardirala Vair. Sovražnik je bombardiral Diredado, vendar ni povzročil nobene škode. Ubit je bil samo en domačin.

Milan, 23. julija. AA. Stefani: »Corriere della Sera« prinaša članek sprico poročila angleške poluradne agencije in zelo ostro kritizira način, kako ta agencija prikazuje dogodke. List posebno omenja tista poročila, ki se nanašajo na napade na Malto ali pa na borbe, ki se vodijo v Afriki. List poudarja, da je večina teh vesti tendenciozna in popolnoma izmišljena ter navaja nekoliko primerov.

Gibraltar bombardiran

Tanger, 23. julija. AA. Stefani: V teku večerajšnjega dneva so nepoznana letala letela nad Gibraltarjem. Vrgla so več težkih bomb na arzenal. Protiletalske baterije so stalno streljale. Evakuacija Gibraltarja se nadaljuje. V teku večerajšnjega dneva je zapustilo Gibraltar čez 2000 žena in otrok.

Madrid, 23. julija. AA. DNB: Po vesteh s špansko-gibraltarске meje so nepoznana letala letela včeraj dvakrat nad Gibraltarjem. Prvič so letela ob 11.10 ter so krožila nad mestom deset minut, drugič pa ob 14.30. Ob tej priliki so letala vrgla večje število bomb. Protiletalske baterije so stalno streljale.

Angleška poročila

London, 23. julija. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za notranjo varnost poročata, da so nemška letala letela tekom noči nad Temso, Walesom in južno škotsko. Človeških žrtev ni bilo, le v nekem škotskem

mestu je bilo ranjenih nekaj oseb. Materialna škoda ni posebno velika.

Nemško-angleški boji

Nemška poročila

Berlin, 23. jul. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Neka nemška podmornica je potopila sovražnih ladij v skupni tonaži 18.000 ton. Nemška letala so v noči med 22. in 23. julijem letela nad Anglijo in škotsko ter izvedla uspešne napade na letališča in industrijske naprave kakor tudi na nekatera pristanišča. Bombe so bile vržene v Pembrooku, Catannu, Edinbourghu, Aberdeenu in Portsmouthu. V Kanalu in ob vzhodni angleški obali so bile bombardirane trgovske ladje.

Sovražna letala so letela v noči med 22. in 23. julijem nad severno in zahodno Nemčijo in niso s svojimi bombami zadela nobenih vojaških ciljev. V neki vasi je bila poškodovana cerkev, v drugi pa več hiš. Zbito je bilo eno sovražno letalo. Eno nemško letalo se ni vrnilo domov. Nad Wilhelmshafnom sta bili zbiti dve sovražni letali. Včeraj in ponoči je bilo v celem zbitih šest sovražnih letal.

Nemci očitajo Angležem, da bombardirajo civilno prebivalstvo

Berlin, 23. julija. AA. DNB: Na osnovi zbranih podatkov je jasno ugotovljeno, da angleška letala bombardirajo v zadnjih dneh posebno nevojaške naprave. To se dogaja posebno od minulega petka po govoru Hitlerja. Angleži so vrgli veliko število bomb, toda

Nemški in italijanski odmev na Halifaxov govor

V Berlinu pravijo, da je »sedaj prišel trenutek za uničenje angleškega imperija«

Odmev v Rimu

Rim, 23. julija. AA. Stefani: Italijanski listi zavračajo trditve lorda Halifaxa v njegovem večerajšnjem govoru ter pravijo, da se njegovi predlogi ne strinjajo z ideali pravega miru. Lord Halifax je v svojem govoru, pravijo listi, spremenil Mussolinijevo formulo, ki se nanaša na evropsko zajednico in pravi, da ta Mussolinijeva formula ni mogla biti izvedena prav po krivdi Anglije.

»Messaggero« pravi, da je bil Halifax podoben junaku, ki trepeče. Tudi ta list ugotavlja, da je lord Halifax enako kot Churchill sprejel Mussolinijevo formulo o miru, ki mora sloneti na pravici, da pa sedaj to Mussolinijevo formulo prikazujejo kot svojo. Na koncu pravi list, da želi lord Halifax stopiti na čelo nove križarske vojne, ki jo bodo vodili židje in bogati lordi. Ti so poklicani boriti se proti državama osi. To naj bo po mnenju lorda Halifaxa »šesta kolona«.

Listi poudarjajo nadalje, da ta govor, v katerem govori lord Halifax zviša in v imenu nekega krščanstva, v nobenem primeru ne vzdrži primere z govorom vodje rajha in ga sploh ni mogoče smatrati kot dostojen odgovor.

»Piccolo« ugotavlja, da je govor poln fraz, ki ničesar ne povedo.

»Tevere« piše v porogljivem tonu zlasti o tistem delu govora, v katerem govori lord Halifax »o šesti koloni«.

»Giornale d'Italia« pravi, da ta govor ni nič drugega kakor spomenik hinavščine in sicer tiste hinavščine, ki je bila zmerom značilna za britansko politiko. Lord Halifax je govoril o križarski vojni, toda to je samo fraza, katero bi rad podtaknil svetu. Nikdar od Versailles ni bila angleška politika prežeta z načeli miru in pravice, ki

so temelj krščanske vere. Dejansko krščanstvo ne preveva britanske vojne politike, temveč nekrščanski elementi. Apel, ki ga je lord Halifax poslal narodom Velike Britanije in Severne Amerike, ne bo preprečil popolnega zmagaoslavja držav osi.

Odmev v Berlinu

Berlin, 23. julija. AA. DNB: V nemških političnih krogih, se bavijo s snočnim Halifaxovim govorom in pravijo v glavnem sledeče:

Kocka je padla: Naše mnenje je, da pomeni govor lorda Halifaxa končnoveljavnen uraden odklonilni odgovor na mirovno ponudbo, ki jo je vseboval Hitlerjev govor. Priznati je treba, da bi bilo težko prekositi hinavski način, s katerim so angleški državniki ravnali z mirovno ponudbo vodje Nemčije. Lord Halifax želi, da bi razširil v Angleskem narodu neki pietizem in bi rad držal moralne pridige, da bi na ta način dvignil moralno ljudskih množic. Nasproti temu pa je naše mnenje tako, da je govor angleškega zunanjega ministra povzročil sedaj drug način obračunavanja. Ker lord Halifax ne mara za besedo vodje Nemčije, ki je poudaril, da nima namena uničiti britanskega imperija, potem mi na naši strani jemljemo na znanje, da lord Halifax in vsi tisti, v katerih imenu je govoril, zastopajo mnenje, da je sedaj prišel trenutek za uničenje angleškega svetovnega imperija. Vodja Nemčije ni grozil v svojem govoru,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vrem. napoved: Delno oblačno in vedro vreme. Močnejše oblačno utegne biti v severovzhodnih krajih in po planinah. Možni so naliivi, krajevne nevihte in deževje. Zagrebska vremenska napoved: Stalno vreme.

Visoko odlikovanje škofa dr. Rožmana

Belgrad, 23. julija: AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je bil na predlog pravosodnega ministra odlikovan z redom sv. Save I. vrste ljublj. škof dr. Gregorij Rožman.

»Samouprava« o novi stvarnosti

Pod naslovom »Naša nova stvarnost piše glavno glasilo JNY, »Samouprava«, na uvodnem mestu med drugim sledeče: »Za gotov čas je treba pozabiti in postaviti na drugo mesto vse koristi posameznikov in posameznih krajev. V skrbi za občno stvar moramo iti mimo vseh tradicionalnih občutljivosti, predvsem pa preko raznih zahtev, ki so se oblikovale iz našega časa, da bomo razpravljali o teh vprašanjih pozneje. Sedaj pa, ko gre za obstanek in ugled celote, moramo imeti pred očmi samo vrhovno korist celokupne države in naroda.«

Tragičen dogodek v vitanjskem okraju

15 letni fant ustrelil svojo 4-letno sestro.

Celje, 23. julija.

Ločnikarjevo družino v Skomarjih je zadela nesreča, ki je iztrgala iz družine 4-letno hčerko. Ločnikar se je mudil dopoldne po svojih opravkih v Slov. Konjicah in se je vrnil okrog 3 popoldne domov. Ko sta ga 15 letni sin in 4 letna hčerka zagledala, sta mu prihitela nasproti, da dobita sladkoroče. Fant se je podvil in hotel vzeti očetu sladkoroče iz žepa. Medtem pa je potegnil iz žepa samokres, ki mu je padel na tla. Sin je samokres pobral. V tem trenutku pa se je pripognil tudi deklica. Samokres se je sprožil in krogla je zadela hčerko v trebuh, tako da je obležala pri priči mrtva.

Novice iz Banovine Hrvatske

Zagreb, 23. julija. b. Kredit za regulacijo Save v znesku 15 milijonov so sedaj povišali na 20 milijonov, da bi bila regulacija v celoti izvršena, ker prejšnji kredit ni zadostoval.

Zagreb, 23. julija. b. Včeraj je bila seja finančnega odbora pod predsedstvom župana Starčevića. Sprejet je bil preračun v znesku 154 milijonov din. Ta preračun je uravnotežen tako, da občina ne bo predpisala novih dajatev.

Split, 23. julija. b. V Splitu je prispela aparatura za novo avtomatično telefonsko centralo na Visu. Avtomatična telefonska centrala bo imela dve podcentrali, od katerih bo ena na Komizju ter bodo vsa mesta otoka Visa povezana z najmodernejšo avtomatično radijsko-telefonsko centralo.

Banjaluka, 23. jul. m. V Banjaluki so oblasti prepovedale hazardno igranje »Božji blagoslov«, ker je predvčerajšnjim zaradi te igre prišlo do dvojnega umora.

Split, 23. julija. m. Včeraj so se čutili močni potresni sunki v Vrbovski in v Starem gradu. Večje število prebivalcev se je iz strahu pred večjimi posledicami potresa začelo preselilo v Split in okolice.

Belgrajske novice

Belgrad, 23. julija. AA. Poleg 200 vagonov kornice, kolikor jih je PRIZAD je dobil iz Belgarije, pa teko pogajanja za nakup nadaljnjih 800 vagonov. Pogajanja potekajo ugodno.

Niš, 23. julija. m. Predsednik vlade Cvetković je popoldne s letalom odpotoval v Niš. Z letališta se je odpravil v Niško Banjo. Predsednik vlade bo ostal v Nišu do jutri.

Belgrad, 23. jul. m. V kabinetu finančnega ministra je bila danes popoldne seja gospodarskega odbora ministrov, na kateri so razpravljali razna gospodarska vprašanja iz posameznih resorov.

Belgrad, 23. jul. m. Ob tretji obletnici smrti pokojnega patriarha srbske pravoslavne cerkve Varnave so bile danes na njegovem grobu v svetosavski cerkvi zadušnice, katerim so prisostvovali zastopniki raznih narodno-obrambnih kulturnih in gospodarskih organizacij.

Belgrad, 23. jul. m. Izvršilni odbor Jugoslovanskega učiteljskega združenja je iz oziroma na okolnosti, da do sedaj še niso imele vse sekcije uprave rednega obnove zborov, odločil tudi občni zbor JUJ za poznejši čas.

Belgrad, 23. jul. m. Jutri dopotuje v Belgrad slovaška trgovinska delegacija, ki se bo z našo trgovinsko delegacijo pogajala za sklenitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Slovaško. Delegacija vodi narodni poslanec dr. inž. P. Zlatko. Leskovac, 23. julija. m. V Leskovcu je dopotoval upravnik Državne hipotekarne banke dr. Glomazič ter je imel konferenco z zastopniki raznih gospodarskih ustanov in denarnih zavodov zaradi ustanovitve podružnice Državne hipotekarne banke v Leskovcu.

Niš, 23. julija. m. Z ozirom na pred kratkim izvršene dopolnilne volitve svetnikov v Kmetijski zbornico za moravsko banovino bo jutri imela Kmetijska zbornica za to banovino sestanek, na katerem se bo izvolil izvršilni odbor kakor tudi ostali odbori.

Belgrad, 23. julija. AA. V Novem Sadu se je danes sestala regionalna konferenca balkanskega odseka svetovne zveze za mednarodno prijateljstvo s pomočjo cerkve. Pri konferenci sodelujejo delegati balkanskih držav in predstavniki zveze Zeneve. Delegati bolgarske pravoslavne cerkve so prof. Cankov, Gošev, Pasov in Stoimenov. Grško cerkev zastopa prof. Brastiotis, v imenu svetovne zveze v Zenevi pa se udeležuje seje Andreo Douis ter Henry Vichar. Konferenco vodi baški škof dr. Irinej Cirič. Konferenca bo trajala 3 dni.

Belgrad, 23. julija. AA. Gradbeni minister dr. Miha Krek se je vrnil z jutranjim brzovlakom iz Ljubljane v Belgrad. V njegovem spremstvu je bil šef kabineta Stanko Menčinger. Dopoldne je minister dr. Krek sprejel delegacijo iz Kusiljeva, katera mu je razložila potrebe svojega kraja in prosila za podporo za gradnjo mostov.

Drobne novice

Atene, 23. julija. AA. Stefani: Grška trgovinska delegacija je odpotovala v Budimpešto, kjer se bo pogajala za obnovo grško-madžarske trgovinske pogodbe.

Peking, 23. julija. AA. DNB: V Pekingu je bil izvršen nov politični umor. Bivši šef tehnične uprave pekinške občine in nedavno postavljeni šef obnove urada Juta Sun je bil najden zjutraj ubit v svojem avtomobilu. Policija išče neznane morilce. Ugotovljeno je, da je umor političnega značaja.

Tudi Bolgari povabljeni na posvet v Nemčijo

Gre za rešitev vprašanja Dobrudže

Sofija, 23. jul. m. V tukajšnjih političnih krogih je povabilo nemške vlade predsedniku bolgarske vlade Pilovu in zunanjemu ministru Popovu vzbudilo največje pozornost. S predsednikom vlade in zunanjim ministrom odpotujejo v Nemčijo še glavni tajnik zun. ministrstva Šumanov, strokovnjak zun. ministrstva dr. Bernekov, glavni tajnik predsedstva vlade Gančev in zastopnik bolgarske brzojavne agencije. Bolgarska delegacija odpotuje v Berlin v četrtlet dopoldne z ekspresnim vlakom čez Belgrad in Budimpešto. V uradnih krogih o potovanju obeh državnikov še niso dali nobenega komentarja.

»Tucot« objavlja uvodnik svojega glavnega urednika Taneva, ki pravi, da bodo bolgarski državniški sprejeti pri Ribbentropu v soboto, torej dan pozneje kakor romunski predstavniki. Ta okoliščina je važna, ker kaže, da bo vprašanje Dobrudže imelo pri teh pogajanjih glavno vlogo. Tanev pravi, da je treba obisk bolgarskih državnikov v Berlinu smatrati za začetek miriljubne rešitve vseh spornih vprašanj. Bolgarski narod zaupa v Nemčijo in računa na njeno pomoč, kakor tudi Nemčija lahko računa na pomoč bolgarskega naroda.

Sofija, 22. julija. AA. Bolgarska brzojavna agencija: Svetnik zunanjega ministrstva Nikola Tolčev je imenovan za ravnatelja bolgarske brzojavne agencije. Tolčev je bil dolga leta tajnik ravnateljstva za tisk, nato pa tiskovni ataše pri poslaštvu v Belgradu in na Dunaju. Prestopil je nato v diplomatsko službo ter deloval na Dunaju in v političnem oddelku zunanjega ministrstva.

Nemčija—Jugoslavija

Berlin, 23. jul. m. Transcontinental Press. — Državni tajnik v ministru za narodno gospodarstvo dr. Langried je na čast jugoslovanski gospodarski delegaciji priredil danes velik sprejem v Domu letalcev. Sprejemu so prisostvovali predstavniki vseh ministrstev in interesiranih gospodarskih ustanov. Z jugoslovanske strani so bili navzoči poslanik dr. Andrič, člani poslaništva in trgovinske delegacije, ki jo vodi pomočnik zu-

nanjega ministra dr. Pilja in podguverner Narodne banke dr. Belin.

Sporazum med Romuni in nemško manjšino

Bukarešta, 23. julija. m. Med romunsko vlado in vodstvom nemške narodne manjšine je bil dosežen sporazum, po katerem se ustavi vse vojaške rekvizicije pri zasebnikih nemške narodnosti. Doslej izvršene rekvizicije se razveljavijo. Do tega ukrepa je po zahtevanju merodajnih krogov prišlo v zvezi s pričetno demobilizacijo znatnega števila rezervistov in zaradi tega, ker so živina in prevozna sredstva potrebna za poljska dela.

Bukarešta, 23. jul. m. V kmetijskem ministru je bila seja pod predsedstvom državnega tajnika Nemoana. Na seji so imenovali posebno komisijo, ki bo nadzorovala vso romunsko lesno industrijo. Komisija bo predvsem skrbela za potrebo nabavo lesa za vojsko in civilno prebivalstvo.

Turčija—Sovjetska Rusija

Carigrad, 23. jul. m. Transcontinental Press. Sovjetska trgovinska delegacija je v Turčiji končala pogajanja s turško delegacijo. Obe delegaciji sta se sporazumeli za podpis začasne trgovinske pogodbe, kateri bo sledila pozneje končnoveljavna trgovinska pogodba. V začasni trgovinski pogodbi določena izmenjava blaga bo znašala okrog 8 milijonov dolarjev.

Carigrad, 23. julija. m. Transcontinental Press: Včerajšnje iransko (perzijsko) časopisje se v uvodnihki peča z vprašanjem angleško-iranske petrolejske družbe in priporoča vladi nove ukrepe proti tej družbi, ki je že del časa v napetih odnosih s finančnim ministrom. Časopisje poudarja, da koristi države zahtevajo, da se z energičnimi ukrepi razpusti ta družba.

Ankara, 23. jul. m. Zunanji minister Saradzoglu je odpotoval v Smirno na krajši oddih.

Budimpešta, 23. jul. m. Transcontinental Press. Namesto narodnih poslancev Kuhaya in Vage, katerih mandata je parlament razveljavil, sta prišla v parlament njuna namestnika Kuhaya in Susto, ki sta prav tako pristala sukcaistični križev.

Objave nemške „Bele knjige“

Novoobjavljene listine razkrivajo načrt za uničenje romunske petrolejske industrije in za izkrcanje zaveznikov v Solunu

Berlin, 23. julija. AA. DNB: Nemški tisk posveča veliko pozornost objavi novih dokumentov angleške Bele knjige. Listi ugotavljajo, da objavljeni dokumenti dokazujejo, da sta Francija in Anglija hoteli izkoristiti male narode za svoje cilje. »Berliner Börsen Zeitung« piše o akciji angleškega poslanika v Bukarešti, katerega vloga objavljeni dokumenti popolnoma odkrivajo. Ti dokumenti, pravi list, zelo prepričevalno odkrivajo želje Francije v Rumuniji. »Deutsche Allgemeine Zeitung« se istotako dotika francosko-angleških navedb glede Rumunije in romunskega petroleja ter pravi, da se je zvedela na osnovi objavljenih dokumentov prava resnica.

Načrt za uničenje romunskih petrolejskih vrelcev

Berlin, 22. julija. AA. DNB. Ministrstvo za zunanje zadeve objavlja nadaljne dokumente iz politične tajne arhive francoskega generalnega štaba. Dokument št. 30 vsebuje poročilo posebnega agenta francoske vlade Leona Wengera z dne 1. oktobra 1939. Omenjena oseba sporoča, da so končane vse priprave za radikalno uničenje romunske petrolejske industrije. Dokument pravi med drugim: Predmet posebne naloge, ki je bila zaupana Wengerju in ki naj bi se izvršila pod vrhovno kontrolo samega veleposlanika, je izdelal načrt za eventualno uničenje petrolejskih vrelcev, rafinerij, zalog in prevoznih sredstev ter v primeru potrebe organizacija sredstev in izdelava načrta, kako naj se ta naloga izvrši. Ta operacija gre enako kot operacija, ki so jo zavezniki zahtevali leta 1916 zatem, da se onemogoči dobava bencina Nemčiji iz Rumunije in to za čim dalje časa. V zvezi s tem je treba vpoštevati, da letna proizvodnja petroleja v Rumuniji znaša 6 milijonov ton, to je trikrat toliko kot je znašala leta 1916. Domača potrošnja znaša približno četrtino proizvodnje, to je poldrug milijon ton. Za izvoz preostaja po tem takem 4,5 milijona ton, če bi bilo na razpolago dovolj prevoznih sredstev. Toda uničiti je treba več kot to količino, kar bi se domača potrošnja v Rumuniji pod nemškim pritiskom lahko znižala na polovico, delo uničenja pa mora biti radikalno in popolno. Wenger se je vrnil 16. septembra v Bukarešto v spremstvu kapitana Pierre'a Angoisa, ki mu je dodeljen. On je očitno istega dne svopil v zvezo s francoskim veleposlanikom, s svetnikom veleposlanstva Spite-Milerjem, s trgovskim svetnikom in vojnim atašejem. Že o priliki prvega razgovora se je zaradi obojestrani naloge in metod, ki so se morale uporabiti ter zaradi velike količine materiala in števila tovarov v državi, ki pridejo v pošto, da se Wengerju dovolj sodelovanje s Coulonom de Mont Lebecom, Panafierom, Maretom, Soisomom, Bubierom in de Lagom. Razen tega mu je francoski vojni minister dal na razpolago Bonseina in Chapleta, ki sta prispela pozneje. Ti sodružniki so vsi francoski inženirji, zaposleni pri petrolejskih podjetjih. Sedaj so nastavljeni kot častniki. Vsak inženir je specialist za posebno panogo proizvodnje petroleja ter stoji na čelu organizacije svoje posebne stroke. V toku 18. septembra je poslanik Thierry predstavil Wengerja angleškemu poslaniku siru Reginaldu Hoaru. Osebnosti je bil dosežen toliko prej, ker je bilo med obojem poslanstva in angleškimi inženirji več oseb, ki so pred 20. leti sodelovali pri načrtih za uničenje petrolejskih naprav v Rumuniji. Wenger je takoj začel razgovor s polkovnikom Cabinsonom, majorjem Wodsonom ter Mastersonom ter jih predstavil francoskim sodružnikom. Francozi naj bi izdelali dva načrta. Angleži pa naj bi ju kritično pregledali. Glede metod, ki naj se uporabijo,

pravi dokument: Da bi bilo vsako uničenje področij in naprav petrolejske industrije uspešno, mora obsegati vse dele industrije, t. j. proizvodnjo, prometna sredstva, zaloge in rafinerije. Griffithov poročilo z 21. januarja 1917, nemško poročilo o uničenju petrolejskih naprav iz leta 1916 ter ugotovitve angleško-francoske komisije iz leta 1919 do 1921 dokazujejo, da improvizirano uničenje ne more biti v polni meri uspešno. Če bi se zažgali samo petrolejski vrelci, bi to stvarno pomenilo, da je izvršen samo en del naloge, uničenje pa morajo biti vse naprave za vrtnanje, proizvodnjo in promet ter rafinerije. Sam ogenj bi dosegel le delne in dozvedne rezultate. Nemci bi v toku enega leta dosegli lahko še večjo proizvodnjo, če bi z neuničenim materialom ponovno začeli črpati vrelce ter zgradili druge naprave. Upoštevati moramo, da je treba za vrtnanje petrolejskih vrelcev čas treh mesecev, če se ves potreben material nahaja na licu mesta. Požar v rafinerijah bi lahko napravil največjo škodo. To je velik in važen del naloge, ki jo je treba izvršiti. Pripravljalna dela so že gotova, tako da se bo sistematično uničevanje vseh naprav lahko začelo na vseh krajih istočasno in se ne bo zgodilo, da bi se naprave uničile samo napol, tako da bi se mogle hitro ponovno zgraditi. Na osnovi teh splošnih elementov je izdelan dvojen načrt, ki predvideva na eni strani hitro uničenje, ki se lahko izvrši v 24 urah, če se dela 10 ur na dan ter s sredstvi, ki se nahajajo na licu mesta. V tem primeru bi se uničilo 80 odstotkov proizvodnje vseh rafinerij. Škoda pa se ne bi mogla popraviti v več mesecih. Na drugi strani pa je izdelan sistematičen program, za katerega izvršitev bi bilo treba 10 do 30 dni. V tem primeru bi se uničilo vsaj 90 odstotkov vse proizvodnje z najvažnejšimi petrolejskimi vrelci ter večino prevoznih sredstev. Uničenje bi se izvršilo z razstrelivom. Vse je že pripravljeno, da se izvrši uničenje in da se izdela mreža za dovoz peska, s katerim naj bi se zamašili vrelci še prej, predno se z ognjem in eksplozivom uničijo ostale naprave.

Seja francoske vlade o napadu na Belgijo

Dokument št. 32 nemške Bele knjige govori o seji francoskega vojnega kabineta v aprilu 1940. Dokument pravi:

Predsednik vlade je dal informacije o položaju. Mnenja je, da je treba pri Narviku takoj delati, ker ima železna ruda kapitalen pomen za potek vojne. Zahteval je, da se pošlje takoj divizija v Brest in

da se takoj tvori orožje na ladje. Opozoril je nato, da je sedaj nastala tekma med Nemčijo in zavezniki. Admiral Darlan je predložil

1. vkorakati v Belgijo,
2. položiti plovne mine,
3. izvršiti napad na severovzhodnem bojišču.

Reynaud je zaprosil generala Gamelina za mnenje glede tega predloga. Gamelin se je izrazil za vpad v Belgijo. Predsednik vlade je opozoril Darlana, da ima sovražnik s svojimi efektivami dvojno premoč nad zavezniki. General Gamelin ostaja navzlic temu pri svojem pozitivnem odgovoru. Njemu se je priključil general George. Vojni minister Daladier je vztrajal pri tem, da je treba sedaj izvršiti operacije. Sprejet je bil soglasno tale sklep: 1. Vlada se naproša, da zahteva odobritev belgijske vlade za operacije v Belgiji. 2. Če se odobrilev doseže, se bodo izvršile operacije. 3. Ako se bodo operacije izvršile, se bodo uporabile rečne mine. 4. Francoska vlada bo sporočila norveški vladi, da lahko računa na francosko pomoč. 5. Reynaud, Daladier in admiral Darlan odpotujejo popoldne v London.

Načrt za izkrcanje zaveznike armade v Solunu

Dokument št. 33 vsebuje pismo vrhovnega poveljnika Gamelina glavnemu poveljniku francoskih čet na Bliznjem Vzhodu generalu Weygandu. Gamelin pravi v pismu:

Vi ste mi naglasili potrebo ohraniti voljo za odpornost Balkanskih držav z našo pomočjo, in to čim močnejšo in čim boljšo. Zahtevali ste, da vam pošljem, dokler je Sredozemsko morje še svobodno, tele okrepitve: Skupino lovskih letal, več skupin bombnikov, oddelke druge kolonialne divizije in dva bataljona oklopnih avtomobilov. Na seji z dne 6. maja je vojni kabinet sklenil, da za zdaj ne obstoji možnost poslati te enote na Daljni Vzhod iz sledečih razlogov:

1. Vse izgleda, da bo Italija stopila v vojno proti zaveznikom, potem ko dobi zadatilo o nemški pomoči. Preti torej nevarnost, da se bo hitro razširilo tudi na naše vzhodno bojišče in verjetno tudi na jugovzhodno bojišče ter so nam za te borbe potrebna vsa razpoložljiva sredstva. Ojačenje čet na Bliznjem vzhodu se torej ne zdi nujno, ker bi v primeru sovražnosti z Italijo bilo težko omogočiti prevoze čez Solun, razen tega pa nastaja vprašanje zagotovitve svobode prometa po Sredozemskem morju potom letalskih zaščit konvojev.

2. Kar se tiče vprašanja Dodekaneza bi se potreba ojačanja lahko upoštevala samo takrat, če bi Turčija dovolila svobodno bivanje na njenem ozemlju. Toda če tudi pri sedanjem položaju nisem v stanju poslati vam zahtevanih okrepitev, še vedno podvzamam vse potrebne ukrepe, da vam na Bliznji vzhod pošljem enote, ki bodo dopolnile vaš ekspedicijski zbor. Te enote so tako rekoč že na poti. Trudil se bom, da njihov odhod pospešim. Admiraliteta je podzela vse, da pošlje na Bliznji vzhod tri prevozne ladje, ki vam bodo omogočile, da v primeru potrebe vržete prvi del čet v Makedonijo. Toda pri vsem tem smatram, da mi bodo vsi ti ukrepi, če ne bi zadostovali, v smislu vaših zahtev dali povod, da vam vse to v drugi notri obširneje pojasnim, posebno pa, kako si zamisljam organizacijo ekspedicijskega zbora, upoštevajoč sedanje razmere in sredstva, s katerimi razpolagamo. Naprošam vas, da mi o vsem tem dostavite tudi svoje mnenje.

Solun in grški otoki

Dokument št. 34 vsebuje noto francoskega generalnega štaba z dne 15. maja 1940, v kateri opozarja na to, da se je treba izogibati vsaki indiscretosti glede operacij na morju. Parole so za Solun »Honduras«, za Kreto »Guatemala«, za otok Milos »Argentina«, za otok Salamis »Chile«, za Navarin »Brazilija«.

Dokument št. 35 vsebuje pismo francoskega generalnega štaba generalu Weygandu dne 27. maja t. l. glede operacij izkrcanja v Solunu in ponovno glede zahtevanih okrepitev.

Reynaudovi očitki Angležem

Dokument št. 36 vsebuje sporočilo Paula Reynauda Churchillu dne 24. maja, ki se nanaša na umik Angležev v nasprotju z odredbami generala Weyganda. Dokument pravi med drugim:

Vi ste mi davi telegrafirali, da ste izdali povelje generalu Gorlu, da se še nadalje drži načrta generala Weyganda. Toda general Weygand mi sporoča na osnovi neke brzjavke generala Blancharda, da je angleška armada v nasprotju z načrtom in povelji, ki jih je formuliral in potrdil davi Weygand sklenila izvršiti umik v smeri proti morskim pristaniščem, medtem ko naše čete na južnem odseku zavzemajo ozemlje proti severu. Umik angleških čet je prislil Weyganda popolnoma spreminiti načrte ter je prisiljen spreminiti svoj prvotni namen, zapreti izvršeni proboj in obnoviti nepretrgano bojišče. Jasno je, kako resne posledice bodo iz vsega tega nastale.

Podkarpatska Ukrajina — madžarska vojvodina

Budimpešta, 23. julija. AA. Stefani: Ministrski predsednik grof Teleky je predložil danes zakonski predlog, ki se nanaša na ustanovitev avtonomne podkarpatske Rusije v okviru madžarske države. Kakor znano, je regent Horthy po priključitvi te pokrajine Madžarski obljubil avtonomijo, katero sedaj začenejo izvajati.

Clermond-Ferrand, 23. julija. AA. Havas: Pošto-telegrafske in telefonske službe je sporočila pogoje, pod katerimi se odpravljajo poštni promet s tujino. Pisma se sprejemajo za vse svet. Pisma, ki so namenjena Evropi, se zbirajo v Lyonu, za druge celine pa v Bordeauxu.

Poročila z bojišč

(Nadaljevanje s 1. strani)

kakor to trdi lord Halifax. On je samo opozoril na posledice političnega položaja, ki bodo po vsej nujnosti morale nastopiti. Bodočnost bo pokazala, ali je bila to samo grožnja, ali pa ugotovitev posledic, ki morajo nastopiti. Navzlic temu smatra lord Halifax, da more računati na besede državnikov, ki mu obljubljajo drugih držav in drugih celin, v trenutkih odločitve. Po tem takem prepuščamo mi odgovornost njemu za tako dejanje, ki ne odgovarja zgodovinski modrosti.

Sicer pa bo zgodovina kmalu pokazala, kdo ima prav. Pokazala bo, ali je prav in upravičeno povezovali angleško politiko z gotovimi ideološkimi spori in s filozofskimi modrovanji, verskimi

prepričanja in z govori državnikov drugih držav. Kar se tiče nas Nemcev nimamo kaj pristaviti k jasnim izjavam in ugotovitvam vode Nemčije. Mi moramo samo ugotoviti, da sta lord Halifax in angleška vlada rekla: »e«. Samo en odgovor je možen. Toda ta odgovor se nahaja izven območja besede. Kar se pa tiče pietetične note v govoru angleškega zunanjega ministra je treba reči, da kaže vsaka beseda njegovega govora na hinvstvo in na tisto znamenito vzporejanje s hudičem, ki drži v roki molitvenik. Ko ponuja lord Halifax angleškemu narodu sveto pismo, da bi ga notranje mobiliziral, stoji za njim hudič, ki bo angleški narod in njegov imperij odpeljal v čisto drugačne kraje kakor pa v raj.

Govori Pija XII

Izšli so govori papeža Pija XII., ki jih je imel od 3. marca 1939 ob začetku svojega pontifikata pa do 5. maja leta 1940. Delo obsega 421 strani. V teh govorih je zbrano toliko misli, toliko verskega ognja in toliko pobud za vpostavitve krščanske kulture v javnem življenju, pravičnejšega družabnega reda in npravičnega okrepitve omikanega človeštva, da jih moremo, kakor pravi nek znamenit kritik našega časa, mirno postaviti poleg del cerkvenih očetov.

Vsakogar bodo zanimali poslanice in govori ter nagovori sedanjega papeža o miru. Tukaj stoji v prvi vrsti govor novoizvoljenega papeža v sikstinski kapeli, nadalje govor ob njegovem kronanju, govor na Veliko noč in ob njegovem godu 2. junija 1939 ter njegova radio-poslanica 24. avgusta lanskega leta, ko je vojna bila že na pragu. In ko je vojna že izbruhnila, imamo tisti papežev govor, v katerem so točno povedani pogoji pravičnega in trajnega miru kakor tudi razni nagovori, na primer kardinalskemu kolegiju v dneh okoli novega leta, ob obletnici njegovega kronanja in na Veliko noč 1940. Važen je tudi odgovor Pija XII. na božično radio-poslanico predsednika Roosevelta 1939/40 in razni drugi nagovori na italijanski kraljevi par ter na celo vrsto poslanikov, ki so se predstavljali sv. očetu.

Če pomislimo, da diplomacija sveta ni sledila prošnjam, opominom in pozivom sv. očeta, ki je še 24. avgusta lanskega leta rotvil vesle, naj se mirno in pošteno poravnajo, da bi svetu prihranile eno največjih katastrof, in se sedaj oziramo po svetu, kakšne posledice je že rodila ta vojna in kakšne pretrese bo svet še doživel v političnem, gospodarskem in socialnem pogledu, potem mora izginiti ironični nasmehek z lic tistih, ki so neuspehe papežev mirnih akcij beležili v prid svoje- ga Cerkev in njeni avtoriteti sovražnega nazora. Spominjamo se 7. maja leta 1898, ko so začeli dozorevati dogodki, ki danes majejo temelje našega sveta in njega kulture. Takrat je na pobudo zadnjega ruskega carja nizozemska kraljica Viljemina pisala papežu Leonu XIII., da se bo sklicala znamenita konferenca v Haagu, na kateri naj bi se predstavniki vseh veselih sveta prijateljsko pomenili o mednarodnem položaju, sklenili, da se ne bodo nikoli več lotili sredstva vojske za poravnavo velikih sporov in vsa vprašanja odnošajev med državami sveta na političnem polju reševali po skupnih sporazumih. Takratni papež, ki je bil že 90 let star, je na to pismo, s katerim ga je kraljica prosila njegove dragocene moralne pomoči za nameravano veliko delo, odgovoril, da se noče pritoževati, da kot oče vsega krščanskega občestva na to konferenco ni bil povabljen, da pa bo sam iz svoje lastne avtoritete sodeloval pri tej stvari, ki pa ne bo mogla imeti uspeha, če se državniiki v svoji politiki ne bodo oklenili zopet načel evangelija in se tudi potrudili, da bi njihovih narodih hodili po stopinjah Kristusovega nauka v svojem praktičnem vsakdanjem obnašanju in v javnih funkcijah in prizadevanjih. Konferenca v Haagu, kakor vemo, ni rodila nobenega sadu, in kako daleč je prišla danes Evropa, to itak vidimo na lastne oči. Besede papežev pa, ki so jih govorili in jih bodo še, kako je edino mogoče mir med narodi, imajo večno veljavo in so ter ostanejo resnica, naj bodo narodi še tako zelo zaslepljeni od svojih strasti.

Seveda so znameniti tudi drugi govori Pija XII., med katerimi nahajamo tudi nagovor na Slovence. Za govori o miru imamo prelepe govore sedanjega papeža, ki jih je imel novoporočencem in ki ne poudarjajo samo osnovnih resnic in moralnih podlag krščanskega družinskega življenja, ampak so navdihnjeni tudi čudovite poezije in bodo v krščanski literaturi ostali kot pravi biseri.

Malta in njen pomen

Pred 142 leti je bila Malta, ta skalnata trdnjava sredi Sredozemskega morja, prvič oblegana. Le kratko časa se je branila. In slabo tudi. Dne 5. junija 1798 so jo zasedli — Francozi. Zgodovina pravi, da je bilo notranje izdajstvo glavni vzrok njenega padca. »Peta kolona« bi danes rekli. Francosko vojno brodovje je zapustilo Toulon dne 27. majnika in odplovalo proti Egiptu z namenom, da ga napade in zasede. Otočje Malte naj bi francoskemu brodovju služilo kot neke vrste vmesna etapa na dolgi poti do Egipta. Na Malto so hoteli ustanoviti velika skladišča za zaloge, ki so bile potrebne armadi v Egiptu. Takrat, ko so Francozi napadli Malto, je bilo to otočje last Velikega Reda Malteških viteзов, ki so izšli iz Družbe, ki jo je l. 1099 v Jeruzalemu ustanovil Francoz Godefroy de Bouillon.

Napoleon je ostal na zavzeti Malti samo 6 dni. Odpotoval je dalje v Egipt, na otočju pa je pustil posadko 6000 mož. Šele 1.800 je otočje prišlo v oblast Anglije. Od tega trenutka dalje je postala Malta neke vrste osrednja os angloske oblasti na Sredozemskem morju, katerega zahodnem izhodu je stal Gibraltar, na vzhodnem pa Aleksandrija v Egiptu, pozneje pa še Haifa v Palestini in otok Ciper v velikem zalivu Aleksandrije. Tako je Malta sedela nekako v sredi na poti skozi Sredozemsko morje, a tudi na točki, kjer je Sredozemsko morje najozkeje. Od Malte do Sicilije je bori 53 milj, od Malte do Tripolisa v Afriki pa 200 milj.

Malteško otočje sestavljajo trije otoki in 2 skalnati čeri. Malta je največji otok med njimi. Njegova površina meri 236 kv. km. Dolg je 28 km. Otok Ozo ima 52 kv. km površine, medtem ko jih ima najmanjši otok samo 2,6. Obe čeri se imenujeta Cominotto in Filija. Prestolnica, ki leži na dnu zelo velikega zaliva in se potem amfiteatralno dviga proti gorovju, nosi ime La Valette, po

imenu svojega ustanovitelja, ki je bil eden največjih predstojnikov reda Malteških viteзов. Na otočju prebiva danes 250.000 ljudi. Vojaška posadka v tem številu ni zajeta. Med vsemi kraji sveta, ako izvajemo državo Monaco in Vatikan, je to otočje najbolj gosto naseljeno. Saj pride na en kv. km nad 800 ljudi. Maltežani govorijo jezik, ki je latinskega izvora, torej blizu italijanskemu. Jezikovno vprašanje je v zgodovini Malte vedno igralo veliko vlogo, posebno, kadar se ga je oprijela politična agitacija, ki je na tem otočju, sledeč vročemu temperamentu rase, vedno zelo ostra in razburkana. Malta stoji sedaj pred novimi dogodki. Pred novo usodo tudi.

Usoda francoske matične ladje in njenih letal

New York, 23. julija. AA. Reuter: Kot je znano, je nastal spor glede francoskih letal, naročenih v Združenih državah in poslanih z ladjo »Bearn« v Evropo. Ladja »Bearn« se nahaja sedaj z letali v Martinique. Komisija za nabavo letal v Združenih državah je izjavila, da sklep Anglije, da prevzame vsa francoska naročila, ne more veljati za ta letala, ker bi bilo to v nasprotju s sklenjenimi pogodbami, ki ne dovoljujejo nobenega prenosa materiala, če se ta material ne nahaja več v ameriških teritorialnih vodah. Zato letala, ki se sedaj nahajajo v Martinique ne bodo poslana v Anglijo.

Bivši abesinski cesar v Egiptu

Kairo, 23. jul. t. United Press: Bivši abesinski cesar je na povabilo angleške vlade prišel v Kartum, kjer mu je bila stajenja na razpolago posebna hiša za njega in za njegovo spremstvo. Bivši cesar je izjavil, da misli, da zanj še ni prišel čas, da poskusi vrniti se v Abesinijo.

Angleški proračun — nad 800 milijard dinarjev

Vsak teden izda Anglija nad 12 milijard din za vojno — Ogromne takse na vina in luksuzne predmete in dohodke

London, 23. jul. t. Reuter. Danes je bil v spodnjem domu tako imenovani »proračunski dan«, ko je namreč finančni min. sir Kingsley Wood predložil proračun za prihodnje leto. V uvodu je govoril vojni minister Eden, ki je dejal, da razpolaga v Angliji sedaj že z 1.300.000 prostovoljci domovinske obrambe. Za njim je objavil predsednik Churchill, da je angleška vlada priznala dr. Benešev češkoslovaški narodni odbor kot začasno češkoslovaško vlado z vsemi pravicami, ki jih to priznanje zahteva.

Nato je začel svoj govor o proračunu finančni minister sir Kingsley Wood. Dejal je, da je v aprilu napovedal, da bo proračun dosegel dve milijardi funtov (500 milijard din), toda dodal je že takrat takoj, da v vojnem času proračuna niso mogoča. Zatem je spregledal vse preračunane izdatke v vojne namene za tekočo dobo in je prišel do zaključka, da dosegajo vsaj 2 milijardi 800 milijonov funtov (700 milijard din). Izdatki bi torej presegali dohodek že za 2 milijardi 200 milijonov funtov (550 milijard dinarjev). Sprva je namreč izgledalo, da bo vojna zahtevala samo okroglo 40 milijonov funtov te-

densko (10 milijard din), toda zadnji meseci so pokazali, da je ta vsota prenizka in da bo Anglija potrebovala v vojne namene 50 milijonov funtov (12 in pol milijard din). V zadnjih tednih pa so izdatki narasli celo za 57 milijonov. Na osnovi teh računov znašajo potemtakem izdatki proračuna 3 milijarde 400 milijonov funtov (850 milijard din) in presegajo dohodek za približno 2 milijardi 200 milijonov funtov (500 milijard din). Prepada, je dejal finančni minister, ki zija med dohodki in izdatki, je torej ogromen. Toda samo na prvi pogled. Kajti svoje izdatke za naročila v zemljah onstran mori lahko krijemo z zlatom, ki z njim razpolagamo in ga lahko prodamo, nadalje z vrednostnimi papirji, ki so last vlade, ter končno s pomočjo plačilnih sredstev dominionov. Razume pa se, da bo treba ta prepada pokriti še z lastnimi sredstvi, to je s povzemanjem davkov in drugih neposrednih in posrednih denarnih virov, ki bodo znatno povisani, predvsem pa dohodninski davek. (Mož s 1000 funti dohodkov n. pr. bo plačal 21% vsega svojega dohodka in obliki davka.)

Sir Kingsley Wood je nato razlagal načrte vlade, da usmeri vso industrijsko proizvodnjo iz-

Vzroki francoskega poraza

Sodba švicarskega časnika na podlagi razgovorov s franc. vojniki

Robert de Traz je v »Journal de Geneve« napisal daljši članek, v katerem razmotriva o vzrokih francoskega vojaškega poraza. Iz njegovega članka posnemamo nekatere poglavitne misli in podatke, ki jih je nabral pri svojem obisku nove Francije. Clankar piše med drugim:

»Poraz francoske armade je bil tako nagel, tako nepričakovan, da mnogi izmed ljudi, s katerimi prihajam v stik, tega ne morejo in ne morejo zapopasti. Razume se, da vsi stvarno dejstvo poraza ugotavljajo, čeprav z bolestinami občutka, a še vedno z nekim tihim upanjem, da morda vse to le ni res. Saj so šele komaj pred nekaj tedni tako mogočno govorili o zmagi in s tolikšnim prepričanjem že govorili o dobrotah, ki jih bo prinesel novi mir. In ko je Francija prenehala borbo, ali ji ni ostalo njeno brodovje nedotaknjeno, ali ni imela v Alpah nedotaknjeno armado, ali njeni armadi v Siriji in v Afriki nista bili še sveži in še nista streljali niti enega samega strela? Kaj se je torej zgodilo?»

Kaj se je zgodilo

Neki Francoz mi je na to vprašanje odgovoril: »Ah, mi sami smo svoj poraz pripravljali od dne 7. marca 1936 naprej. Takrat smo Nemce pustili v Porenju. Od tistega trenutka dalje so postali močnejši kot mi. Nemci so dobro vedeli, da so nad nami. V sedanjih vojni pa je bilo vsega konec v trenutku, ko so Nemci predrli našo fronto na reki Meuse. Uničenje armade pri Dunquerque je postalo neizbežno, ker je bilo jasno, da se po predoru na Meusi ne bo mogla pravočasno umakati nazaj. Ko je tudi ta armada izginila, je postalo razmerje moči med obema armadama preveč neugodno za nas. General Weygand je poskusil s protinapadom na severu in na jugu »vpreče«, ki so jo Nemci napravili pri Arrasu, ko so upognili našo fronto. Toda angleška vojska v Belgiji Weyganda ni hotela več poslušati, ker je najbrž že izračunala, na je vse izgubljeno in da mora gledati, da reši samo sebe iz Dunquerque, da bo na razpolago za obrambo angleškega otočja. Tudi na Sommi smo se nekaj časa upirali, nakar se je začel umik na vsej fronti, umik brez politika, končno zlom vsega generalštabnega načrta, razpad vseh armad in kapitulacija.«

Francozi smo pripravljali vojno prostosti, Nemci vojno bodočnosti

»Nemci so se iz zadnje svetovne vojne naučili, da ne smejo dovoliti, da bi prišlo do »okamenelosti« v strelskih jarkih. Zato so iznašli nove načine borbe. Zgradili so tanke, ki so pred seboj dobili vse ovire, zgradili letala, ki so jih pomagala drobiti in so nosila strah v naš hrbet, ter končno motorizirane divizije, ki so se z bliskovito naglase razširile skozi tako narejene odprtine. Spet se je enkrat v zgodovini pripetilo,

da je bila vojna dobljena zaradi radikalno spremenjenega načina vojskovanja z drugim orožjem in novo taktiko.«

»Francosko vrhovno poveljstvo ni hotela verjeti, da bi nove iznajdbe na tehničnem polju lahko vplivale na način ofenzivnih vojn. Francoški generalštab je bil brez vsake domišljije ter je mislil po starih kopitih iz leta 1914. Zato je tako skrbno varoval in izpopolnjeval svojo Maginotovo črto. Francozi so pripravljali vojno prostosti, Nemci pa vojno bodočnosti. Dobili so jo Nemci.«

»Najbolj zanimivo pri vsem pa je, da Nemci svojih načrtov niti malo niso skrivali. Pri svojih javnih orožnih vajah so vse pokazali. Uporabljali so tanke, letala, padalce. Nemške tehnične revije so se naravnost izpisale o vseh novih tehničnih podrobnostih vojaške obrambe in napada. Nemški voditelji so javno napovedovali »bliskovite vojne«. Nikdo jih ni razumel, izvemši Italije, nikdo jim menda tudi ni verjel. V Franciji so govorili, da ima Nemčija kakšnih 10 do 12 motoriziranih divizij! Kakšno presenečenje, ko so v majniku napadli s 24 motoriziranimi divizijami.«

Tudi vojna na Poljskem našim generalštabnikom ni odprla oči. Takrat so menili, da je na Poljskem šlo za čisto izredne razmere, iz katerih se ne da ničesar naučiti za zahod. Poljake smo obsojali z največjo strogostjo. Toda, ne pozabimo, Poljaki so se kljub temu, da niso imeli ne tankov in ne protitankovskih topov, kljub temu, da so imeli tako slabo letalstvo, kljub temu, da so se pustili zapeljati v naravnost brezumnemu obrambnemu načrtu, kljub vsemu temu so se borili 18 dni.

Nova nemška taktika

Takoj pri prvih napadih v začetku meseca majnika se je izkazalo, da ima francosko vojno vodstvo največjo skrb, da bi se fronta nikjer ne pretgala. Kakor hitro se je moral kakšen kos fronte kje umakniti, so se morali umakniti tudi vsi drugi odseki. Belgijci so se na vsa usta pritoževali, da jih je Gamelin pozval na umik, pa čeprav niso bili poraženi. Pri Nemcih pa je vladalo nasprotno mišljenje. Nemški načrt je zapovedal prodor fronte, na to razlivo vojske skozi ta predor v nasprotnikovo zaledje. Stvarno je fronta sploh izginila. Ko jo je general Weygand spet poskušal vzpostaviti na Sommi, so jo Nemci spet takoj z vso močjo prevrgli, jo razkosali v več bojnih odsekov, šli tako rekoč drug drugemu čez glavo in hrbet, samo da bi čim prej čim globlje prodrli. Vsaka edinica zase, ne glede na druge! Ko je bil predor storjen, je prišlo povelje, da ga je treba izkoristiti v polnem obsegu, ne glede na to, kaj se dogaja v ozadju, brez brige za to, ali so še kakšne zveze z ostalo fronto ali jih ni. Neki visoki francoski vojskovodja je priznal, da je treba priznati, da so Nemci to vojno dobili zaradi bliskovite naglase, s katero so Nemci znali izkoristiti vsak svoj uspeh.«

Nemški vojak

Neki drugi francoski vojak so mi pripovedovali:

»Nemec se zna boriti. Nemci tudi imajo vse, kar jim je potrebno. Pri njih se vsi vozijo v ogromnih tovornih avtomobilih. V nemški armadi takorekoč ni konj. Tam se nikdo ne utruja radi peš hoje. Sedaj pa si predstavljajte nas z našim

Sovjetski poslanik Plotnikov (desno) in njegov tajnik Patrikejev na grobu pok. kralja Aleksandra na Oplenacu.

ključno po potrebah vojne, tako da bodo morale vse zasebne koristi umolkneti. Minister je nadalje najavil izredno visoke davščine na inozemski tobak in na inozemska vina. Lažja vina bodo obremenjena z 2 šilingi (24 din) na liter, težja vina pa s 4 šilingi (48 din) na liter. Visoke davščine so predpisane za gledališča in druge zabavne predstave. Razbremenjene pa so davščine na živila in na gospodinske potrebščine, kot elektriko in plin. Otroška obleka je prosta davščin. Luk-suzni predmeti so udarjeni z nakupno takso 25% tržne cene.

50
različnih
modelov
dvokoles

SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE

PRI

IGN.VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

40 kg težkim tornistrom na rami! In naši vozovi. Kako žalosten vtis so vendar napravljali ob nemških motoriziranih kolonah, ki so napredovale na avtomobilih z 80 km hitrostjo. Bencina niso niti seboj vozili. Imeli so pri sebi neke zanimive hlebčke, ki so jih potem v vodi raztaljali in so imeli gorivo. In potem, kakšno je bilo vendar njihovo orožje: tanki čez nas, padalci pa za našimi hrbti. Ni čuda, če so nas porazili.«

»In kako ti izgleda ta njihova vojaška mladina,« je nadaljeval francoski vojak. Vsi mladi, dobro rejeni in dobre volje. Videl sem jih, kako so se umivali ob vaškem studencu. Pri Lyonu sem jih videl, kako so se vadili s tekanjem in skakanjem. Povsodi, kamor so prišli, so šli takoj naravnost v županstvo. Kakor da bi v naprej točno vedeli, kje se kaj dobi. Spraševali so posebno za mastjo in jajci. Vse so pokupili po trgovinah in plačevali z novimi franki, s katerimi so bili zadostno preskrbljeni. V Lyonu pravijo, da nikjer več ne dobiš svilenih nogavic. Pri vsem tem pa so korektni, lepega obnašanja in uljudni. Za ženskami ne letajo. Pogledajo jih že, a ne preveč in tudi ne premalo. Če se z njimi razgovarjaš, radi priznavajo, da so se Francozi hlabro borili.«

»Čudna vrsta nesreč«

Čudna je bila ta vojna. Najprej 8 mesecev nismo ničesar delali. Potem pa, ko se je drama začela, je prišla nad nas cela vrsta nesreč: general Billote ubit pri avtomobilski nesreči, general Giraud ujet, general Prioux ujet. Mostovi, ki ostanejo, mesto da bi šli v zrak. Povelja prihajajo prepozno. Tudi Weygand je imenovan prepozno. V prejšnji vojni smo bili oblečeni v nebeško-sijno uniformo — barvo upanja, v sedanji vojni pa v kaki uniforme — barvo zemlje.

Tole zanimivo zgodbo so pripovedovali francoski vojniki kot dober dokaz za to, da se je francoska armada v glavnem hrabro borila in da je neuspeh pripisati drugim okoliščinam:

Dne 16. majnika je sporočil general Gamelin, da je ena nemška motorizirana divizija, ki se je prebila skozi fronto, na potu v Pariz. Pariz da je v nevarnosti. Ministrstva so dobila nalogo, naj hitro pospravijo svoje stvari in Pariz zapuste. Toda proti Nemcem se je postavila v bran polhna divizija generala Delattre. Napadla je Nemce, jih obstrlejevala s topovi s tolikšnim pogumom in tolikšnim uspehom enkrat od spredaj, drugič spet od zadaj, da so se Nemci začudeni na cesti ustavili. Nato je Delattre uničil vso divizijo. Torej so Francozi le pokazali, da so hrabri in da so res zaslužili pohvalo, ki jim jo je izrazil Hitler sam v nagovoru na francoske delegate, ki so prišli sprejeti pogoje za premirje.

Konferenca na Havani

Havana, 23. julija. b. Kubanski predstavnik je izjavil v pozdravnem govoru delegatom vseameriske konference, da morajo države Južne Amerike storiti vse varnostne ukrepe v obrambo svojih pravic v sedanjem trenutku, ko je napredek civilizacije ogrožen. On sicer ni omenil nobene države, neposredno pa je ostro napadel avtoritarne sile. Za predstavnike Japonske, Italije, Španije in Nemčije so bile pripravljene lože, ki pa so ostale prazne. Poleg že prej napovedanih problemov bodo na vseameriški konferenci pretresali tudi naslednja vprašanja:

1. Vprašanje nevtralnosti in vprašanje posesti Belgije, Francije in Nizozemske po kapitulaciji teh držav v Evropi.
2. Stališče ameriških držav do vprašanja posesti omenjenih držav na zapadni polobli.
3. Delovanje pete kolone in nevarnost, ki zaradi tega delovanja grozi ameriškim državam.
4. Varnostni ukrepi, ki jih je treba izvesti za primer invazije iz Evrope.
5. Vprašanje beguncev in ostalih vojnihi žrtev.
6. Gospodarsko sodelovanje ameriških držav in finančna pomoč Združenih držav.

Havana, 23. julija. AA. Reuter. Kubanski zunanji minister dr. Campa je bil izvoljen včeraj za predsednika vseameriske konference.

»New York Times« se bavi z razpravo na vseameriški konferenci in pravi, da bo opozorilo argentinskega delegata glede načrta za nadzorstvo nad evropskimi posestvi v zahodni polkrogli vplivalo, kakor se zdi, na stališče delegatov južnih republik. Nobena od teh republik ni zastopana na konferenci po svojem zunanjem ministru in zato bodo delegati morali po telefonu zahtevati navodila od svojih vlad. Govor u r u g v a s k e g a delegata dokazuje, da stališča niso preveč oddaljena drugo od drugega, ker je on zagovarjal neposreden načrt za sodelovanje in solidarnost pri morebitni obrambi ameriške celine, tako da bi to dovedlo do vojaških sporazumov. Mehški finančni minister se je izjavil za to, naj bi evropska posestva ne prišla v roke režima, ki bi bil v nasprotju z ameriški načeli. Mehški delegat se je omejil na gospodarsko sodelovanje, ki naj bi izboljšalo življenjske pogoje v ameriških republikah. Peruanski delegat je govoril zelo kratko in v glavnem rekel, da se vseameriško solidarnost mora ohraniti pri vseh morebitnih nevarnostih. Sprejet je bil sklep, da bo konferenca zaključila delo prihodnji tork.

Poklici in narodni dohodek

Obisk mladih Slovencev iz Westfalije

Ljubljana, dne 23. julija 1940.
Veliko veselje nam je naredilo teh 32 mladih gostov iz Porurja, ki jim je nemška oblast ljubeznjivo dovolila, da smejo na počitnice v Slovenijo, ter jim z največjo uslužnostjo in postrežljivostjo šla na roko, da so se udobno pripeljali v Jugoslavijo.

Mlade šolarje, ki jih je med njimi 17 fantov in 15 deklet, je nabrala po Westfaliji naša nemurna in tolikanj požrtvovalna učiteljica gđ. Marija Ambroževa, ki sedaj že več let kot misijonarka slovenske prosvete deluje med našimi izseljenci v Porurju. Za to so ji hvaležni otroci sami, ki se je kot piščeta z ljubeznijo oklepajo in ki bodo po njeni zaslugi preživeli nekaj tednov pod našim toplim soncem, sredi naših zdravih planin med svojim materinskim narodom. Hvaležni so ji za to starši, hvaležni pa smo ji vsi Slovenci, da je s pomočjo nekaterih darežljivih src priredila ta obisk pri nas in otroke slovenskih izseljencev spet pripeljala na materino srce.

Pripeljali so se čez Jesenice. Jeseničani so jih krasno sprejeli. Na kolodvoru jih je pričakovala skupina naših vrlih dijakov ki preživljajo počitnice na Zabreški planini in ki bodo westfalske fante za časa njihovega bivanja v Sloveniji spre-

jeli v svojo planinsko kočjo kot goste. Mnogi izmed dijakov so bili v skavtskem kroju, kar je na šolarje napravilo lep vtis. Otrokom so izročili krasne šopke iz planinskih cvetic. Na peronu pa so zadonele prelepe slovenske pesmi, ki so jih peli domačini in mladi gostje iz Nemčije.

Tudi v Ljubljani je bil lep sprejem. Na kolodvoru so bili zastopniki oblasti in izseljenskih organizacij, ki so želeli mladini dobrodošlico v Slovenijo. Kot gostitelji pa so westfalske male Slovence pozdravili zastopniki Slovenske dijaške zveze, ki so jim celo nesli kovčge do Marijanišča, ki jih je gostoljubno sprejelo pod svojo streho.

Včeraj in danes so si pod vodstvom gđ. Ambroževe in še nekaterih prijateljev izseljenske mladine ogledali Ljubljano in njene znamenitosti. Vsi so bili presenečeni, da so v Ljubljani videli toliko lepega, ter da so jih povsodi tako ljubeznjivo sprejeli.

Davi so si nekoliko ogledali tudi Jugoslovansko tiskarno. Na strehi poslopja, od koder se jim je odpiral krasen pogled nad Ljubljano in okolico ter tja do gorenskih planin, so se dali fotografirati in slika, ki jo objavljamo, predstavlja naše mlade prijatelje iz Westfalije z gđ. Ambrožev, ki stoji na skrajni levi slike.

Za likvidacijo SUZOR-ja

V soboto 20. julija 1940 je bila na pobudo Delavske zbornice v Ljubljani v njenih prostorih v prisotnosti predstavnika kr. ban. uprave dravske banovine in predsednika samouprave OUZD, konferenca predstavnikov Zbornice za TOI, Delavske zbornice, Kmetijske zbornice, Zveze združenih delavcev in Društva zasebnih in trgovskih namoščencev, ki je razpravljala o reorganizaciji socialnega zavarovanja.

Vprašanje reorganizacije socialnega zavarovanja in s tem v zvezi decentralizacije odnosno delitve Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ter prenosa poslov na samostojne nosilce delavskega zavarovanja za Slovenijo, Hrvaško in ostale dele države, je danes eno najvažnejših vprašanj, za katero se zanimajo tako delojemalci kakor delodajalci, zlasti še, ker se nahaja tik pred rešitvijo.

Predstavniki Zbornice za TOI so podali izjavo, da je Zbornica za TOI na svoji plenarni seji v imenu industrijskega, trgovskega, obrtnega in gostinskega odseka soglasno sprejela resolucijo, v kateri poudarja zahtevo po popolni avtonomiji delavskega in namoščenskega zavarovanja, ki mora biti za Slovenijo popolnoma samostojno, ker so dani vsi predpogoji za uspešno poslovanje samostojnega nosilca delavskega zavarovanja v Sloveniji.

Predstavniki Delavske zbornice so enako odločno poudarili, da vidi delavski in namoščenski stan najboljše zaščito svojih interesov iz naslova socialnega zavarovanja v takojšnji delitvi SUZOR-ja in prenosa vseh poslov socialnega zavarovanja za Slovenijo na popolnoma samostojno delavsko zavarovanje, katerega nosilec naj ima sedež v Ljubljani.

Zastopnik Kmetijske zbornice je poudaril, da je kmetijski stan doslej z malimi izjemami izven socialnega zavarovanja, vendar se Kmetijska zbor-

nica pridružuje stavljenim zahtevam po osamosvojitvi delavskega zavarovanja za Slovenijo, ker vidi v tem garancijo za razširjenje zavarovanja tudi na ostale doslej še izvenzle vrste delavstva.

V podrobni debati so predstavniki vseh zbornic postavili zahtevo, da se takoj ukinе SUZOR s posebno uredbo kr. vlade in prenese istočasno vse posle delavskega zavarovanja na samostojne nosilce delavskega zavarovanja, za Slovenijo na nosilca v Ljubljani, zakonodaja delavskega zava-

Smrtna žrtev planin

V steni Razorja se je smrtno ponesrečil odvetniški koncipient dr. Jule Gabrovšek

Dovje-Mojstrana, 23. julija.

Lepo obetajoče vreme v nedeljo je izvabilo ljubitelje planin, da so že v soboto napolnili gorenske vlake, s katerimi so pohiteli v prosto naravo. V planine se je med drugimi podal tudi mladi odvetniški koncipient v pisarni odvetnika dr. Vilfana v Kranju, dr. Jule Gabrovšek. Odšel je s se z dopoldanskim gorenskim vlakom v Kranjsko goro že v soboto in se od tam napotil peš v dolino Krnice. Nameraval se je zgodaj zjutraj povzpeli čez steno na vrh Razorja, ki se strmo dviga iznad doline Krnice. V koči je prenočil in se nate zgodaj zjutraj podal v steno ter se pričel vzpenjati po težko dostopnih polkah. Odtlej je bila za njim izgubljena vsaka sled. Stena Razorja je s te strani precej težko dostopna in spada med težje plezalne ture. Posebno nevarna pa je zaradi neprestanega rušenja kamenja, katero otežkočuje plezalec napredovanje, tako da je v stalni nevarnosti zaradi negotovega koraka. Zlasti letošnja zima in sedanje deževje je še bolj razrahljalo kamenje. V ponedeljek dopoldne ni bilo dr. Gabrovška v pisarno, čemur se je posebno čudil njegov šef dr. Vilfan, ki se je v zli slutnji, da se ni mogoče dogodila nesreča, takoj odpeljal na Jesenice poizvedovat za pogrešanim koncipientom. Kmalu se je razvedelo žalostna vest, da se je dr. Gabrovšek smrtno ponesrečil v steni Razorja. Verjetno je, da je omahnil v prepadi v trenutku, ko se je hotel prijeti za skalo, ki se mu je izpulila iz rok. Razvedelo se je, da sta dr. Gabrovška našla dva dijaka, ki sta naslednjega dne hotela prečkati steno Razorja. V steni sta našla neznanega ponesrečenca s popolnoma razbito lobanjo. Pri njem sta našla nahrbtnik in v žepu legitimacijo, ki se je glasila na dr. Gabrovškovo ime. Obveščeni jeseniški Skalaški klub je takoj organiziral ekspedicijo, ki naj bi šla iskat ponesrečenega Gabrovška. Med člani ekspedicije sta tudi znana jeseniška Skalaša Čop in dr. Potočnik. Reševalci so se že včeraj podali v dolino Vrat, odkoder bodo preko Kriških podov spuščali truplo ponesrečenca, ki leži v steni Razorja. Truplo bodo prenesli danes proti večeru v Aljažev dom v Vratih. Nato bodo truplo prenesli v Mostrano, odkoder ga bodo z avtofurgonom prepeljali v Ljubljano, kjer bo pogreb. Medtem ko to poročamo, naporna reševalna dela še trajajo. Ponesrečeni dr. Gabrovšek je doma iz Ljubljane. Kot mlad jurist je služboval v Mariboru na sodišču, lani pa je nastopil službo odvetniškega koncipienta v novo odprti pisarni dr. Vilfana v Kranju. Pokojni dr. Gabrovšek je bil eden najboljših slovenskih šahistov mlajše generacije. Dolga leta je v ljubljanskem šahovskem klubu vneto sodeloval. Udeležil se je tudi več nacional-

General Manuel Avila Camacho, ki je menda zmagal pri mehiških predsedniških volitvah. Slika nam ga kaže pri prihodu v mestu Juarez, kjer so ga množice navdušeno pozdravljale.

Slovenski dijaki

člani Slovenske dijaške zveze!
Denes vsi z doma na pot v naše
taborno mesto Kamnik!

Zvezno vodstvo SDZ

Nesrečna igra z revolverjem

V Skomru nad Zrečami je postala žrtev igre z revolverjem petletna deklca. Kmet Jernej Ločnikar je prišel s pota in je obesil suknič, v katerem je imel nabit revolver, na klin. Komaj je odšel iz sobe, je že njegov 12 letni sin Anton začel etikati po žepih. Dobil je v roke revolver in seveda v igri takoj pritisnil na petletna. Nesrečen slučaj je nanesel, da je strel zadel petletno sestro v trebuh. Ta je po par minutah umrla.

Ko pridete iz vode, ne pustite, da bi Vas sonce posušilo! Vsaka kaplja vode deluje kot žerjavica. Zato si najprej dobro posušite kožo, nato pa jo namažite s KREMO-NIVEA ali z OLJEM-NIVEA! Šele tedaj je zmanjšana nevarnost sončnih opeklin in koža Vam bo hitro in lepo porjavela.

Ne podcenjujte sonca!

rovanja pa mora ostati tudi v bodoče enotna za vso državo. Ukinitev SUZORja in prenos poslov delavskega zavarovanja na samostojne nosilce, naj se izvede najkasneje do 31. VII. 1940, delitev premoženja pa naj se izvrši na podlagi bilance z dne 31. XII. 1939.

Soglasne sklepe konference je Delavska zbornica poslala kr. vladi in vsem gg. ministrom, ki so člani komiteta za reorganizacijo SUZORja, dalje g. predsedniku senata in ministru dr. Antonu Korošcu ter g. banu dravske banovine.

Resolucijo smo objavili že v nedeljski številki.

Korpuštenim in mišičastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izoborno pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josef-ove« greneke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.453, 25. V. 35.

Zanimivosti

iz Nove cerkve pri Celju

Nova cerkev pri Celju, 23. julija.

Zadnja nedelja je bila pri nas precej polna novic. Popoldne se je obesil na avtobus proti Dobrni neki fant iz Šmartna. Stopil je zadaj na lesto, ki jo imajo soferji, da lažje pridejo do prtljage na avtobusih, in se hotel peljati nekaj časa črno. Naenkrat pa je padel po tleh in se precj potolkel. Iz strahu pred kaznijo se je zavlekel hitro proč od ceste. Velike bolečine naj bodo njemu in vsem drugim lahkomiselnim obesačem v trmino svarilo!

Pred župniščem se je ponesrečil s kolesom Kadilnik Franc, p. d. Lavrič. Po klancu navzdol mu je spodneslo kolo in ga vrglo ob cesto tako, da je obležal za nekaj časa nezavestno. Občinska cesta, ki ni ravno v najboljšem stanju, ne prenese velike teže. Prosimo okrajni cestni odbor, naj nam pomaga pri popravilu te važne zvezne ceste, po kateri se mnogo vozi!

Pod večer so prišli skozi vas Novo cerkev malo ovini trije fantje iz vojniške okolice. Svojo vinsko vrčino so si malo ohladili nad fantom Alojzjem Štemulnikom, ki se je pripeljal sam za njimi po cesti. Spremenili so ga po prašni cesti takoj v minarja. — Ko je dobil napadenec od svojih tovarišev pomoč iz vasi, so se vinski junaki poskrili po koruzah, ki je ravno zadnje dni veled večje vrčine zrastle tako visoko, da more pokrivati dvomljive junake raznih vrst.

Neka zelo podjetna tuja kolesarka je zavarovana v svojo veselo družbo zadela uglednega poselnika naše vasi, ko se je mirno in preudarno peljal po Breznici s kolesom in ga sunila pod cesto. Upravičeno se je hudo razjezil, ker mu ni nudila niti najmanjše pomoči. Nazadnje pa ji je iz veselja, da je odnesel to nevarno nedeljo cele ude, iz arca odpustil. — Če bo pa še kdaj poskusila to ponoviti, naj si kolesarka, čije ime je kljub begu znano, zapomni, da bo dobila dvojno plačilo v obliki domačega obračuna. Naš kmet se zaveda, da mora biti napram žetevu kavalir, a samo dokler je res slabi del, a ne, če hoče igrati vlogo eurovosti!

Začetek del na cesti Ježica-Domžale

Domžale, 22. julija.

Dolgo časa smo čakali na začetek gradbenih del za modernizacijo državne ceste od Črnuč do Domžal. Končno so vendar prišli prvi delavci in davi je že nastopila skupina težakov, ki so se lotili dela s krampi in lopatami. Z delavci je prišla tudi strokovna komisija, ki je najprej ocenila poljske pridelke na svetu, ki so ga posestniki morali odstopiti za preložitve ceste. Dela se bodo namreč začela najprej na tistem odseku, kjer bo šla cesta v popolnoma novi smeri mimo Domžal. Pri hiši, ki stoji sedaj ob cesti na meji med vasema Stob in Depala vas, bo šla nova cesta s stare v smeri proti severu in bo z velikim nadvozom šla za Domžalami čez železniško progo in nato zavila proti vzhodu ter se priključila na staro smer ceste v bližini mostu čez Kamniško Bistrico. Ta del ceste bo zahteval največ priprav, ker bo treba zgraditi dolg pa razmeroma tudi visok cestni nasip. Zato je komisija davi ocenila poljske pridelke, ki so na njivah, čez katere bo šla nova cesta. Zanimivo je kako so bili poljski pridelki, ki se niso dozoreli in ki tudi nikdar ne bodo mogli, ocenjeni. Komisija je priznala kmetovalcem za fižol in krompir odškodnino po 1 din od 1 m² njive. V tej ceni seveda še ni zapadlena odškodnina, ki jo bodo posestniki dobili za svet, katerega bodo seveda morali odstopiti cesti. Drugi poljski pridelki so bili ocenjeni še nižje in je bila zanje določena odškodnina po 60—80 par za 1 m². Takoj, ko je komisija končala s cenitvijo, je nastopila skupina okrog 15 delavcev, ki so začeli odkopavati vrhno plast zemlje na njivah. Zemljo, ki jo posamežni z zgornje plasti spravljajo ter jo bodo kasneje rabili za pokrivanje pobočij nasipov, ki bodo v bližini podvoza zelo visoki. Novo smer ceste bodo delali sproti tako, da bodo na odstranjenem gornjo zemljsko

plast začeli nasipati gramoz. Tako bodo cestišče sproti utrjevali in nasipali. Po načrtu je namreč določeno, da se bo nova smer ceste od odcepa s stare državne ceste polagoma spenjala vedno više in više, dokler nasip ne bo dovolj visok in bo v njem mogoče zgraditi železobetonski podvoz za železnico. Cesto gradi podjetje J. Slavec iz Kranja. Ne vemo, zakaj šele sedaj začenja s delom. Nam kmetom se pa zdi škoda, da so prav sedaj začeli z delom, ko le malo še manjka, da bi nam na njivah dozoreli pridelki. Po svoji pameti namreč sodimo, da najbrž ne bi bila velika nesreča, če bi počakali še mesec dni, če smo lahko čakali že od 1. aprila. To bi nam kmetom namreč omogočilo, da bi pridelke lahko spravili s polja, pri čemer bi zanje dobili gotovo več, kakor nam bo vrgla skromno odmerjena odškodnina. Pa tudi proti temu ne bomo godrnjali, če bomo videli, da se je sedaj začelo zares in bo šlo delo hitro izpod rok. V nasprotnem primeru bo pa naše ogorčenje popolnoma upravičeno, saj bi bilo vendarle smešno, če bi se nazadnje izkazalo, da se je začelo delati samo zato, da ni mogoče reči, da se nič ne dela. Učine tega pa ni bil le ta, da bi nam preklopili njive in potem mečkali spet naprej.

Vrhnika

»Močilnik« je že izšel. List, ki so ga začeli izdajati vrhniški študentje, je zelo zanimiv in bo brez dvoma našel številne naročnike zlasti med Vrhniki samimi, katerim je v prvi vrsti namenjen. Cena posameznih številki je 10 din. Dobi se pri poverjenikih in na upravi v Rokodejskem domu. Segajte po njem, priporočajte ga prijateljem in znancem!

Drole novice

Koledar

Sreda, 24. julija: Kunigunda, devica; Magdalena. Postel.
Četrtek, 25. julija: Jakob (Rado) apostol; Krištof, mučenec.

— Ban dr. Marko Natlačen bote dvanaestemu otroku. Dne 22. julija 1940 smo obhajali pri Sv. Andražu v Halozah lepo intimno slovesnost. Krstili smo dvanaestega otroka Ludvika Merca in njegove žene Lize iz Velike Varnice 10. Botrstvo temu otroku je blagovolil prevzeti g. ban dr. Marko Natlačen, katerega je zastopal g. okrajni načelnik iz Ptuj dr. Anton Farčnik. Ob tej priliki je krstitelj g. dekan in kozištorialni svetnik Ognjeslav Škancler pri zakuski v župnišču nazdravil g. banu in njegovemu zastopniku ter se v imenu staršev zahvalil za čast in pozornost, ki jo je najvišji predstavnik državne oblasti v Sloveniji izkazal staršem, ki se niso ustrašili žrtve in skrbri ter doslej darovali cerkvi in državi 7 sinov in 5 hčer. Gospod okrajni načelnik je g. dekanu odzdravil in z izbranimi besedami naglasil pomembnost številnih družin z nacionalnega vidika. Ni pozabil omesti značilnosti, da je največ družin s številnimi otroki ravno v siromašnih Halozah. Tudi Merčeva družina ima komaj šest oralo zemlje, ki le bomo preživlja 14 člansko družino. Zato je tudi botrovo darilo starše razveselilo in ganilo, saj jim je s tem malo olajšana skrb za najpotrebnejši vsakdanji kruh.

— Duhovne vaje za duhovnike bodo v Domu sv. Ignacija v ponedeljek (5. avgusta) zvečer od petka (9. avgusta) zjutraj. Kolikor bodo dopuščale razmere, bodo mogli g. duhovniki med duhovnimi vajami vsak dan maševati. Čas je premeren, da g. duhovniki, ki so te dni prosti, pomagajo s skupno molitvijo in premišljevanjem za božji blagoslavljen škofiji, ki se istočasno vrši v Ljubljani. — Vodstvo Doma duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega ceste 9.

— Jadralno-letalska šola na Blokah je začela z letenjem. Interesenti dobe prijave in vse informacije v pisarni »Aero-kluba« v Ljubljani, Gledališka ulica 10.

— Presežno nagrado založbe »Hram« v Ljubljani je razodetje letos priznalo pisatelju dr. Ivo Šorliju za njegov avtobiografski spis »Moj roman« (prvotni naslov: »Moja pot do tuda«).

— Uprava Združenja upokojenih častnikov in vojni uradnikov prosi vse upokojene častnike, vojne uradnike in družine častnikov in vojni uradnikov, ki so do 1. aprila 1940 prejeli pokojnino po starih zakonih, od tega datuma pa prejema pokojnino po novem zakonu o ustroju vojske in mornarice iz leta 1931, da takoj pošljejo svoje naslove Srednjo upravno združenja v Belgradu, Prestolonaslednikov trg 5.

— Kaj bo s semenjojo postaja v Beltineh? Kmetijski minister je podpisal odlok, da se supermaksimum beltinske grofice Marije Zichy razdeli med agrarne interese. Grofica si je po določilih zakona o agrarni reformi izposlovala, da ji je bilo pušenih 787 oralo zemlje, kjer bo uredila semenjojo postajo in gojila živino izbrane pasme. Tako je bilo na tem veleposessu urejeno vzgajališče živine simodolske pasme, a posebno važna je pa bila ureditev semenjojske postaje. Posebno semenjojska postaja je doprinesla ogromen delež k zboljšanju žitaric po naši Krajini in tudi izven nje. Ne smemo pa pri tem dati v nič živine, ki se je tu gojila, saj je znano, da je bila pošiljana v večji meri tudi izven Slovenije kot selekcionirano blago. Posebne važnosti je pa semenjojska postaja, saj je beltinska pšenica postala splošno znana in povpraševana. Sedaj, ko se je ta postaja razmeroma dobro razvila, bi bila res škoda, ako bi na mah propadla. Mnenja smo, da se bo z opustitvijo te postaje mnogo več škodilo našemu gospodarstvu, kakor se pa bo koristilo tistim agrarnim interesom, ki bodo k svojemu oralu dobili še orol ali dva, kar pa še nikakor ne bo zadostovalo za dostojno življenje ene družine. Semenjojska postaja pa bo uničena. Ali ne bi bilo bolje, če pri sedanjem lastniku ta ustanova ni povsem zadovoljivo urejena, da bi jo morda prevzela banovina in bi tako ta zemlja v skupnem gotovo več koristila našemu gospodarstvu, kakor bi pa imeli od nje koristi posamezniki. Nismo nikakor proti razdelitvi zemlje med naše ljudstvo, toda pred očmi moramo imeti, kakor stran ljudstvu več koristi. Osebe koristi bi morale stopiti vedno v ozadje, ako so skupne koristi večje.

Revolucionarna epopeja z burne franc. zgodovine. volucionar I. 183 nastopa v filmu. V gl. vlogah: Gustav Gründgens, Sybille Schmitz in Theo Linggen. — — — Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

Kino Union, telefon 22-21

— Štiridnevni izlet na Triglav priredi SPD od 1. do 4. avgusta. Planinci bodo obiskali vrh Triglav in se mimo Triglavskih jezer spustili v bohinjsko dolino. Izlet bo tudi primeren za počasne turiste. Prijave sprejema in podrobne informacije daje društvena pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-I najkasneje do sobote 27. t. m.

— Obrtniška razstava v St. Vidu. Obrtniško društvo v St. Vidu nad Ljubljano bo tudi letos priredilo tradicionalno obrtniško razstavo ki bo že sedma po številu. Posebno mizarji, ki so prav gotovo jedro šentiviških obrtnikov, so se z veliko vnetjem pripravljali na razstavo. Razstavljene bodo izredne lepe in številne oprave, ki bodo ponovno dokazale, da se izdelki šentiviških mizarjev lahko merijo z najboljšimi izdelki, ki jih za nekatera moramo celo uvažati iz tujine. Tudi drugi obrtniki bodo na razstavi sodelovali v velikem številu. Ker je ta razstava pri nas v letošnjem letu edina večja prireditve, ki bo omogočala posredovanje med kupci in proizvajalci, je zanimanje za njo tem večje. Razstava bo odprta od 28. julija do 18. avgusta. Ze sedaj opozarjamo na to važno gospodarsko prireditve.

— Nujna zadeva. Ob železniški progi iz Pragerskega proti Čakovcu je zadnja postaja pred Ptujem Hajdina. Prav za prav je to le postajališče, vendar z ozirom na precej velik promet, zelo važna. Hajdina je najbližje železniško postajališče za pretežen del Haloz, za del Ptujkega polja in končno prihajajo še sem iz Hrvaškega Zagorja. Promet na Hajdini se more čisto v miru primerjati in celo kosati s prometom mnogih postaj ob tej progi. Prav tako je Hajdina za vse one, ki prihajajo z vlakom v Halozo, navadno najbolj priročno in najbližje izhodišče. V Halozah je mnogo posestnikov vinogradov, ki niso domačini, temveč, prihajajo na svoja posestva z vlakom. Vsi ti, kakor tudi večina letoviščarjev, ki prihajajo v Ha-

loze, izstopa na Hajdini. Poleti se zmaguje ves promet majhno postajališče, ker se ljudje zvrste ob železniški progi. Vse drugače je v slabem vremenu ali pozimi. Tedaj se v mali, leseni in odprti lopi, ki stoji na postajališču Hajdini za čakajoče potnike, gnete po trideset, petdeset, včasih še več potnikov. Prav posebno je takšno čakanje neprijetno pozimi, ko je itak že mraz, pa čakalce še prav posebno prezeba stanje na betonskih tleh v odprti leseni lopi, kjer piha veter in kamor zanaša sneg. Tudi prometni uradniki so zelo slabo zaščiteni pred vremenskimi neprilicami v svoji ozki leseni sobici. Ker leži postajališče na ravni in je prostor odprt vsem vetrovom, ne pomaga mnogo znotraj ometana sobica, pa tudi peč prav posebno ne zaleže. Z ozirom na vse to bi bilo nujno potrebno, da zgradi ljubljanska železniška direkcija, še pred jesenjo primerno, potrebam in higijskimi prilikam odgovarjajoče postajališčno poslopje na Hajdini. Nujno so potrebni primerni uradni prostori, še bolj pa primerna, zaprta in higijska čakalnica, kjer bo mogoče ob slabem vremenu in posebno pozimi zakuriti, da potniki, ki čakajo na vlake, ne bodo prezebali in se izpostavljali obolenju. Merodajni krajevni faktorji so že podvelj potrebne korake, da se čimprej zgradi primerno postajališčno poslopje na Hajdini. Vendar čas hiti in namen tega članka iz vrst potujočih je le, opozoriti na nujnost zadeve.

— Boletine sončnih opeklin Vam odvzame Tschamba Fii kožo porjaviti in se ne lušči. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

— Služba cestarja. Pri okrajnem cestnem odboru v Dravogradu je razpisano službeno mesto banovinskega cestarja in sicer na progi banovinske ceste II. reda štev. 209, Dravograd-Libeliče-državna meja od km 0,000 do km 8,681. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredbe o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih pre-

Po državi

• Evheristični kongres so imeli preteklo nedeljo in ponedeljek v Čazmi na Hrvaškem. Udeležila sta se ga tudi zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac in bivši dubrovniški škof dr. Carevič. Voditelja Hrvatov g. dr. Mačka je zastopal profesor Milutin Paer. Mesto je bilo izredno lepo okrašeno in se je kongresa udeležila ogromna množica ljudstva. Vsi govorniki so poudarjali pomen 1300 letnice prvih stikov Hrvaške s Svetlo stolico. S kongresa, ki je prav lepo uspel, sta bili poslani brzojavki sv. očetu papežu Piju XII. in voditelju Hrvatov dr. Mačka. Kongres se je vršil v okvirju slovesnosti ob svetem letu za Hrvaško v spomin 1300 letnice prvih stikov Hrvatov s Svetlo stolico.

Premiera danes! Senzacionalna in napeta kriminalna drama ameriških tajnih detektivov!
GENTLEMAN VLOMLEC
(POVRATEK ARSENA LUPISA)

jemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogami (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje solsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristiljubja, eventualno dokazila o strokovni usposobljenosti je vložiti najkasneje do 18. avgusta 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Dravogradu.

— Nesreča ne počiva. Na motornem kolesu so se peljali iz Beltince proti Soboti Stefan in Viljem Zupaneček ter Stefanov sin. Pred njimi je vozila neka kolesarka, za njimi je pa privozil avto g. Vilagoša iz Sobote. Ko je avto hotel prehiteti motor, je kolesarka, ki je bila v bližini, nenadno zavila z leve strani na desno pred motorno kolo. Nesreča je bila tu. Motor zaradi sunka od kolesarke, ki je zavozila vanj, ni obdržal ravnotežja in je Stefan izgubil nad njim oblast ter so vse z vso silo treščili na trdo cesto. V času, ko so se ti pobirali ter pregledovali poškodbe, je neznan kolesarska jadrno obdržala s kolesom proti Beltincem. Najhuje poškodbe je dobil pri padcu 12-letni Zupaneček sin na desni nogi, kjer mu je izrgalo meso, poškodbe ima tudi na glavi in rokah. Fanta je Vilagoš s svojim avtom odpeljal v bolnišnico v Soboto, oba Zupanečka sta se pa sama s motorjem pripeljala v sobotško bolnišnico, kjer so pridržali tudi Stefana, Viljem se je pa podal sam obvezan domov z zadovoljstvom, da ni prišlo do huje nesreče.

— Smrtni skok iz vlaka. Smrtna nesreča se je preteklo nedeljo zgodila na železniški postaji Kresnice. 43 letna samska posestnica Terezija Pirc iz Peč pri Moravčah se je mudila po opravkih v Ljubljani. Na ljubljanskem kolodvoru je vstopila v vlak, ki se do Litije ni ustavi, česar pa žena gotovo ni vedela, ker je nameravala izstopiti v Kresnicah. Ko je vozil vlak skozi postajo Kresnice s polno brzino, je nespametna žena odprla vrata vagona in skočila na tla, kamor je priletela s tako silo, da je obležala mrtva. Razbila si je lobanjo. Prenesi so jo v kresniško mrtvašnico, odkoder je bil pogreb v domačo župnijo na tamkajšnje pokopališče. Mir njeni duši!

Oba člana podzemlja sta čisto zaupala svojemu »tovarišu«. Povedala sta mu vse podrobnosti. Umor je naročil bivši namestnik pri Delici, Tomo Pleša, ki jima je ponudil za umor Delice 3000 dinarjev in obljubil, da jima bo preiskrbel potrebno orožje. Naslednji dan, ko se je g. Fuis spet pojavil na »svetlem«, je vse potrebno ukrcnil, da bi Pleša spravil v roke policiji. Najprej go napravil zasedo s pomočjo obeh mož, ki sta Fuis izdala načrt za umor, pa se ni posrečilo. Nato sta dva detektiva šla zgodaj zjutraj v Plešino stanovanje in ga tam aretirali. Ko je Pleša izprevidel, da mu tajejce nič ne pomaga, je priznal, da je res najel oba moža, da bi napadla Delice, ki ga je opeharil za večjo vsoto denarja. Ni jima pa naročil, da bi ga umorila. Policija je Plešo izročila sodišču.

• Zločin s snubač. Pustolovski Amit, 18 letni mladenič, se je nedavno podal na ogled za nevesto. Ko je prehodil veliko mest in vasi, je prišel v Tuzlo. Tam se je že po par dnevih zagledal v lepo Fatimo in njeni pogledi so ga zasedlevali noč in dan. Amit se je obnašal kot pravi snubač. Kupil je svoji izvoljenki dragocene uhane, zaplestence in prstan. Vsa srečna je bila Fatima, ni manj vesel pa njen oče, saj je bil bodoči zet pripravljen odkupiti od njega lepo Fatimo za več tisoč dinarjev. To dobro

Me vryn Douglas — Virginija Bruce — Warren William
Najslavnejši detektiv na sledu misterioznih dejanj na potu od Nju Jorka do Pariza. Film, v katerem so vse osebe sumljive.

KINO SLOGA, tel. 27-30 — Ob 16., 19. in 21. uri.

razporeženje pa je prekrizala aretacija kavalirskega snubača. Fatimin oče je na svojo veliko žalost zvedel na policiji, da je Amit ukradel v Skopju 14.000 dinarjev. Med bricami solzami Fatime je policija zaplenila tudi dragocena darila.

• Ponestrjeno ugrabljenje dekleta. Islam Sebovič in Asim Pendeš, dva kmetiška fanta iz neke vasi v sarajevski okolici, sta se potegovala za naklonenost pomorne Zulejke, ki je daleč naokrog znana lepota. Islam je veljal za njenega ženina, vendar pa se je v zadnjem času Zulejka bolj zavzemala za drznega Asima, ki seveda ni bil tako bogat kakor njegov tekmeč, imel pa je lepe oči in krane bele zobe. Nedavno je udrl Islam v stanovanje Zulejke in jo ugrabil, da bi jo po tamkajšnji navadi vzal za ženo. Ko je nesel na rokah dekleta skozi temen gozd, ga je napadel njegov tekmeč Asim, ki je Islama ranil z nožem v prsa. Tudi Islam je potogetil nož izza pasu in svojega nasprotnika hudo ranil. Oba tekmeča so morali prepeljati v bolnišnico, lepa Zulejka pa živi doma in strahu za življenje obeh fantov.

• Roparski napad na profesorja v Belgradu. Preteklo soboto pozno zvečer sta v Belgradu napadla dva mlada človeka profesorja na višji pedagoški šoli dr. Miloša Moskovljeviča v njegovem stanovanju ob Karagorjevičevem parku in ga hudo ranila. Ta zločin je zagrešil s svojim prijateljem Tomo Pušincem 23-letni Nikola Vujan, poduradnik v ministrstvu za gozdove in ručnike, ki je kot član veljaškega kluba »Beograd« in kot bolcar v športnih krogih dobro znan. Toma Pušin je star 21 let in je nepoboljšljiv tat in goljuf. Celu vrsto kazni ima že za seboj. Vujan je bil njegov sošolec. Pušina, ki je bil spet v denarni zadregi, je pred dnevi obiskal svojega prijatelja Vujana v pisarni. Vujan ga je povabil, naj, epi v njegovi sobi in ker je bil to pot tudi Vujan brez denarja, sta oba sklenila vlomiti v stanovanje znanega profesorja dr. Miloša Moskovljeviča. Vedela sta namreč, da ima profesor vedno večjo vsoto denarja doma. Preplezala sta teraso in prišla skozi odprto okno v stanovanje. Profesor, ki ga je prestrašil ropot, se je obema postavil v bran. Razvil se je hud boj, med katerim je Pušin prizadel profesorja s samokrescem deset hudih udarcev po glavi. Nato sta oba zbežala. Ranjeni profesor, ki je kmalu posrečilo prijeli Vujana, njegovega tovariša Pušina pa pridno išče. Profesorja dr. Moskovljeviča so prepeljali v bolnišnico. Njegov sootavalec Zivko Vidak je bil pred mesecem dni od neznanca napaden in smrtno nevarno ranjen. Vse okoliščine govore za to, da je tudi ta napad izvršil Vujan.

• Nesreča pri prižiganju svetilke. 17 letni Peter Dude in njegov prijatelj Milenko v Splitu sta napolnila »svetilo« z mešanico petroleja, ki sta jo sama pripravila. Ker svetilka ni hotela goreti, je Milenko prižigal petroleja z močnim pokom je švignil velik plamen iz svetilke. Oba fanta sta bila v hipu podobna gorečima baklama. Peter Dude je že podlegle opeklinam, njegov prijatelj Milenko se pa v bolnišnici še bori s smrtjo.

• Napad oboroženih razbojnikov na vaško trgovino. V Kozarevcih pri Bjelovaru so okrog pol-

Ljubljana, 24. julija

Radio Ljubljana

Sreda, 24. julija: 7. jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Koračnice (plošče) 12.30 Poročila in objave — 13. Napovedi — 13.02 Pesmice za plers (Jožek in Ježek) — 14. Poročila — 18.30 Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VII: Stajerska (prof. Fr. Vodnik) — 19. Napovedi in poročila — 19.20 Nač. ura: Prva kulturna država na našem morju (Vikt. Pirnat, Ljubljana) — 19.40 Objave — 20.10 Naši izseljenci (Milko Pirih) — 20.30 Koncert vojaške godbe — 22. Napovedi in poročila — 22.15 Za oddih (plošče).

Drugi programi

Sreda, 24. julija: Belgrad: 20 R. Straussov »Kavalir z rožo« — Zagreb: 20.30 Čajkovskega skladbe. — Bratislava: 20.30 Slovaške narodne. — Praga-Bрно: 21.10 Dvorakove skladbe. — Sofija: 19.50 Verdijev »Trubadur«. — Beromünster: 21. Simfonični koncert. — Budimpešta: 19.40 Puccini-jeva »La Bohemes«. — Stockholm-Hörby: 20.45 Rimski — Korzakovljeva »Seherazada«. — Trst-Milan: 22.10 Operna glasba. — Rim-Barl: 22. Violina. — Kodanj: 21.45 Filmska glasba. — Sottens: 21. Cesar Franckove skladbe.

Belgrajska kratkovalovna postaja: Yua. Yub (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — Yub, Yug (16.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Izgubila sem črn svilen damski paleto v nedeljo ob 20 na poti od gorenskega kolodvora do stare cerkve v Šiški. Pošten najditelj se naproša, da odda najdeno na Celovski cesti 71.

noči prišli s puškami oboroženi razbojniki pred trgovino Galjer in začeli s silo odpirati vrata, da bi zropali trgovino. Od ropota se je trgovec prebudil in je s svojimi domačimi pobegnil na podstrešje, odkoder je začel klicati sosede na pomoč. Razbojnik so mislili, da trgovce kliče iz sobe in so začeli streljati skozi okno v spalno sobo. Sosede so prihiteli s sekirami in železnimi vilami na pomoč Galjerju. Pri tem so razbojniki ustrelili kmeta Matjeja Škrebeka, nekega drugega kmeta pa so močno obostrelili. Ranjenca so pozneje prepeljali v viroviško bolnišnico, kjer je kmalu umrl. Ko so kmetje videli dve žrtvi roparjev, so se umakili in se zaprli v hiše. To so razbojniki izkoristili in popolnoma izropali trgovino, blago pa odpeljali na vozu.

Na smrt obsojeni pomiloščen. Pred kratkim smo poročali, da je bil pred okrožnim sodiščem v Varaždinu zaradi dvojnega umora na smrt obsojen Slavko Jambreč iz Radoboja pri Krapi. Sedaj je pa stol sedmorice v Zagrebu spremenil smrtno kazen v dosmrtno ječo. Jambreka bodo te dni prepeljali v kaznilnico v Lepoglavi, kjer se bo pokoril za svoje strašno dejanje.

• Strašno dejanje zblaznela starca. Dražič Aleksander, bogat kmet iz Drena pri Arandjevo, je bil že večkrat na zdravljenju v opazovalnici za umolbolne. Te dni je nenadoma zblaznel in ubil devetletnega nečaka Živomira Dražiča. Starca je pograbil puško, samokres in nož in se spravil nad domače, ki so vse razbežali. Živomiru se ni posrečilo uiti in starca ga je vrgel v vodnjak. Prihiteli so sosede, ki so mulega Živomira potegnili iz vodnjaka. Nato pa je vnovič pridivil zblazneli starca in Živomira se enkrat vrgel v vodnjak. Za njim je vrgel še debel kamen in tri zaklane svinje. Orožnikom se je končno posrečilo obvladati starca. Ko so pa izvlekli Živomira iz vodnjaka, je bil že mrtev. Aleksandra Dražiča so poslali v bolnišnico za umolbolne.

Črna jabolka

Nekemu sadjarju v Kanadi se je posrečilo, da je vzgojil jabolano, katere jabolka so povsem črne barve. Meso pa je bilo prepreženo s tenkimi rdečimi žilicami. Jabolka so silno okusna. Jabolka Kanadčani silno radi kupujejo, zato pa sadjar skrbno čuva svoj »patent« črnih jabolok.

Reklama na avtomobilskih obročih

Neki posestnik velikanskih garaž v Pittsburghu v Ameriki je prišel na izvirno in učinkovito reklamno zamisel. Dal je gumijaste plašče na zadnjih kolesih svojih avtomobilov tako vulkanizirati, da je bil na njih negativ reklamnega napisa, podobno kakor na štampiljah. Zraven tega je izdelal še posebno napravo, ki med vožnjo stalno maže plašč z barvo. Ko se takšen avtomobil pelje po cesti, pušča za seboj na tleh reklamno besedilo. Vsak avtomobilski vozač, ki vozi po takšni cesti, mora, ko gleda na cesto, nehoti prečitati reklamo. Posestnik garaž je z učinkom te nenavadne reklame kar zadovoljen.

Anekdoti

Ko je bil Jožef Kanž na vrhuncu svoje slave, ga je prosila neka gospa za podpis. Kanž je odprl spominsko knjigo in je na odprti strani po naključju našel naslednji posvetili: »Moje življenje umetnosti!« E. Possard. »Moja umetnost življenja!« Ad. Sonnenthal. Nato je Kanž vzel pero in pod ti dve posvetili napisal: »Hudo tistemu, ki laže!« Jožef Kanž.

»Tiho bodi, Mihec, očka se vadi na bob«

LJUBLJANA

pisarna in kjer se poverjujejo podpiri na raznih listinah in se potrjujejo prepisi raznih spričeval in potrdil, je bila pred dnevi izgubljena denarnica s srednjim vsotom denarja. Lastnik denarnice naj se zgleda v omenjeni pisarni in dobi denar vrnjen.

Izpred malega kazenskega senata. Tudi na sodišče prihajajo glavni počitniški dnevi in doba kislih kumar. Včeraj so bile 3 razprave. Prvi dve sta bili kazenski zaradi nekaterih tatvin in manipulacij pri vinu odnosno državni trošarini. Bili sta preloženi, da se izvedejo še drugi dokazi. Za 11.30 uro je bila določena tiskovna pravda proti odgovornemu uredniku »Jutra«. Razprave ni bilo, ker v spisih ni izkazano, da je bilo vabilo obtoženemu odgovornemu uredniku dostavljeno. Odgovorni urednik je namreč sedaj na dopustu. — Mali kazenski senat je obsodil še večkrat zaradi tatvine obsojenega, delomrznega mizararskega pomočnika Antona Maliha iz Ljubljane na 1 leto strogega zapora, ker je 4. aprila letos ukradel Marjanu Kosu 200 din vredno žepno uro, pozneje 8. aprila pa Jožetu Znidaršiču in Antonu Bolhi več perila, obleke in čevljev v vrednosti okoli 2600 din.

I. Tatvine obleke. Te dni je bilo vloženo v stanovanje Jamnik Marije v Križevniški ulici. Tat si je nabral lepo zalogo moške in ženske obleke. Tako je odnesel kompletno sivo in kompletno črno moško obleko, dolgo moško črno suknjo z baržunastim ovratnikom, dalje črn zimski ženski plašč s kožuvinastim ovratnikom, moder ženski kostum, par moških nizkih čevljev, več perila, veliko srebrno

I Uprava Hubadove župe poziva vse včlanjene ljubljanske mešane in moške pevske zbornice k pevski vaji v petek, 26. julija ob 8. zvečer v telovadnici realne gimnazije v Vegovi ulici. Udeležba stodoletna!

I Združenje avtomobilistov in izvoščkov bo imelo svojo tradicionalno Krištofovo mašo v četrtek 25. julija ob 9 v cerkvi sv. Krištofa. Po maši bo blagoslovitev voz pred cerkvijo. Člane prosimo, da se polnoštevilno udeležijo te pobožnosti in obenem vabimo sorodna društva, da se tudi udeležijo naše maše. — Uprava.

I Katraniziranje ljubljanskih cest in ulic. Pretekli teden so pričeli s katraniziranjem ljubljanskih cest, ulic in trgov v šentjakobskem okraju. Popolnoma katranizirana je Florijanska ulica, deloma Karlovska cesta, dalje Mestni trg. Dela so bila zaradi deževja močno ovirana.

I Zanimivosti s trga. Na sadnem trgu med semeniščem in škofijijsko palačo je sedaj vedno več lepih malin, ki so po 6 din liter. Prejšnji teden so bile še po 8 in celo 10 din. Maline prinašajo na trg kmečki ljudje, največ iz okolice Dobropole in naprej, kjer so maline prav dobro obrodile. Tam ni bilo junija toliko dežja kot drugod. Bilo je gorko in zato so maline hitreje dozorevale. Gozdne rdeče jagode, ki jih je vedno manj, so sedaj po 10 din liter. Tudi te prinašajo kmetice iz prav oddaljenih krajev. Gredo pa še vedno dobro v kup. Nekateri kurjanci ljubijo posebno jagode, polite z dobro kapljico. Na liter jagod pride 1 liter vina. Dalmatinskega grozdja je vedno več na trgu. Prejšnji teden je bilo grozdje še po 24 do 26 din kilogram, sedaj je že po 14 do 16 din kg.

I Seznam davčnih osnov ljubljanskih davčnih zavezancev, o katerih bo razpravljala davčni odbor, je razglašen na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v pritličju leve hiše na Mestnem trgu. Ker bo seznam razglašen samo do vključnega 28. julija, opozarjamo vse davčne zavezance, da si ga o pravem času ogledajo. Sedaj so razglašeni sezname davčnih osnov za zdravniške, zobozdravniške in dentiste, za notarje in odvetačke, za inženirje, arhitekte in geomeetre ter za brivce in za čevljarje za druge davčne zavezance pa mestno poglavarstvo še ni dobilo seznamov davčnih osnov.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

I Za napravo valjanega asfalta na Zaloški cesti je mestni tehnični oddelk že razpisal dražbo, ki bo 9. avgusta. Tako bomo torej prav v kratkem dobili vzdolž naših zdravstvenih zavodov ob Zaloški cesti tlak ter se do skrajnosti iznebili ropota in prahu. Zaloška cesta bo od Lipičeve ulice do Sušinske tlakovana z valjanim asfaltom z uporabo bitumena Shelmac, torej na način kakor je utrjena lirska ulica in bo urejena Gajeva ulica. Ker bi pa pri raznih popravilih tramvajske proge ta tlak moral razbiti, zato mora biti proga tlakovanja z debelimi in drobnimi granitnimi kockami, ki jih pri popravilih lahko poberejo ven in spet naglo položijo nazaj. Ker bo tudi ta tlak zalit z asfaltom, tudi tramvajski vozovi ne bodo več delali tako velikega ropota in z njim vznemirjali bolnike v bolnišnicah in sanatorijih. Naprave muld in makadamske podlage ter nabava in polaganje granitnih kock ter naprava valjanega asfalta in zalivanje granitnega tlaka s asfaltom bo skupaj veljalo okrog 700.000 din, a robniki ob cestišču in hodnikih so že položeni. Velike granitne kocke so že pripravljene in se bodo torej sedaj umaknile s hodnikov Zaloške ceste. Od Sušinske dalje do železniškega prelaza pa še ni mogoče tlakovati ceste, ker je tam prej treba napraviti glavni zbiralni kanal iz Most, ki bo šel po Zaloški cesti in se bo ob Hribarjevi tovarni zvil k Ljubljanci. Za tlakovano Zaloško cesto brez prahu in ropota bodo mestni občini pač najbolj hvaležni bolniki in zdravniki, prav gotovo pa tudi vse prebivalstvo te strani Ljubljane.

I Na sodišču izgubljen denar. Na okrajnem sodišču ljubljanskem v sobi št. 36, kjer je glavna

moško uro, ki ima na zadnjem pokrovu sliko lokomotive, žensko lice, bovo, uro budilko in pleteno potno košaro, v katero je najbrž vse skupaj zložil. Prav tam stanujoči Ivanki Kralj pa je tat odnesel nekaj moškega perila in drugega blaga, tako da znaša skupna škoda okrog 4700 din. — V Kobaridski ulici pa je bila Vinkotu Pokornu ukradena temno-siva ponošena moška obleka, vredna 200 din. — Te dni je bilo ponoči vloženo tudi v jedilno shrambo zavoda Mladike v Subičevi ulici. Tat je preplezal visoko ograjo in si napravil pot skozi okno. Poiskal je shrambo, kjer si je nabral najrazličnejših dobrot. Odnesel je več kilogramov čokolade, sladkorja, kave kakava, rozin, sliv, oreh, mandelj, cimeta, pa tudi kozarca češnjevega kompota in pozabil. Škoda, ki jo je napravil, znaša okrog 200 din.

Iz Julijske Krajine

Cedre in palme iz Palestine. Pred meseci je dospel iz Palestine v trst žid Jakob Natali. S seboj je prinesel tudi večjo množico malih cedr in palm v skupni vrednosti okrog 9 tisoč lir. V Trstu se je srečal z rojakom, ki nosi eksotično ime Mandelbaum Benoit Baroukh di Nenaham iz Aleksandrije v Egiptu. Ta gospod se je zelo zanimal za dragocene palestinske sadike in je pregovoril svojega rojaka, da mu jih je odstopil, ker jih bo prodal po visoki ceni v Budimpešti. S cedrami in palmami je izginil tudi prijatelj Mandelbaum kot spomladanski sneg: ni ga bilo več na spregled. Po par mesecih obupnega čakanja je osleparjen Natali ovadil nepoštenega Mandelbauma sodniku, ki pa ni mogel storiti drugega, kakor da je obsojil v odsotnosti na mesec dni ječe, lepih cedr in palm pa ni mogel priklicati nazaj.

MARIBOR

Oproščen obtožbe da je hotel tasta spraviti s sveta

Maribor, 23. julija.

Na okrožnem sodišču v Mariboru je zasedal veliki senat ter sodil obtoženca, ki je prišel pred sodnike zaradi nagovarjanja k težkemu zločinu. Ta obtoženec je 40letni viničar Janez Zorko iz Čagone, ki je osumljen, da je hotel umoriti svojega tasta, ker pa sam zločina ni hotel izvršiti, pa je k temu nagovarjal druge ljudi.

Kakor v večini podobnih primerov, je tudi v predmetnem vzrok prevrtil. Obtoženec, ki je bil prej viničar, se je priženil na posestvo. Vzel je Marijo Samprl, hčerko imovitega posestnika Matije Samprla, ki je bil pripravljen izročiti svoje posestvo hčerki in zetu. Leta 1938. je res prišlo do prepisa ter si je tast izgovoril odkupnino v znesku 80.000 din. Iz tega so se izcimili potem spori med mladim in starim gospodarjem. Dejstvo, da je postal lastnik velikega posestva, mu je najbrž stopilo v glavo ter je postal zelo oblasten. Samprl Matija, ki je sicer prepuštil posestvo zetu, pa se vendar ni dal kar tako odrinuti v kot ter je tudi nastopil za svoje pravice. Spori med obema so postajali čimdalje hušji ter je Zorko nekajkrat svojega tasta tudi deljansko napadel. Bil je zaradi tega obsojen še štirikrat od okrajnega sodišča v Sv. Lenartu v Sl. gor. Končno pa je bilo staremu Samprlu vsega dovolj. Ker se zeti ni držal pogodbe ter mu ni izplačal posestva, ga je tast tožil ter pognal zemljo na boben, nakar jo je spet sam kot najvišji upnik kupil ter postal spet tako gospodar svojega imetja. Potem pa je hotel z zetom obračunati ter ga pognati s kmetije. Zorko se je tega ustrašil ter je hotel tastovo namero na vsak način preprečiti. Zdelo se mu je najbolje, če bi tast sploh umrl. Na vse načine je poskušal, da bi tasta spravil s sveta. Ker pa sam za zločin ni imel dovolj odločnosti, je začel nagovarjati druge osebe. Najprej je nagovarjal Franca Kovačiča. Ponujal mu je 1000 din, če mu tasta ubije. Potem, ko je ta odbil, je prišel z isto ponudbo h Karolu Brunčiču v Cerkevniku. Temu je dal na izbiro — ali 1000 din ali pa lepo kravo, če bo tast ubit. Tudi se je ponudil, da mu bo preskrbel samokres in naboje. Ker tudi pri Brunčiču ni nič dosegel, pa je začel iskati novega morilca. Nagovarjal je Vinka Pilingerja, naj mu tasta ustrelj ter mu je razvil cel načrt, kako bi se to izvršilo na tak način, da nihče ne bi krivca osumil. Sam je nameraval odpotovati za neka dni od doma, med tem časom pa naj bi Pilinger starega Samprla ustrelil. Tudi Pilinger je njegove ponudbe odbil. Med tem pa so Zorkovi načrti pronicali med ljudi, začelo se je okrog o tem govoriti in za zadevo so izvedeli tudi orožniki.

Pri današnji razpravi je Zorko skušal vse utajiti ter je vsako krivdo zanihal. Naglašal je, da je s tastom živel v najboljših odnosih. Nikogar ni nagovarjal, naj bi mu tasta umoril ter je vse to le izmišljotina zlobnih ljudi.

Razprava je trajala do pol 14. Senat, ki je zaslišal deset prič ni mogel priti do prepričanja, da je obtoženec kriv ter ga je po kratkem posvetovanju oprostil vsake krivde in kazni zaradi

pomanjkanja dokazov. Državni pravdnik se je oprostilo razsodbo ni zadovoljil ter je prijavil revizijo.

m Poveljnik mesta Maribora general Mihajlo Golubović vpokojen. Na lastno prošnjo je bil upokojen poveljnik pehote dravske divizije in poveljnik mesta Maribora, brigadni general Mihajlo Golubović. G. general je v času svojega kratkega službovanja v Mariboru pridobil splošne simpatije slovenske javnosti, ki bo g. generala močno pogrešala. Želimo mu, da bi svoj zaslužni pokoj užival dolgo in v zadovoljstvu.

m Blagoslovitev Pohorske ceste neprekinjeno 4. avgusta. Po Mariboru in okolici neki nedogovorjeni ljudje raznašajo vesti, da je blagoslovitev nove Pohorske ceste preložena na nedoločen čas. To ni res! Blagoslovitev se bo neprekinjeno izvršila v nedeljo, 4. avgusta, kakor je bilo sporočeno. Začetek slovesnosti bo ob devetih v Reki pri Hočah. Ob desetih v gozdu pod Sv. Arehom blagoslovitev in otvoritev nove ceste, ob enajstih pri cerkvi sv. Aneha sv. maša, ki jo bo imel prevz. g. škof dr. I. J. Tomažič. Popoldne ljudska veselica. Udeležence opozarjamo, da si naj vozila za vožnjo na Pohorje sami oskrbijo, ker jih pripravljani odbor ne bo imel dovolj na razpolago.

m Proslava Anine nedelje na Pungartu. Mišljinska podružnica SPD organizira za nedeljo, 28. julija, proslavo Anine nedelje. Tega dne bo popoldne ob enajstih sv. maša pri Anini kapeli pri Koči pod Kopo na Pungartu. Popoldne bo tam nepriljudna planinska zabava.

m Letošnje konjske dirke se bodo vršile dne 15. in 18. avgusta. Zanimivost teh dirk je v tem, da bosta pri dirkah nastopili konjeniška šola iz Zemuna in jahalna šola iz Zagreba, ki bo poslala kompletno damsko ekipo.

m Prosvetno društvo v Kamnici ponovi v nedeljo, dne 28. t. m. na splošno željo občinstva igro »Črni križ pri Hrastovcu«.

m V mestu se je izgubil. V ponedeljek ponoči je našel kovač Franjo Koren na Koroški cesti malega dečka, ki se je tičal v kot neke hiše ter obupno ihtel. Vprašal ga je, zakaj joče, pa mu je fantič dejal, da se je v mestu izgubil. Gosp. Koren je dečka peljal na stražnico, kjer je povedal, da je doma od Sv. Ruperta v Slov. gor. ter je stal 9 let. Piše se Vogrinec Franc ter je njegov oče viničar. Oče ga je poslal k botri, ki stanuje nekeje v bližini Maribora. Fant je že večkrat hodil na obisk k botri, v ponedeljek pa ga je na poti presenetila noč ter se je izgubil. Pritaval je potem v mesto. Policija je dečka izročila mestnemu mladinskemu domu.

m Iz šale resnica. Na Kapli so se fantje med seboj poskušali, kdo je močnejši. Najbolj se je hrustil 28letni Andrej Pišinger, ki se je nahačal doma na voj. dopustu. Našel pa je še močnejšega protivnika, ker ga je neki kovač s tako silo vrzel od tla, da je obležal z zlomljeno desnico in hudimi notranjimi poškodbami. Zapeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m Ena roko, drugi nogo. V Sp. Zorjavih je padla pri obiranju sadja 8letna viničarjeva hčerka Anica Irgolič z lestve ter si zlomila levo roko. — Na Reki pri Hočah je padel na cesti 33letni delavec Ivan Orenšajn ter obležal s strto levo nogo. Oba ponesrečenca so spravili v mariborsko bolnišnico.

m Pokvarjeno vino. Ob priliki revizije je banoinski kletarski nadzornik pri nekem gostilničarju v Črni našel pokvarjeno, cikleno dalmatinsko vino, katerega je točil svojim gostom. Kletarski nadzornik je primer prijavil pristojnim oblastvom, vino pa so pod nadzorstvom organov fin. kontrole denaturirali. Kis, ki ga bodo iz tega pokvarjenega vina dobili, bodo prodali, izkupiček pa bo šel v korist sklada za podpiranje vinarstva.

m Mlad pokvarjenec je neki 17letni delavec iz Dobrave, ki se je danes moral zagovarjati pred sodiščem zaradi tatvine in posilstva 62letne žene. Tatvino je zagrešil pri belem dnevu, ko je na cesti srečal več šolarčkov, od katerih enemu je odvzel denarnico z 2 dinarji gotovine. Mladega pokvarjenca so sodniki malega senata obsodili na 6 mesecev strogega zapora, pogojno na 4 leta.

m Najdena torbica z denarjem. Paznik Franc Rebrnik je našel v mestnem parku žensko ročno torbico, v kateri je bilo 44 din drobiža ter ključ. Torbico je izročil policiji.

m Otroški voziček ukraden. Iz vije hiše Gospojna 9 je odpeljal nepoznan tat 500 din vreden otroški voziček, last drž. uradnice Anice Lenger.

Galicija pri Celju

Radi nove maše v sosednji župniji, ki bo 28. julija, ob obhajali letos lepo nedeljo pred godom našega župnijskega varuha. Ze dolgo se ni obhajala ta nedelja tako slovesno kakor letos. Naš dopisnik je našel ljudi iz mnogih sosednjih župnij. Prišlo je celo nekaj tujcev v avtomobilih. Baje je bil en avtomobil iz Gornje Savinjske doline, kjer tudi prav radi častijo našega župnijskega varuha! Vsi smo le to posebno hvaležni Bogu, da nas je obvaroval doslej večje uime in prosimo svojega župnijskega varuha, naj nam pomaga še tudi za naprej! — Vsem obiskovalcem našega skritega kraja kličemo: Dobrodošli! Na evidenjeli

Celjske novice

c Polkovnik g. Defar Liberat, poveljnik 39. pp. v Celju, se je včeraj poslovil od Celja. G. polkovniku, ki si je v času službovanja pridobil v Celju mnogo prijateljev, želimo na njegovem novem službenem mestu mnogo uspehov.

c Okrajni načelnik g. dr. Zobec Ivan je z današnjim dnem nastopil svoj redni dopust in ga zastopa okrajni podnačelnik g. dr. Otrin.

c Nov prapor mladcev ZOF, celjskega okrožja so blagoslovili v nedeljo popoldne v Mladinskem salezijanskem domu v Gaberjih. Prapor je daroval mladcem poštvovalni prosvetni delavec in predsednik ZFO celjskega okrožja g. Vrabl Vančič, izdelala ga je gđ. Sluga Pavla. Mladci so se udeležili večernic, nato pa blagoslovitev novega prapora. G. Vošnjak Jože, kaplan iz Petrovc, je imel ob tej priliki na fante vzpodbujajoč govor o pomenu zastave, nakar je prapor blagoslovil. Pri tekmarah je dobil nov prapor kot prehodno darilo petrovski odsek mladcev. Marljivim mladcem, zlasti pa njihovemu dobremu vodstvu čestitamo ob napredku!

c Ob svoji 20letnici prireditelj v nedeljo trdka Hladin v Celju avtobusni izlet v Slovenjgradec, kjer bo blagoslovitev nove kapelice, ki jo je dala zgraditi lastnica gospa Hladin Marja.

c Savinjska podružnica TK Skala v Celju bo proslavila 11. avgusta na Okrešlju 10letnico svojega delovanja. Ob 10. bo na Okrešlju sv. maša za umrle člane, nato pa kratek pozdravni govor, nakar se bodo lahko udeleženci podali na bližnje vrhove. V primeru slabega vremena bo proslava v Logarjevi kapelici. Ljubitelji planin že sedaj opozarjamo na to planinsko slavo.

c Nova tovarna v Laškem. G. Rudolf Dergan ima naročilo, da zaprosi za prenos obrti takoj, ko bodo počitnice na okrajnem načelstvu končane. Tako upamo, da bo nova tovarna že v kratkem v obratu, čeprav se nima gradbenega dovoljenja.

c Nov davčni odbor v Laškem. V novi davčni odbor so imenovani g. Trop Ignacij, posestnik, ter njegove sin Vladimir Trop, hotelir v Laškem, za trgovce g. Dergan Rudolf, trgovec iz Laškega, za referenta pa zet g. Dergana g. Simončič. Prepričani smo, da bodo objektivno zastopali interese davkoplačevalcev, ker dobro poznajo njih težave.

c Cigoj Ivan, banovinski služitelj 1. pol. skupine, dolgoletni vratar v celjski javni bolnišnici, je stopil v pokoj in je na njegovo mesto že imenovan nov vratar g. Oset Jakob iz St. Jurja pri Celju. G. Cigoja poznajo ne le v celjskem okrožju, temveč tudi drugod, saj je bil v svoji dolgoletni službi kot vratar vreden, ustrešljiv in ljubezljiv ter so ga vsi radi imeli. Želimo našemu prijatelju, da bi užival svoj pokoj mirno in v zdravju!

c Narodni amaterski turnir bo v Celju ob priliki proslave 20letnice Celjskega šahovskega kluba od 10. do 26. avgusta. Udeležili se ga bodo po sklepu Jugoslovanske šahovske zveze amaterji iz vse države. Na podlagi prijavi posameznih klubov bo odbor izbral 16 igralcev, ki bodo nastopili v Celju. Ob tej priliki bo v Celju tudi redni letni občni zbor Jugoslovanske šahovske zveze. Celjani se za ta pomembni dogodek z veseljem pripravljajo. Pričakujemo, da se bo za turnir zanimala tudi celjska javnost, ki je vedno pokazala za kraljevsko igro mnogo smisla. Kje se bo odigral turnir, še ni določeno, najbrže pa v dvorani hotela Evropa v Celju, kjer ima celjski šahovski klub svoje prostore.

c Vsega obsojanja vredno vedenje. Celjski stražniki so v pretekli noči aretirali štiri mestne pobaline — mladoletnike — skoro same 18letne vajence, ki so napadli na Masarykovem nabrežju in na Cesti na grad več ljudi in se jih dejansko lotili. Nekemu pisarnišnemu slugi so prizadejali nevarno poškodbo na glavi, nato pa zbežali.

c Truplo utopljenega Melharja Jožeta so našli. Pred dnevi smo poročali, da je 28letni delavec v Westnovi tovarni, ki se je nahajal v Mariboru na orožnih vajih, pri kopanju v Dravi utonil. Njegovo truplo so sedaj našli pri jezu na Fali in so ga včeraj prepeljali v Celje, kjer je bil ob 6. zvečer na mestnem pokopališču pogreb. Naj v miru počival!

Trbovlje

Petindvajsetletnica mašništva dveh zaslužnih duhovnikov. Danes pred 25. leti sta bila v mašnike posvečena tukajšnja duhovnika g. Zmavc Jože in g. Gorogranc Martin. Oba delujeta akoro ves čas v trboveljski župniji med rudarji, ki se šteje ena izmed najtežjih v lavantinski škofiji. Saj ni lahke imeti posla dnevno s tolikovrstnimi ljudmi, kot so v našem industrijskem kraju. Zato ne bo odveč, da se ju na tem mestu spomnimo in na kratko orisemo njuno delo in zasluge, ki eta si jih pridobila za naš kraj. G. Zmavc je bil premeščen iz Rajhenburga, njegova pravega mesta, v Trbovlje še v svetovni vojni. Takratni časi in ljudje so bili razburkani, nič s bilo stalnega. Z vsjo svojo mlado silo se je prijel dela najprvo na prosvetnem polju. In ko so bili društvene razmere urejene, je zagrabil v združeno gospodarstvo. Vse ustroj je prekrnil na pota, ki s pokazala, da niso zgrešena. V kratki dobi so se prosvetne in gospodarske organizacije tako razvile, da je bilo treba postaviti nov Društveni dom. Se ni bil s tem gotov, že je ustanovil stavbiško zadrugo »Dom in vrt hiš, ki so v kras Trbovljem. Cesta od Spanca do stare občine je njegovo delo. Mučil se je in moledoval več let, da so to prepotrebno cesto zgradili Trboveljsčica od trga do pokopališča se je regulirala po njegovi zaslugi. Pa saj ni mogoče vsega navesti, kar je naredil, bilo bi preobširno; za vse svoje poštvovalno delo pa žanje večkrat nehvaležnost. Koliko potov je pa napravil za občino, ne bo nikdo vedel, gotovo je to, da ga vidiš vsak teden v Ljubljani ali kje drugje, ko moleduje za svoje prošnje in to vse brezplačno, na svoje stroške. Za zasluge je bil odlikovan z redom belega orla. V Trbovljah je nameščen za kateheta na deški ljudski šoli. — G. Gologranc je prišel eno leto pozneje v Trbovlje iz Slov. Bistrice, kjer je bilo tudi njegovo prvo mesto. Tu deluje sedaj po župniški emrti kot provizor naše velike in težke župnije. Kakor g. Zmavc tako je tudi g. Gorogranc imel težko delo v cerkvi kakor tudi pri prosveti. Pa kaj ne doseže on, ko ne odneha, magari če vse popoka. Od jutraj do pozne noči ga vidiš pri delu, sedaj tu, drugič tam. Posebno priljubljen je pri mladini, katero je vedno vso on vzgojil ali v šoli ali pri prosvetnih organizacijah. Kakšne uspehe smo imeli pod njegovim vodstvom, vemo samo Trboveljsčica, saj je pri delu neutrudljiv. Drugače ga je pa sama ekromnost in ponižnost in poznan je, da ima veliko usmiljenje do našega rudarja in kmeta. Krivice ne more trpeti. In koliko je storil v čast božjo že sedaj, ko je provizor. Župniško pokopališče je popolnoma prenovil, nakupil več mašnih plaščev in drugih potrebnih stvari, v župnijski pisarni vlada red; v kratkem dobimo nove, moderne spovednice in po njegovi zaslugi se bo letos marekaj popravilo, kar je že odobreno. In ko končamo ta skromni spomin na zaslužnega gosпода, jima želimo, da bi nam ju Bog ohranil v Trbovljah ves čas življenja, ker vemo, da bomo imeli samo mi od tega korist. Jubilatoma k obletnici najpriscernejše čestitamo!

Takole je Berlin sprejemal vojake »berlinske« divizije, ki so se te dni z zapadne fronte vrnili domov.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljansko operno gledališče

v pretekli in bodoči sezoni

Operno gledališče je odraz kulturnega stremjenja in udejstvovanja vsakega poednega naroda na glasbeno-dramatskem področju, pa badisi v produktivnem ali zgolj reproduktivnem smislu; v njem se zrcali hotenje in prizadevanje, ki po intenziteti umetniškega izživljanja kaže preustvarjalno dinamiko nosilcev-interpretatorjev opernih del. Operno gledališče mora biti visokovreden posredovalec med avtorjem in sprejemajočim poslušalstvom; s skrbno in močno umetniško interpretacijo v dramatsko-glasbenem smislu mora nuditi človekovemu duhovnemu jazu zadostive v izkajanju po glasbeni in dramski lepoti. Zato nosi veliko odgovornost za uspešno in plodno delovanje, ki naj človeka dviga k čim višjemu, lepšemu plemenitemu, po čemer človeka žejja. Po programu domače in tuje literature solimo kulturno-politično usmerjenost, po kvaliteti reprodukcije estetsko kulturo, po številnosti obiska pa uspeh in s tem združen učinek sprejemanja in dojemanja poudarjene umetnine, skratka, smisel in stopnjo muzikalnega pojmovanja in kulture sprejemajočih.

Ob sklepu glasbene sezone ponavadi radi obrnemo pogled nazaj na dogajanje v našem glasbenem življenju. Ozmimo se in pogledimo tudi na delo našega opernega gledališča. Predvsem moramo z veseljem naglasiti, da je naša sicer skromna operna literatura obogatela z novim delom, ki ga je uprizorilo gledališče proti koncu sezone. Poleg novejših domačih del, ki so bile uprizorjene po vojni, to so Rista Savina »Lepa Vida«, »Gospodski sanje«, »Vojvodova oporoka«, Hugolina Sattnerja »Tajda«, Marija Kogojca »Crne maske«, Slavka Osterca »Tri enodejanke« ter Matije Bravničarja »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«, se je pojavila nova operna tvorba dr. Danila Svare »Kleopatra«, menda med temi najdragocenejša tovrstna umetnina, ki odlikuje skladatelja od ostalih, posebno še po smiselni in vzorni instrumentaciji. Prepričan sem, da bo naše občinstvo kmalu znalo dojeti in osvojiti muziko, ki sloni na novejših dognanjih tvorbenih sredstev. Take muzike vsaj večina poslušalstva se ni vajena; nanj učinkuje na prvi mah le kot presenečenje, delo sprejema zaenkrat le bolj kot interesantnost kakor pa, da bi nanj učinkovalo umetniško prepričljivo. Kljub ugotovitvam že v svojem poročilu ob priliki prve reprize se ne morem otežiti in prepričanja, da ima delo v sebi nekaj močnega in estetsko učinkovitega v veliki meri, kar bo v vestni predelavi dalo delu trajno vrednost. Uprava gledališča pa je imela prav, da je vendar postavila na oder to domače že dolgo prej obljubljeno delo; saj imajo avtorji, ki se ukvarjajo na tem glasbenem področju, edino mesto, priliko in možnost, da lahko motrijo lastna dela na oderu z oboje, muzikalne in dramske strani in tem lažje ugotavljajo odlike in hibe. S tem je podana možnost temveč avtokritike na eni strani, na drugi pa prilika in pobuda za plemeniti tekmovalne in s tem združeno pospešeno ustvarjanje. Z delom človek napreduje in ustvarja, ob drugih stvaritvah pa nehoti meri svoje zmognosti in se skuša dvigniti višje; ob napakah, ki jih zasledijo v lastnih ali delih sovrstnikov, pa se uči in polagoma opušta marsikaj manj dozorelega in nadomešča z boljšim, umetniško nujnejšim.

Pri uprizarjanju domačih del pa se vzbudi zanimanje tudi pri obiskovalcih operne hiše. Naše poslušalstvo je zasidrano v dela starejših avtorjev, ki jih vsaj po večini smatra za nekaj edino dovršene in dognane umetnine, ki so sicer zares visoko vredne in nekatere predstavljajo naravnost maksimum sile stvarjalnosti človekovega duha, toda le pri tem ne smemo ostati; tudi gledališče mora nuditi svojim obiskovalcem novejšo tvorbo bodisi iz tuje, bodisi iz domače literature, če nam kdo kaj ustvari, da ne bo šel čas preko poslušalstva, da pešiča ljudi, ki si pri nas prizadevajo v glasbeno snovanje unesti novo gradivo, ne ostane osamljena, da ne obleže njihova dela v miznicah ali da temu ali onemu morda ne zastane pero iz malodušja, dasi bi drugače lahko marsikaj dobrega in kvalitetnega napisal, če ne takoj pa pozneje. Kajti brez samoizoliranja ni napredka kljub vsemu formalnemu znanju in priučnosti. Sicer more umetnina nastati le iz močne notranje duhovne napetosti, toda kvaliteta del se dviga z rastočo estetsko profinjnostjo, ki jo budi dozorevanje v opazovanju in avtokritiki ter podpirajoča roka kritika-esteta, kar skupno vodi k napredku. Z ne glede na prejšnje pripombe, ki se tičejo glasbene vzgoje občinstva v smislu nujne po programu novejših del je za napredek in rast domače operne literature zelo potrebno, da operno gledališče resne avtorje podpira v njihovih intencijah in delu, jim daje možnost, da plasirajo svoja dela, da s tem tudi kolikor toliko zadostne in urenitveno stremljenje domačega intelektualnega življa; čimbolj obogatiti do sedaj skromno lastno gledališko-glasbeno umetniško panogo. Za domača dela je treba posvetiti vse moči in dane možnosti, predvsem za novejša; ako naj delo doseže učinek in doživi uspeh pri publiku. Tega so se tudi uprizaritelji »Kleopatre« zavedali in v tem smislu storiли vse, tako dirigent, zborovodja, režiser in sploh celoten operni ansambl. Zadnja leta je bilo velikokrat opaziti, da je poslušalstvo znalo osvojiti in globlje dojeti tudi najbolj moderno pisane stvari, kadar koli so bile skrbno naštudirane in dobro izvedene. Zdi se mi namreč, da se je v zadnjih letih estetski čut med našim glasbenim občinstvom, ki ga sorazmerno na številčnost prebivalstva v Ljubljani ni malo, tako zaostрил, da ne prenese več površne izvedbe. Ako namreč premostrimo celotno glasbeno življenje pri nas v preteklem letu, ki je morda doseglo vsekakor po številnosti glasbenih prireditvev, zborov, solističnih, posameznih instrumentov, njihovih sestav ter skupin in opernih uprizoritvev, se nam je na prvi pogled čuditi, da so bile dvorane razen dveh ali treh izjem vedno polno zasedene. Vsekakor se mi zdi in postaja vedno bolj jasno, da v tem tiči vzrok visoke kvalitete izvajanih del in izvajanja samega, kar morajo zlasti domači glasbeni faktorji upoštevati in se potruditi, da vsaj ta nivo vzdržimo, da ne zapademo zopet životarjenju, kakršno je še par let nazaj ubijalo vsako veselje celo glasbenim prizadevnikom. Mer faktorje spada seveda tudi operno gledališče, ki zavzema važno in prvo mesto ter nosi najtežjo in odgovorno nalogo

pred celim narodom. Poleg običajnega poslanstva mu gre za naše razmere še posebna naloga, ki nam jo je poudariti: s porastom kvalitete v reprodukciji estetsko-muzikalno dvigniti občinstvo do še višjega umetniškega pojmovanja in ga polagoma upeljati v novejšo tvorbo, s plasiranjem domačih del v režijsko in glasbeno najskrbnejši interpretaciji dajati pobude za čim boljši in čim večji dvig skromne tradicije v snovanju glasbenih, gledaliških stvaritev ter končno skrbeti za estetsko muzikalno in dramsko izobrazbo mladih pevskih talentov, jih za gledališče usposobiti ter jih s praktičnimi navodili približevati popolnejšemu udejstvovanju. Ta problem je pri nas še posebno pereč. Mlademu pevcu ali pevki sicer nudi šola vse potrebno znanje, toda v prav kratkem času svojega udejstvovanja kaj rad pozabi na pedagogova navodila in se zavzame takozvanih teaterskih manir, ki včasih dosežejo tako stopnjo, da so estetsko nevzdržne, rušijo in drobno muzikalno celoto, in marsikdaj se vsled tega občinstvo razbini ali popači prava podoba umetniške tvorbene zaključnosti. Te manire pa izvirajo lahko iz posnemanja starejših vzorov, renomiranih pevcev ali pevki ali pa se javljajo kot motnje, ki so tehničnega značaja. Zato bi bilo nujno potrebno vse dobre operne novince izročiti za študij svojih vlog človeku, ki dobro pozna vokalne zakonitosti, da vzdrži mladega pevca še naprej pod strokovno kontrolo v pevsko-tehničnem oziru, pri študiju pa da vedno opozarja na estetske probleme in ga postopoma uvaja v pravilno, živo muzikalno pojmovanje, v umetniško dozorevanje. Tako ravnanje bi jim prihranilo veliko truda, kakor dotičnik bi tudi gledališču pridobilo na času, ko bi ob takim poslovanju bilo tem možno čimprej doseči višino za umetniško uveljavljenje; nuditi estetsko dozorelo in popolno skladno poustvarjanje, ki bi morda dvignilo do znatne višine solistično pevsko reproduciranje; to bi gotovo sčasom privedlo pevca ali pevko do nadpovprečne vrednosti, kakršno moremo ugotoviti trenutno — po najvišji meri — napredka in predmetnega poznanja, znanja in zanimanja — pri Gostiču, kar jih je zrastle in sedaj še deluje na domačih tleh. Ne rečem, da do zadnjih časov vodstvo opernega gledališča ni skrbelo za to, toda šele lansko leto je dobilo človeka, ki je zavzel na novo ustanovljeno mesto pevovodje. Človek se prav za prav čudi, kako da do tega časa operno vodstvo ni smatralo za toliko potrebno poiskati človeka, ki razpolaga s teoretičnim in praktičnim znanjem specijelne solistične in zborovske pevske tehnike ter sploh zakonitosti vokalne glasbene reprodukcije. Ugotoviti je namreč bilo v pretekli sezoni močan in blagodejen vpliv ne le pri zboru, ampak tudi pri nekaterih solistih, kar daje slutiti, da se uprava zaveda zgoraj omenjenega in da skuša polagoma z danimi možnostmi vzgojiti si solistični krog mladih pevcev. In to je tudi najvažnejše poglavje zaveda, ki menda že zlepa ni bil v taki zadregi glede solistov kakor ravno v pretekli sezoni in se ti pevci so morali prenašati napornost prepočnega nastopanja, česar menda ni deležen noben član kakšnega drugega gledališča, med katerimi nekatera celo v naši državi zmorejo isto delo postaviti na oder v več postavah. Pri nas pa moramo predstavo odpovedati, če kdo ne nadomda zbol in če vodstvo ne dobi gosta.

Kulturno-politična smer opernega gledališča je vedno težila, kakor tudi v pretekli sezoni, za tem, da nudi najboljša operna dela iz svetovne literature in domače. Tej tradiciji bo vodstvo gledališča, sodeč po programu, ostalo tudi v naprej zvesto s to razliko, da ima program za nastopno sezono med petnajstimi opernimi deli, ki jih vodstvo namerava uprizoriti, kar sedem del iz domače in druge slovanske literature. Med temi bodo ponovili dr. Danila Svare »Kleopatro« in Dvořakovo »Rusalko«. Na novo bodo naštudirali izmed slovanskih »Ruslana in Ljudmilo«, delo ruskega skladatelja Glinka, češko opero »Jenufa«, skladatelja Janáčka, dalje Čajkovskega »Pikova dama« in Dargomilškega »Rusalko«. Kot domača noviteta čaka svoje uprizoritve Matije Bravničarja »Hlapec Jernej«, ki ga je gledališče objavljilo za prihodnjo sezono. Med deli ostale literature pride na vrsto ponovitev Bizetjeve »Carmen«, Mozartove opere »Figaro« in Goldmarkove »Sabske kraljice«. Novo uprizoritev pa bodo doživele te opere: Gounodjev »Faust« ter »Peleas in Melisande«, skladatelja Debussyja, po teh dveh je zastopana francoska operna tvornost. Dalje bomo slišali Beethovno delo »Fidelio«, Rossinijevega »Seviljskega brivca« ter Nikolajeva »Vesele žene Windsorke«. Poleg tega so še tri opere in sicer »Carjevič«, »Poljska kri« in »Cigan baron«.

Za čim boljšo reprodukcijo opernih del so pač potrebne dobre izvajalske moči solistov, zborov, orkestra, dirigentov in režiserjev. Kar se tiče solistov, pred letos trda opernemu vodstvu, tako je vodstvo menda marsikdaj prišlo v zadrego in je moralo — hočeš nočeš — poveriti vlogo takim, ki bi jim drugače gotovo ne, kajti velikokrat niso bile vloge v dobrih rokah niti v pevskem niti v igralškem pogledu. Problem pomanjkanja kvalitativnih moči so reševali gostje, gospa Zlata Gjurgjenac-Gavella, rektor Glasbene akademije, gospod Julij Beteto, gospod Gostič, gospodična Vania Leventova, gospodična Vidaličeva, gospod Popov, gospa Tončič iz Zagreba, nadalje je gostovala tudi gospodična Karlovača iz Splita ter gospod Cvejič iz Beograda. Vendar moram priznati vso prizadevnost domačemu krogu solistov. Naredili so veliko in močno, z ostalimi podprli dvig operne reprodukcije v pretekli sezoni. Opozoriti mi je pri tem še na mlado pevko Polajnarijevo, ki bi bilo nujno potrebno nastavitvi in začeti z njo resno delati v večjih vlogah; med najmlajšimi bo ta naprej dosegla tisto potrebno kvaliteto pevsko in igralsko, kar je že zadnjih bilo ugotovljeno. Z njo ne bi smelo vodstvo prav nič odlašati. Poleg tega, da se ji nudi prilika za napredek v gledališkem udejstvovanju, pomeni njena nastavitve tudi razbremenitev ostalih. Gdč. Polajnarijeva je brez dvoma talent, mimo katerega vodstvo gledališča ne more iti, ker tako moč potrebuje. Kajti naše narodno gledališče, ki je edini centrom ne le Ljubljane, ampak last celokupnosti in predstavnik slovenske operne umetnosti, mora izbirati le to, kar je najboljšega in ima pogoje za napredek. Če poslušamo od nje manj

Prihod grofa Ciana v Monakovo.

ŠPORT

Plavalne tekme na Iliriji

Drevi ob 21. uri plavalna liga: ZPK : Ilirija plavalni dvoboj: MPK : Ilirija (II. garnitura). Kot prva tekma plavalne lige v Ljubljani bo dvoboj med ZPK in Ilirijo. Zagrebški plivački klub je sicer novinec v ligi, toda svojo žilavost je že dokazal. Njegova zmaga nad renomiranim Jadranom iz Splita je dovolj močan dokaz, da ZPK resno misli. Ilirija ima letos mnogo bolj izenačeno moštvo. In pri takih nasprotnikih obeta biti borba težka in bo najbrže šele zadnja točka odločila zmago.

Drugi gost Mariborski plavalni klub bo nastopil proti II. moštvi Ilirije. Ilirijo bodo zastopali večinoma mladi plavalci, ki bodo kmalu vstopili v ligoško moštvo.

Obadva dvoboja se bosta izmenjavala, tako, da bo program končan okoli 11. ure. Začetek tekmovalnega bo točno ob 21. uri. Predprodaja vstopnic danes ves dan na kopališču Ilirije.

Teniški turnir v Planici

Na teniškem turnirju, ki je bil preteklo soboto in nedeljo v Planici je zmagal Boris Smerdu, v ženski konkurenci pa Belgrajčanka Mitčeva. Ostali rezultati turnirja, katerega so se udeležili najboljši slovenski in srbski teniški igralci pa izgledajo takole:

Single: Bogdanović-Bojović 6:2, 6:4, Smerdu-Bogdanović 6:1, 6:2, Branović-Blanke 6:2, 6:4. Finale: Smerdu-Branović 2:6, 6:4, 6:3.

Double: Smerdu-Bogdanović proti Blanke-Marković 6:1, 6:1, Sivic-dr. Smerdu proti Albanez-Blanke 6:3, 6:4, Branović-Bojović proti Luckman-Milavec 6:3, 6:3, Branović-Bojović proti Sivic-dr. Smerdu 6:2, 3:6, 6:1. Finale: Smerdu-Bogdanović-Branović-Bojović 6:0, 6:2.

Dame: Mitč-Sernec Maire 7:5, 6:2.

Plavalni dvoboj

Nemčija : Madžarska 23 : 21

V plavalnem dvoboju, ki je bil v soboto in nedeljo v Budimpešti med nemško in madžarsko reprezentanco, je zmagalo nemško moštvo z gornjim rezultatom. Doseženi so bili naslednji uspehi: Skoki z deske: 1. Weiss (N) 155.16 t. 2. Hidvehy (M) 141.52 t.

Štafeta 4x200 m: Madžarska 9:16.2, Nemčija 9:28.2.

200 m prmo: 1. Balke (Nemčija) 2:43.6, 2. Fabian (Madžarska) 2:52.6.

400 m prmo: 1. Plath, (Nemčija) 4:57.2, 2. Tatos, (Madžarska) 5:01.

1500 m prmo je zmagal v novem madžarskem rekordu Tatos s časom 19:37.

V waterpolu je Madžarska premagala Nemčijo z 7:2.

Rus Bojčenko je zopet plaval v svetov. rekordnem času

Pri neki športni plavalni prireditvi v Moskvi je te dni potolkel ruski plavač Bojčenko neoficijski svetovni rekord v prsnem plavanju na 200 metrov. Omenjeni plavač je med prvimi na svetu, ki se je poslužil takozvanega »metuljčkat« in je

kvalitetne pevce, potem je tembolj upravičena zahteva za njeno stalno pritegnitev med ostale sodelavce.

Zbor, ki ga je prevzel gospod Simoniti kot precej skričano pevsko skupino, je toliko vzgojen in discipliniran, da je že zmožen podajati svojo nalogo muzikalnejše; kričanje in zadiranje, ki smo ga bili prej vajeni, je nadomestilo pod novim vodstvom plemenitejša petja, ki ne prestopa meja in pogojev mirnega in neprislusljeneja ali celo na pretege sforiranega izvajanja. Znatno se je poleg drugih disciplin zboljšala celotna zvočnost. Toda poudariti moram znova in ponovno, da je moški zbor prečibak v zasedbi in glasovni kvaliteti. Ponavljam, da mora tudi operno gledališče gledati na to, da dobi glasovno dobro zaseden zbor; saj je že z vidika, da smo Slovenci vprav v zborskem petju najmočnejši, nujno potrebno, da dobi tudi naš osrednji glasbeni hram dostojno pevsko skupino. Seveda je za to zopet treba poiskati najboljše moči, ki jih v Ljubljani ne manjka. Brez dobrega in agilnega pevskega materiala tudi pevovodja ne more doseči, kar bi bilo potrebno in vendar mora nositi odgovornost za trdo in morda včasih nehalno delo. V dosežanju postavi ne bo mogoče doseči približanja izvajalski višini našega zborskega petja.

Vidno se je dvignila izvajalska usposobljenost in moč orkestra, dasi tudi tukaj pogrešamo številnejše zasedbe. Poleg prvega dirigenta, gospoda Niko Stritofa, pri katerem smo v pretekli sezoni čutili nekajkrat rahel odmik od njemu lastnega visokega in pri nas prvenstvenega pojmovanja orkesterskega vodstva, sta se izvanredno trudila in za čim višjo popoi-

stalno deloval na tem, da je omenjeni način plavanja izboljšal. Njegov prvi svetovni rekord na 100 m se je glasil 1:06.8, pozneje je sledil rekord na 200 m s časom 2:36.2, katerega je postavil pred nekaj leti. Vsi poskusi mednarodnika Cracksa, da bi zboljšal omenjeni rekord so bili zaman. Bojčenku samemu je preostalo in v resnici se mu je posrečilo dosežati čas 2:33.7 min. zboljšati za 2,5 sek. Pri celi stvari pa je najbolj interesantno to, da je Bojčenko plaval popolnoma sam in da bi bil rekord postavil še višje, če bi plaval ob primerni konkurenci.

O priliki tega mitinga je bil postavljen še en svetovni rekord: za štafeto 4 krat 100 m prosti so rabili Rusi 3:51 min, kar znači zopet nov svetovni rekord. Oficialni svetovni rekord imajo Amerikanci s časom 3:59.2 min. Rusi so izredno napredovali v plavalnem športu v zadnjem času, kar dokazujejo domači rekordi, katerih so postavili v zadnjem času nič manj kakor 21. Pravijo, da se morda Rusi udeležijo prihodnjih olimpijskih iger. V tem primeru bodo dobili evropski športni narod prvega nasprotnika, ki bo marsikomu prekrizal športne račune.

Odpovedane olimpijske igre

20. t. l. bi se morale pričeti v Helsinkih XII. olimpijske igre, za katere se je prijavilo 47 narodov sveta. Ker pa svetovni položaj ni dopuščal izvedbe teh iger, se je 23. aprila t. l. odločil finski olimpijski odbor, da jih odpove.

S težkim srcem so se Fini odločili do tega koraka in so vprav do zadnjega upali, da bo izvedba mogoča in to tembolj, ker so vse tako pripravili, da bi bil potek iger brezhiben.

Četudi ne bo svetovne olimpijade, bo veeeno te dni olimpijski stadion v Helsinkih zelo oživel, kajti finski športniki bodo imeli svoje velike športne igre, ki bodo trajale tri dni. Plavanje, nogomet, kolesarske dirke, rokborba, boks, lahka atletika in telovadba je na sporedu teh domačih iger, ki naj bi finski mladini nadomestile svetovne igre.

Svetovni prvak R. Rominger operiran

Znani švicarski svetovni prvak v slalomu R. Rominger, ki je trenutno v aktivni vojaški službi, je bil operiran zaradi vnetja slepiča. Operacija je dobro uspela in je mladi svetovni prvak že na potu ozdravljen.

Iz mednarodnega visokošolskega športa

Kakor poročajo iz Italije, so imeli voditelji visokošolskih športnih organizacij Nemčije in Italije razgovore glede mednarodnega visokošolskega športa. Kakor znano, je prišlo preteklo leto do razdora v »Confederation Internationale des Etudiants«, zaradi česar je prišlo do delitve akademskih svetovnih iger. Nekateri so tekmovali na Dunaju, oni, ki pripadajo C. I. E., so pa nastopili v Monacu. Po teh razgovorih izgleda, da bodo Nemei in Italijani osnovali novo akad. športno organizacijo. Prihodnje akademske svetovne igre bodo leta 1942 v Rimu.

nost izvedbe partitur zavzemala gospoda Anton Neffat in dr. Danilo Svare. Zlasti je naglasiti preciznost orkestra in globlje pojmovanje muziciranja pri dirigiranju g. Antona Neffata. V splošnem pa so predstave očitovala voljo do dela in napredka obeh gospodov, katerih stremljenje je tudi veliko pripomoglo do svestosti in nekeke pomladitve, ki je zavela v resnem prizadevanju za uspešno delovanje v operni hiši.

Omeniti moram tudi napredek in pravilno pojmovanje režije, ki teži za tem, da dobi vsako delo svoj odgovarjajoči slogovni okvir, ki ga skuša skladno podpreti tudi scenerija. Težko je se večkrat seveda pojavljalo vsled premajhnega odra, ki ne nudi dovolj prostornosti, drugi zopet primanjkanje zadostnega osebja, toda prvi režiser, gospod Ciril Debevec in scenograf in gospod ing. Franz znata na izviren način rešiti problem prostora, ki poleg slabe akustičnosti hiše izsiljuje nov problem: problem novega gledališča, ki lebdi nam nami kakor sanja, dočim čitamo o načrtih in gradbi novih gledališč v še manjših mestih in celo več: že občudujemo nove zgradbe.

Bilanca preteklega sezone nas mora samo veseliti Novega utripa v stremljenju za zboljšanje operne reprodukcije in temu slededečega napredka v celoti ni opazila samo kritika, ampak je zaznalo tudi poslušalstvo, ki je znova začelo polniti hišo. Saj so bile večkrat predstave do poslednjega rezervnega sedea razprodane. Približujemo se novi sezoni in pričakujemo še več. Vodstvu in osebju priznanje za preteklo, še večji uspeh za bodočo sezono!

sii.

40 letnica

Gospodje, ki so l. 1900 zapustili ljubljansko semenišče ter bili poslani v dušno pastirstvo, obhajajo danes v Novem mestu svoj veliki praznik. Živi so in delujejo vsak v svojem kraju sledeči gospodje: Barle Janez, župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani, Bešter Janez, duh. svetnik, župnik v Dobu, Cerin Karel, inful. prošt v Novem mestu, p. dr. in ing. agron. Stanislav Dostal v Križankah v Ljubljani, Gnidovec Karel, duh. svetnik, dekan v Žužemberku, Jane Peter, duh. svetnik, župnik v Vodicah, Kolbezen Leopold, žup. upravitelj na Sinjem vrhu pri Črnomlju, Kralj Franc, župnik v pok. v Kandiji, Legat Evgen, upravitelj ljubljanskega pokopališča, Ljubljana, Sv. Križ, Majdič Franc, župnik v Sodražici, Očepek Jožef, župnik v Ovišah, Ogriček Jakob, duh. svetnik, župnik v pok. v Zalogu pri Komendi, Prayhar Jožef, župnik v Loškem potoku, dr. Sever Josip, mornariški superior v pok. v St. Vidu pri Ljubljani, Terškan Stefan, kanonik v Novem mestu, Zabret Valentin, č. kanonik, dekan v St. Vidu pri Ljubljani, Zorko Franc, župnik v Kamni gorici. — **Umrli pa so iz te vrste:** Cop Anton, kaplan v Boh. Bistrici, Plahutnik Janez, župnik v Motniku, Rebol Franc, profesor na šk. gimn. v St. Vidu, Skubic Anton, duh. svetnik, dekan v Ribnici, Sušnik Matej, duh. svetnik, župnik v Rovtahu, ter redovniki: p. Rajko Kubinek iz križniškega reda, p. dr. Regalat Čebuli, bivši provincijal, p. Akuržij Križan, gvardijan v Samoboru in p. Aleksander Vavpotič, organist in pevec na goriški Kostanjevici.

Kulturni festival železarskih Jesenic

Na športnem igrišču K. I. D. pod Možakijo bo v dneih 10. in 11. ter 17. in 18. avgusta t. l. kulturni festival, pri katerem sodelujejo uslužbeni pri K. I. D., člani prosvetnih, telesnovzgojnih in športnih organizacij na Jesenicah, Javorniku in Koroški Beli. Spored festivala je sledeč:

Sobota, dne 10. avgusta 1940:

- 17.45 Fanfare.
17.50 O. Župančič: »Kovašica« — zborna deklamacija.
17.55 Slavnostna otvoritev, dviganje državne zastave in nagovor tehn. ravnatelja g. dr. inž. H. Klinarja.
18.00 Telovadni nastop. Sodelujejo sodelavci, včlanjeni v telovadnih društvih »Sokol« in Fantovskih odsekih z Jesenic in Slov. Javornika-Kor. Bele.
20.00 Uprizoritev narodnega igrokaza »Plavž«, ki ga je spisal naš pisatelj-sodelavec France Klinar. Izvajajo sodelavci, igralci, pevci in godbeniki prosvetnih društev z Jesenic, Javornika in Kor. Bele.

Nedelja, dne 11. avgusta 1940:

- 9.00 Sv. maša na športnem igrišču K. I. D. Pri obredu igra godba Krekovega prosvetnega društva z Jesenic.
10.00 »Gorenjska kmečka ohceta« — Prikazovanje narodnih običajev in narodnih noč ob sodelovanju sodelavcev iz Javornika, Jesenic, Koroške Bele in okolice. Po ustmenih izročilih starih Gorenjcev in Gorenjk priredil naš sodelavec France Klinar.
15.00 Pevski in glasbeni koncert. Sodelujejo pevski zbori in godbe na pihala z Jesenic, Javornika in Kor. Bele.
18.00 Orodna telovadba telovadcev in telovadk.
20.00 Zaključek glasbenega in prosvetnega festivala ob petju slovenske pesmi »Hej Slovanci. Pojejo združeni pevski zbori.

Sobota, dne 17. avgusta 1940:

- 15.45 Otvoritev II. letnih športnih iger K. I. D.
16.00 Tek na 3000 m — seniorji.
16.10 Met krogla — seniorji, juniorji, dame.
16.20 Skok v višino — seniorji, juniorji, dame.
16.50 Tek čez zapreke 110 m — seniorji.
17.00 Troskok — seniorji, juniorji.
17.30 Dviganje uteži.
18.00 Koncert godbe Krekovega prosvetnega društva z Jesenic.
20.00 Boksarski nastop med sodelavci K. I. D. in Bate, Borovo. — Reproduciran koncert.

Nedelja, dne 18. avgusta 1940:

Dopolodne:

- 8.00 Predtek 100 m — seniorji in juniorji.
Met diska — seniorji, juniorji, dame.
8.30 Tek 200 m — seniorji, juniorji.
8.45 Skok v daljino — seniorji, juniorji, dame.
9.00 Tek 800 m — seniorji.
9.20 Met kopja — seniorji, juniorji.
9.30 Finale teka na 100 m — seniorji, juniorji.
Skok s palico — seniorji, juniorji.
9.40 Tek na 60 m — dame.
10.00 Stafeta 4x100 m — seniorji, juniorji.
10.20 Tek na 1500 m — seniorji.
10.30 Stafeta 4x60 m — dame.
10.40 Nogometna tekma juniorjev — Jesenice:Javornik.

Bojišče v Sudanu

bo odločilo najvažnejša vprašanja britanskega in italijanskega Imperija v Afriki

Z zavzetjem važnega prometnega križišča Kassale na meji angleško-egiptovskega Sudana po italijanskim četah se je začela vojna na robu ekvatorialne zone ter predstavlja začetek teritorialne revizije v Afriki. S to vojno hoče Italija prenesti novi evropski red tudi na črni kontinent. Novi red na črnem kontinentu pomeni z drugimi besedami povratek nemških predvojnih kolonij in zavarovanje italijanske imperije na kopnem in na morju. Po nemškem pojmovanju se je Italija na tem sektorju vojnih operacij poprijela velike kolonialno-politične misije, ki naj pogodi britanski imperij v njegov najvažnejši del, v njegovo prostorno afriško posest, da bi tako prišlo do upostavitve ravnotežja evropskih sil v Afriki, ki da je porušila Anglija s svojim protievropejskim imperializmom na škodo Portugalske, Burav, Francije, Belgije, Italije in Nemčije. Za to teritorialno revizijo je zavzetje Kassale svetovno-političnega pomena.

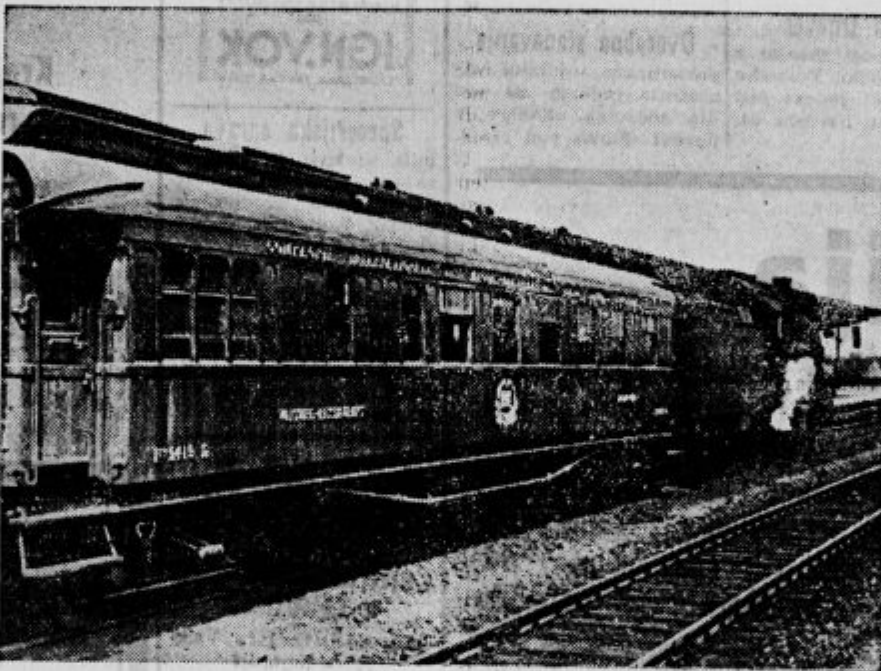
Temeljna razlika med boji na libijsko-egiptovski meji in med boji na sudansko-egiptovski meji je jasna: na libijsko-egiptovski meji so vojaški položaji Anglije na ozemlju države (Egipta), s katero Italija ni v vojnem stanju in se tudi ne želi z njo bojevati; v Sudanu pa ima Italija neposredno pred

seboj področje angleškega imperija, čeprav se to področje zaradi tega, da se potolazi egiptovska občutljivost, imenuje »kondominij«.

Skozi Sudan teče najvažnejši del železniške proge Kairo-Kapladija, katere posest je za gospodstvo v Afriki odločilnega pomena. Ko je Kitchener s pomočjo Egipta iztrgal Sudana iz rok mahdistov, so Angliji napravili iz njega »kondominij« v katerem naj bi delili oblast z Egiptom. Toda v resnici so obdržali vso oblast zase. Ko se je leta 1922 hotel kralj Fuad imenovati »kralj Egipta in Sudana«, so Angliji proti temu ostro protestirali in Fuad se je moral zadovoljiti samo z naslovom »kralj Egipta«. Sudanska kriza je dosegla svoj vrhunec z umorom britanskega generalnega guvernerja sira Lee Stacka leta 1924. To priložnost so Angliji porabili, da so prisilili Egipt, da se je odrekel svojih že itak bornih pravic v Sudanu. Poslednji egiptovski vojak je moral izgniti iz doline gornjega Nila.

Leta 1930 se je dogovor glede sudanskega vprašanja med Anglijo in Egiptom ponovno izjalovil. Šele leta 1936 je Anglija pod pritiskom italijanskih uspehov v Abesiniji postala popustljivejša, tako da je tega leta prišlo do nove pogodbe, ki je ustvarila iz Sudana »fiktivni kondominij«, toda tako, da »nobena stvar v pogodbi ne prejudicira vprašanja o suvereniteti nad Sudanom«. Vprašanje Sudana je torej še nadalje ostalo odprto ter ga je mogoče formalno vsak trenutek znova načeti. Ker je Italija dobro spoznala vlogo in pomen Sudana v notranjosti britanskega imperija, lahko povsem razumemo italijansko akcijo proti Sudanu, ki je tako postal bojišče v borbi evropskih velesil. Vojaške akcije pa spremlja tudi intenzivna politična priprava. Po italijanskih poročilih imajo Sudanci mnogo realnih razlogov, da pričakajo Italijane kot svoje prijatelje. Italijani, ki posedujejo rodovitne predele okrog izvira Modrega Nila, imajo s tem v svojih rokah ključ prehranitvene možnosti Sudana, ker bi odvajanje vode iz jezera Tsana proti vzhodu smrtno pogodilo rodovitnost Sudana. Prebivalci Sudana pa nikakor nisi pri volji, da bi Angležem na ljubo tvegali glad.

Dosedanji uspehi italijanskih čet v Sudanu — pravijo v Rimu — že dokazujejo, kako zgrešeno je bilo mnenje in pritakovanje zapadnih velesil, da Italija ne bo mogla in znala braniti svojega mladega imperija.

Znameniti Fochov jedilni vagon, v katerem je bilo že dvakrat podpisano premirje med Nemčijo in Francijo.

Glasba

Cerkveni Glasbenik 1940., št. 7-8, ki je ta mesec izšel, ima sledečo vsebino: Dr. A. Dolinar: Pregled slovenske cerkvene glasbe (III.); Karel Bezeg (Carlo Beseggi): Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa; dr. Alojzij Merhar: Slovesek za ljudsko petje in cerkveno glasbo; dr. Francje Kimovec: Ljudsko petje; Nove orgle v Marijancih in v Sv. Križu pri Litiji (dr. Fr. Kimovec) Iz odbora Cecilijanskega društva v Ljubljani; Koncertna poročila (St. Premrl); Dopis iz Gorice (Vinko Vodopivec); oglašene in ocenjene so nove slovenske skladbe: Svete pesmice, uredil Vinko Vodopivec, štirnajst odpevov za litanije Srca Jezusovega (zložil Fr. Kimovec, Pozdravljena kraljica (Marijine pesmi za mešani zbor, zložil dr. Fr. Kimovec), Tema z varijacijami za klavir, zložil Stanko Premrl, Otroške skladbe za klavir I., zložil Srečko Kapor; Razne vesti; Naše priloge; Listnica uredništva in uprave. — V glasbeni prilogi so izšle: Zdrava Marija, moški zbori, zložil Stanko Premrl; Pritecite, o kristjani, mešani zbor z orglami, zložil + Emil Hochreiter! Oče naš, v ljudskem tonu, zložil Lojze Mav in Ave, o čista ti, zložil Anton Jobst. — Cerkveni Glasbenik izhaja šestkrat v letu v dvojnih številkah in

stane z glasbeno prilogo 40 din, za dijake in šole 25 din, za inozemstvo 60 din. Glasbena priloga 7-8. številke v obsegu štirih strani se dobi po 1 din izvod Uredništvo: Ljubljana, Pred škofijo 12. Uprava: Pred škofijo 4.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu

pri Novem mestu se prične novo šolsko leto začetkom novembra 1940. Šola ima dva oddelka: Letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev. To zimo, ki pride, se vrši II. tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na domači kmetiji. Lastnoročno spisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolekom za din 10.— je poslali ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra t. l. Prošnji je priložiti: 1. Krstni list. 2. Domovnico. 3. Zadnje šolsko spričevalo. 4. Spričevalo o naravnosti o onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole. 5. Izjavo staršev o odnosu varuha (banovinski kolek za din 4.—), s katero se zavzejo plačati stroške šolanja (šolnino). Zavzati se morajo tudi, da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin ali varovanec brez opravičenega razloga predčasno zapustil zavod. 6. Tisti, ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo (podporo) iz javnih sredstev, morajo priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za din 4.—) staršev ali varuha, da bo njih sin odtlej varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem sličaju pa, da povrnejo sprejeto podporo iz javnih sredstev zavodu. 7. Uradno potrdilo občine: 1. Koliko je posestvo veliko (v ha). 2. Kolikšen je predpis držinskih davkov. 3. Številno družino, posebej koliko je še nepreskrbljenih otrok ter event. druge družinske razmere. 4. Koliko redijo konj, goveje živine, prašičev. Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po šolskem zdravniku. Mesečna oskrbnina znaša od din 350 do din 100 po premoženjskih in družinskih razmerah prosila in plačuje mesečno v naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti pod 6) navedeno obvezno izjavo in pod 7) navedeno obližno potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Predsedniki francoske republike

Z uvedbo nove francoske ustave, po kateri je maršal Petain prevzel dolžnost in naslov šefa države in vlade je odpadel v Franciji naslov »predsednik republike«, ki je doslej pomenil v Franciji višek politične časti in kariere.

Vrsta predsednikov francoske republike se je pričela 31. avgusta 1871 s Thiersom. Ustava je došla, da ostane predsednik republike na svojem mestu sedem let, potem pa mora parlament izvoliti drugega. Toda le malo je predsednikov francoske republike, ki so uradovali polnih sedem let. Thiersa so že leta 1873 vrgli monarhisti in na njegovo mesto je prišel maršal Mac Mahon, ki pa je moral po šestih letih odstopiti najvišjo čast v Franciji republikancu Julesu Grévyju. Temu je leta 1887 sledil Sadi Carnot, ki je bil leta 1894 v Lyonu umorjen. Casimir Perier, ki mu je sledil, je ostal na svojem mestu le eno leto. Stiri leta je predsednikoval nato Felix Faure, ki se je moral predčasno umakniti Emilu Loubetu. Ta je bil predsednik republike polno dobo do leta 1906. Prav tako Armand Fallières, ki ga je leta 1913 zamenjal Raymond Poincaré. Začasa njegove predsedniške dobe je Francija preživela svetovno vojno. Sledil mu je leta 1920 Paul Deschanel, ki so mu v Parizu rekli »lepi Pavel«. Ta je predsednikoval le nekaj mesecev, nato pa se je moral umakniti Aleksandru Millerandu. Naslednik le-tega je bil Paul Doumer, ki ga je pa pri otvoritvi neke razstave v Parizu ustrelil neki blaznež. Kratko dobo je bil nato predsednik republike Doumergue, potem pa je bil leta 1932 izvoljen Albert Lebrun, edini od francoskih predsednikov, ki je bil po poteku prve dobe sednih let izvoljen ponovno. Toda ni mu bilo dano, da bi ostal na položaju predsednika francoske republike še drugo dobo.

Udarci srca in bučanje morja na gramofonskih ploščah

Znano je, da razpolaga nemški radio z velikanskim arhivom gramofonskih plošč, v katerem ima zbrane vse mogoče zvoke in glasove, ki jih potrebuje pri svojih oddajah. V Nemčiji pa živi tudi zasebnik, ki iz samega športa zbira na gramofonskih ploščah vse mogoče glasove in zvoke na svetu. Je to vrstislavski inženir Karl Stallechner, ki si je sam zgradil poseben avtomobil, s katerim se vozi po svetu in zbira različne glasove. Njegov arhiv vsebuje že nad 6000 gramofonskih plošč in iz seznama je videti, kako obsežno in temeljito je bilo delo inženirja na tem polju. Z njegovih plošč slišimo ožone zamorske popevke in arabsko glasbo, poslušamo škripanje in pokanje ledu, ko si utira skozenj pot ledolomilec, čujemo prasketanje plohe in udarjanje strele ob nevihti, jok otrok raznih starosti, temno bučanje morja, fiktakanje ur v urarski delavnici, jezo rjovenje divjih zveri v naravi itd. itd. Stallechner je nekoč po naročilu vrstislavske univerze snemal na plošče bitje srca. Sploh je napravil že mnogo podobnih posnetkov po naročilu raznih znanstvenih zavodov.

Kako visoko cenijo njegovo delo tudi na najvišjih mestih Nemčije, izpričuje to, da mu je bilo za časa nemško-poljske vojne kot zasebniku dovoljeno, da se je s svojo aparaturo udeleževal bojev in snemal na plošče najrazličnejše glasove in zvoke na bojiščih. Ni orožja sodobne vojne, da ne bi bil njegov zvok posnet v Stallechnerjevem arhivu. Mnoga velika gledališča v Nemčiji se stalno obračajo nanj, da jim s svojimi ploščami pripomorejo do zaželenih slušnih učinkov. Samo gledališča v Breslavi uporabljajo nad 400 plošč iz njegovih arhivov.

Konj rešil življenje šestim osebam

Te dni je neki kmet iz Reinstedta pri Magdeburgu pripeljal svojega konja h kovaču, da bi ga podkoval. V kovačnici je našel štiri znanca, s katerimi se je spustil v pogovor. Konj je bil sploščka čisto miren, ko mu je kovač približal nove podkve. Naenkrat pa se je splašal, se iztrgal kovaču in zdivil ven. Vsa šestorica, kovač, kmet in oni štirje njegovi znanzi, so se spustili za njim v lov. Dobre četrte ure so tekli za njim, potem pa se je dal konj čisto mirno prijeti. Ko so prišli nazaj, jih je doletelo velikansko presenečenje. Na mestu, kjer je poprej stala kovačnica, ni bilo drugega kakor kup ruševin. Kovačnica je bila stara, betežna zgradba, ki se je kar na lepem zrušila sama od sebe. Če ne bi šestorica mož stekla za konjem, bi jo zidovi kovačnice pokopali pod seboj. Instinkti živali, ki je začutila bližajočo se nevarnost, je šestim možem rešil življenje.

Otok Martinique — skladišče zlata

Zadnje čase se dostikrat omenja v tisku ime francoskega otoka Martinique, kjer je zasidran del francoskega vojnega brodogradilništva. Obstoja možnost, da bodo otok zasedli Angliji in se obenem seveda polastili francoskih bojnih lodi. Švedski listi objavljajo zdaj, da je otok Martinique vreden zanimanja tudi še iz nekega drugega razloga. Na ta otok je baje Reynaudova vlada dala odpeljati ogromne množine svoje zlate zaloge. Vrednost zlata, ki je spravljeno na otoku, cenijo na eno milijardo dolarjev. — Appetit Angležev po otoku je torej s tega vidika še bolj razumljiv.

Obesil se je oče — sin znorel

V Spodnjem Doliču pri Misljnu je naprodaj posestvo Antona Kotnika, ki sedi v mariborski kaznilnici zaradi umora svoje žene. Za posestvo se zanima veliko kupcev. Ker je zelo zadolžen, je šlo na dražbo. Vmes je takega upnika, misleč, da je edini, plačal kmet Ivan Grobelnik iz Sp. Doliča, ne da bi šel kaj gledat na sodnijo, kdo je vse na posestvu vključen in za koliko Komaj je bil plačan en upnik, je na Grobelnikovo veliko začudenje pogljal posestvo na dražbo drugi. Zdjaj se je šele Grobelniku posvetovalo, da posestvo še ni plačano in da je treba vendarle pogledati v zemljiško knjigo. Videl je, da je prezdolženo in da se mu ga ne splača kupovati in plačati vse dolgov z obrestmi vred. Začel je o stvari razmišljati in tuhtati. Videl je, kam je v nepremišljenosti zagazil. Vse to mu je šlo toliko na živce, da se je pred kakima dvema mesecema poskušal dvakrat obesiti, vendar so ga domači vsakokrat pravočasno opazili in rešili. Nekaj časa je bil še precej miren, vendar so ljudje skozi opažali, da ni z njim vse v redu. Posebno čuden je bil preteklo nedeljo. In res, spet se je obesil. Domači so ga pravočasno našli in rešili. Čez neka časa je to spet ponovil. Tudi drugič so ga rešili. Potem se najbrž niso več nadejali, da bo še do česa prišlo. Toda Grobelnik je še v tretje vzel vrv. Predno so ga domači pogrešili, je že izdihnil. K temu se je pridružil še ena nesreča. Zblaznel je tudi pokojnikov sin, da so ga morali odvesti v bolnišnico.

Delavci nemške organizacije »Todt« popravljajo ceste v porušeni predelih Francije.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; število oglasov 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši oglas za mali oglas 15 din. Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokratno. 1 mm visoka črna vrstica po 1 din. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti ananko.

Službe iščejo

Damska šivilja
perfektna, se pripravlja cenj. damam za delo na domu. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Solidna cena« št. 10852.

Absolventka

trgovskega učilišča in mešanske šole s odliko, močne in zdrave postave, prosi za primerno službo. Nastop lahko takoj. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Triglav« 10445.

Absolvent

trgovskega učilišča, z odličnim uspehom in štiri letno gimnazijsko predizobrazbo, želi službo v pisarni večjega podjetja, trgovini ali v denarnem zavodu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10788.

Službodobne

Krojaškega pomočnika
za velike komade, sprejme takoj Petrovič Avgust, Tabor 4, Ljubljana.

Šoferja

sprejemam začasno k tovrstnemu avtomobilu. Fr. Juvan, Sred. Gameljne 20

Jelonoša

z znanjem slovenskega in nemškega jezika - se sprejme v restavracijo. Ponudbe na naslov »Kazina«, Jesenice.

Gospodična

katere obvlada nemščino, se sprejme k letnemu fantku k slovenski rodbini v Belgradu. Pismene ponudbe v upravo »Slov.« pod »Beograd« št. 10871.

Sirarskega mojstra

ali pomočnika sprejemam takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Le resni reflektanti« 10840.

Mizarske pomočnike

sprejme v stalno službo pohištvo Gluhak, Brezovica, zaloga Ljubljana, Florjanska 19.

Upokojenca

samca, vajenega vrtnarstva, sprejemam za hišnika v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Trajno mesto« št. 10761.

Uradnico

zmožno vseh pisarniških del, z znanjem nemščine, po možnosti s sliko, sprejemam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 10843.

Kuharico

prvovrstno, za boljšo restavracijo, sprejemam takoj. Plača dobra. Stara do 30 let. Ponudbe s sliko v upravo »Slovenca« pod »Restavracija« 10872.

Lesni manipulant

zagovodja, dobi službo. Predpogoji: poštenost in treznost, znanje, kavelja. Plača po dogovoru, stanovanje prosto. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmožen predpogoj« št. 10845.

Auto-motor

Dva tovrstna avtomobila prvovrstne znamke, v zelo dobrem stanju, za vsako ceno naprodaj. Strojna delavnica, Ljubljana, Sv. Petra cesta 85.

Ženitbe

Starejši trgovec obrtnik, poroči žensko z nekaj denarja. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Točni naslov« št. 10856.

STROJI

Lokomobil

75 in 30 HP, iz leta 1929, v garantirano brezhibnem stanju, proda Parna pilarna, Velika voda, p. Črni Lug pri Delnicah.

Posedstva

Parcela

620 m², v Vižmarjih, ob železnici, pri banovinski cesti, z vodnjakom — po ugodni ceni naprodaj. — Franc Škofic, Jarnikova št. 11, Bežigrad.

Gostilniška hiša

z lepim posestvom okrog 8 oravov zemlje, z vinogradom, arondirano, ob glavni cesti, pri železnici, bližini Celja, se zaradi družinskih razmer ugodno proda. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12.

Parcele

prodam v centru št. VI, ob drž. cesti in tramvaju, v Vižmarjih, pod klanecem, poleg škofjskih zavodov sv. Stanislava. — Zelo ugodna lega za trgovino, obrt, vile, vikend in male hišice. Vižmarje št. 78, nasproti mizarske zadruge.

Stanovanja

ODDAJO: Stanovanje

oddam s 1. avgustom v najem. Izanska 46, Dolinsek Josip.

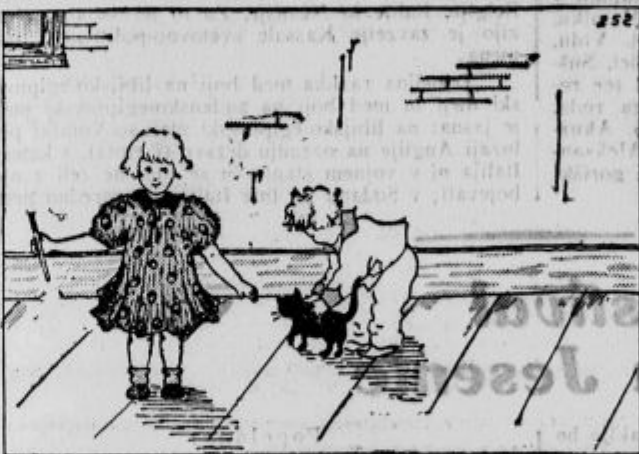
Dvosobno stanovanje

parketirano, v bližini magistrata, oddam za 600 din mesečno. Naslov v upravi »Slov.« pod 10854.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(251) Tudi mali princ je imel kaj začuden obrazček. Vse to ga je tako preplašilo! Zadnje čase so se godile tako čudne reči z njim.

(252) Tako sta strmela obadva. Prav za prav so bili trije. Kajti tudi Pucek se je hotel pokazati. Vsekakor je hotel kaj več zvedeti. S Peterčkom sta bila takoj najboljša prijatelja. Z glavo se je zaletel vanj, kar se je princu zdelo zelo ljubko.

Oglas licitacije

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu bo imel v svojih prostorih v Mihanovičevi ul. 3 dne 10. avg. 1940 ob 11 prvo javno ofertalno licitacijo za izdelavo del pri instalaciji centralne kurjave, za pripravo tople vode in za sanitarno opremo uradove zgradbe Okrožnega urada za zav. delavcev v Banji Luk.

Podlage za sestavljanje ponudb se lahko dobe dnevno pri tehničnem odseku Osr. urada za zav. del. v Zagrebu, Mihanovičeva ul. 3

Zagreb, 18. julija 1940
Osrednji urad za zavarovanje delavcev
Št. 39614-40

Licitacija

Jugoslovanski čelik a. d. v Sarajevu razpisuje licitacijo za zgradbo poslopja električne centrale v Brezi. Ponudbe za to poslopje je treba vposlati najkasneje do četrтка, dne 22. avgusta 1940 do 12. ure Nabavnemu oddelku Jugoslovanskega čelika a. d. v Sarajevu (palača Hipotekarne banke). Vsak ponudnik mora do 11. ure istega dne pri blagajni Jugoslovanskega čelika položiti kavcijo, ki znaša 5% (pet od sto) od ponujene vsote. Kavcijo je treba plačati v denarju ali pa v drž. papirjih v vrednosti po borzizanskem kurzu.

Proračunska vsota znaša 13.000.000 din (trinajst milijonov dinarjev). — Načrti in proračun se morejo dobiti v tehnični pisarni Jugoslovanskega čelika za vsoto 1000 din (tisoč dinarjev). Ta vsota pa se vrne onim podjetnikom, ki bodo vložili ponudbe.

Sarajevo, dne 22. julija 1940.

Jugoslovanski čelik a. d. generalna direkcija Sarajevo

Pavel Keller:

Muzikantje

Zopet moram priti k pameti. Lahko je reči: »O pojdi brž od tod in ne oziraj se nazaj.« Kdor bi zmogel, kdor bi zmogel. Muholovec, nekoč sem te smatral za skritega genija, sedaj pa vem, da si osel... »In ne oziraj se nazaj!« Muholovec, ti nisi pri pameti. Saj to vendar ne gre!

Grad se imenuje Hubertus in nji je ime Krimhilda. Seveda, naravno, — ker me pač nobeno drugo ime ne bi moglo spriviti tako iz uma. Prav za prav bi se moral hudovati nanjo, ker je resnično čarovnica. Prav za prav, da, da, prav za prav — »Orele« je kriv, zakaj pa pošlje ravno mene v ta presneti grad »pobirati«?

»Ker se znam najbolje obnašati.« Tako nemumost! — obnašal sem se kot tepec. Toda temu je bilo krivo pobilskavanje las in oči. Kdo bi mogel to vzdržati?

Govorili sta z menoj ona in še neka druga. Kdo sem, je hotela vedeti.

Rekel sem: »Ne vem.« Obe sta se zasmeli. Lahko, se je smejati, a jaz res nisem vedel. In pripovedoval naj bi jima kaj. Pa sem rekel: »Nimam časa« in odšel. Potem sem se zopet vrnil: »Pa imam vendar čas.« In sem pripovedoval o studenčku in čebelici in pomladnem hrepenjenju in o Cermaku in Muholovecu in nazadnje sem rekel, da nisem resničen muzikant in napravil prekanjen obraz.

Gledali sta me in se včasih smejala, včasih pa bali; najbrže sta mislili, da v moji glavi ni vse v redu. Nazadnje sta mi hoteli podariti tolar ali kaj. Pa sem ji rekel: »Hvala za dar, ne želim denarja, bilo mi je visoko plačilo, da sem vas smel videti in govoriti z vami.« Zardela je, a ona druga je zavreščala. Jaz pa sem šel.

»Orele« se je jezil, ker me tako dolgo ni bilo in vprašal po denarju. Rekel sem: »Ganem vzeti.« Zato sem prejel broco. Kar ubežati sem hotel. Drugo jutro sem v krčmi ukradel gosli, a jih kmalu prinesel nazaj. Z njimi sem se spazil na grad in splezal čez ograjo. Spet je sedela v uti — sama. Stopil sem v grm španskega bezga in zaigral. Spočetka se je prestrašila in hotela zbežati; pa sem jo priklenil na mesto s svojo igro — tudi jaz znam nekoliko čarati. Ves čas je zrla s »vojimi« modrimi očmi predse in nekaj ji je kanilo s trepalnic, pa ne vem, je bila to kaplica rose ali solza. Ko sem nato stopil iz grma, je prestrašeno odbrzela. Še dve uri sem stal tam — potem sem odšel. In tovariši so me vzeli s seboj — kam drugam.

V juniju.

Kraj ceste, pod cvetočo lipo, v mehki in hladni travi med cvetočim regratom in marjeticami najde truden muzikant prijetno ležišče. Vse tiho — zdi se ti, da slišiš, kako se odpirajo cvetni popki in kako čebeličke srkajo med iz cvetnih čaš. Krepki duh sene plava v toplem ozračju in se spaja z vonjem lipovega cvetja. Iz dalje se sliši poldanski zvon; a ne dolgo, mežnar je truden.

Goode mežika navzgor. Zelene vejice in modro nebo je nad njim. V lahkih tresljajih valovi ozračje okrog njega in mu utruja oko — veka se mu zapre... In sanja — sanja o njej. Sanje so dobrote: in ponosna vila poroči uboge muzikanta in kapljica, ki je padla nekoč iz njenih oči, je velik diamant, ki jima prinese bogastvo. In sledi veselje in sreča, zlato in blešč.

Tako sanja muzikant. Tiho maje lipo z glavno in stresla bele cvete na sanjača. Ko se prebudi, je ves pokrit z njim. In si misli, da je lipovo cvetje nenavaden okras in da je lipo,

ki je videla že toliko popotnikov iti mimo po cesti, modro drevo, ki ga je hotelo svariiti pred sanjarenjem. Muzikant premišlja in premišlja, dokler ropotajoč voz ne zdrami tovarišev. Oni pretegnje svoje ude in čez nekaj minut že korakajo proti vasi.

Muzikant pa ugiblje in se bori — ali naj bi jih na prihodnjem križpotju zapustil — in odšel k njej. Končno pa zgubanič čelo, stisne pest in reče tiho, a trdno: »ne še.«

25. julija.

A sedaj vendar. Ko so padale bilke pod kose, sem odšel, da bi kot godec prepotoval svet; leto je minilo, spet padajo bilke, čas je, da se vrnem. Ne vem, če se veselim vrnitve. Seveda, dosti je tega, kar me vleče domov. Ljubezen do matere in umetnosti in — veliko upanje; najmanj pa, da, sploh nič, želja po udobnejšem življenju. Saj sem tako zelo zadovoljen s svojo godčevsko usodo. Seveda, zadnje čase se nam je pa res slabo godilo. V naglici bom vse napisal. Prišli smo (14 dni bo tega) na svojem potovanju do velikega kmetskega posestva. Da je tu bogastvo doma, se je takoj videlo. Lepa, ponosna hiša je stala ob cesti; v obširnih skednjih so bili polni vozovi žita in sene.

»Orele« je zapovedal: stoj — in zaigrali smo. Trobili smo iz polnih pljuč; toda nobena vrata se niso odprla. To je napotilo Krausa — v pričakovanju posebno velikega daru — da smo še en komad dodali. In res, posestnik pride k oknu in posluša. Veselo se smehlja, giblje z glavno po taktu ali bobna s prsti po sipah in spremlja našo godbo.

»Glejte, kako se mu dopade; tu bomo dobili kaj poštenega. Še št. 3 Herkules valček in št. 4 Samoljubno pesem.«

Vse to smo odigrali z naporom vseh naših sil in polni navdušenja. Kar se odpre

okno, debeli kmet se zareži in pravi: »Še mislite, da bo kaj padlo, se zelo motite!«

Krik ogorčenja se nam utrga iz grl; Muholovec pa preteče dvigne pest in zakriči: »Kugo ti želim v hlev in rdečega petelina na streho, ti nesramni skopuh!«

To je bila krepka govorica; a v tem trenutku je odgovarjala našemu razpoloženju.

V vasi smo vendar toliko zaslužili, da zvečer nismo bili brez sredstev, toda dobra volja se nam le ni vrnila. Kraus je menil, da ga grize jeza zaradi njegovega »Herkules valčka« (najsijajnejša točka repertoarja); Muholovec je pa venomer zabavljil in sipal zakletve in grožnje. Pelikanu je bilo dosti tega: »Tak miruj že enkrat, Muholovec. Zabavljaj in preklinjaj kot sultan (pri Pelikanu višek vse hudobije), toda stavi kolikor hočeš, da če bi tega kmata sedajle bolel zob in bi se drl, bi se ti iz zgolj sočutja drl z njim.«

»Zaradi njega? Ta naj si vse zobe izgrize!«

»Saj to ne gre, Muholovec!«

»Vseeno! Sploh si pa gos, Pelikan!«

»Zopet ne gre, Muholovec!«

Muholovec zardi kot kuhan rak, stisne pesti in odvihra ven.

Krčmar nas je posilil hotel gostiti z jedmi in pijačo, pa smo odklonili in šli spat. V polsnu opazim, da stopi Muholovec k oknu in ga odpre.

»Kaj pa delaš?« vprašam zaspano.

»Zrak hočem; zaspi vendar!«

Vse je tiho, samo stara stenska ura v soseščini sobi tiktata; zdaj hripavo udara polnočno uro. Težka utrujenost mi leže na oči — trdno zaspi.

»Ogenj! Ogenj! Ogenj!«

Prestrašeni planemo iz spanja. Zunaj je hrup, plat zvona bije. Ljudje hitijo po cesti in vpijejo na vso moč: Ogenj! Ogenj!

Najnovejša poročila

Churchillove izjave v spodnjem domu

London, 23. julija. AA. Reuter: Ministrski predsednik Churchill je odgovoril na današnji seji spodnjega doma tudi na neko vprašanje o gibanju za ustanovitev »kolone molka«. Churchill je izjavil med drugim, da ima gibanje dober in pameten cilj, da bi namreč preprečilo razgovore vojne značaja ter razgovore defetističnega značaja. Toda težko bo to zamisel izpeljati. Na ta način bi prišli do tega, da bi preprečili pametne in inteligentne razprave o vojnih vprašanjih. Toda vlada je srečna, da je javno mnenje pravilno razumelo potrebo stvarne in lojalne razprave o vojni, katera pa ne žali državnih interesov in ne daje sovražniku podatkov. Preživljamo dobro, je rekel Churchill, še zmerom kritično fazo vojne in naše oborožene sile so pripravljene ter budno pazijo, da bi v primeru potrebe odbile vsak poskus nenadnega napada na našo državo. Spodnji dom je sprejel že veliko število zakonov, ki bi jih sicer odklonil, če ne bi bili časi tako resni. V sedanjih razmerah sem poslal notranjemu ministru zahtevo, da se znova preštudirajo vse razsodbe, ki so jih izrekli posamezna sodišča zaradi defetizma in zaradi lažjih prekrškov zakonov, zlasti pa v primeru, ko obsojenec očitno ni imel nobenega namena, da bi oslabil napore, ki jih izvaja naša narodna obramba. Vlada ne smatra niti razgovorov, v katerih se kritizira njeno delo, kot zločin. Edina želja in naša dolžnost je v tem, da spremljamo pozornost organizacijo defetistične propagande. Smatram, da nimamo možnosti, da bi spremenili zakonske odločbe, ki imajo namen zatirati to propagando.

Angleška vojna poročila

London, 23. julija. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Angleški bombniki so snoči izvedli napad na tovarno letal v Bremenu, na letalske naprave v Paderbornu in na več tovarn v Poruhrju. Za tem so naša letala bombardirala letališča v severni Franciji, Holandiji in Nemčiji. Dve naši letali sta izginili. Ponoči so angleški bombniki izvedli napad na petrolejska skladišča v Amsterdamu ter na nekatera druga pristaniška mesta. Vsa letala, ki so se udeležila teh napadov, so se vrnila nepoškodovana. Eno britansko letalo je sestrelilo danes popoldne v bližini severnovzhodne škotske obale en sovražni bombnik.

Kairo, 23. julija. AA. Reuter: Poročilo britanskega vrhovnega poveljstva se glasi: Na obmejnem področju severne Kenije je 20. julija zvečer britanska patrila odbila sovražni oddelek pri Ajobu, 80 km jugovzhodno od Mojale. Na drugih bojiščih nič pomembnejšega.

Iz Francije

Zeneva, 23. julija. AA. DNB: »Petit Dauphin« poroča, da se bo te dni francoski finančni minister Bouthillier vrnil v Pariz, kjer bo začel s pripravami za vrnitev velikih finančnih zavodov, bank, borz in zavarovalnih družb v Pariz. Po pisanju istega lista so bo vrnil v Pariz tudi generalni tajnik francoskega ministrstva za promet ter direktor osrednje uprave, ki bosta opravljala svoje dolžnosti v Parizu.

Bolezen našega zunanjega ministra

Belgrad, 23. julija. AA. Zunanji minister dr. Aleksander Cincar Marković je 6. t. m. ob priliki svojega službenega potovanja na Blei zbolel na angini. Takoj po prihodu v Belgrad se mu je bolezen naglo poslabšala in so nastopile komplikacije. V petek 12. t. m. je bil operiran, pri čemer je dobil visoko temperaturo, ki pa je po injekcijah naglo padla. Zdravstveno stanje ministra dr. Aleksandra Cincar Markovića je zadovoljivo in bolnik že več dni nima temperature. Počuti se dobro. Te dni bo že lahko prevzel svoje redne posle. — V Belgradu, 23. julija 1940. Prof. dr. Kosta Todorović, sanitetni polkovnik dr. Borisavljevič, sanitetni polkovnik, dr. Radovan Danič, specialist za notranje bolezni, dr. Stevan Vuković.

Preiskava pri prostozidarjih

Belgrad, 23. julija. AA. Na podlagi prijav z več strani o delu prostozidarskih organizacij so organi uprave mesta Belgrada izvedli preiskavo v prostorih velike prostozidarske lože v Belgradu kakor tudi pri gotovih osebah, ki so bile osumljene, da so v zvezi s to organizacijo. Preiskava se nadaljuje. Agencija Avala.

Takole je Berlin sprejemal vojake »berlinske« divizije, ki so se te dni z zapadne fronte vrnil domov.

LJUBLJANA

1 Uprava Hubadove župe poziva vse včlanjene ljubljanske mešane in moške pevske zbornice k pevski vaji v petek, 26. julija ob 8. zvečer v telovadnici realne gimnazije v Vegovi ulici. Udeležba strogo dolžna!

1 Združenje avtotaksijev in izvoščkov bo imelo svojo tradicionalno Krištofovo mašo v četrtek 25. julija ob 9 v cerkvi sv. Krištofa. Po maši bo blagoslovitev voz pred cerkvijo. Clane prosimo, da se polnoštevilno udeležijo te pobožnosti in obenem vabimo sorodna društva, da se tudi udeležijo naše maše. — Uprava.

1 Katraniziranje ljubljanskih cest in ulic. Pretekli teden so pričeli s katraniziranjem ljubljanskih cest, ulic in trgov v šentjakobskem okraju. Popolnoma katranizirana je Florijanska ulica, deloma Karlovska cesta, dalje Mestni trg. Dela so bila zaradi deževja močno ovirana.

1 Zanimivosti s trga. Na sadnem trgu med semeniščem in škofijsko palačo je sedaj vedno več lepih malin, ki so po 6 din liter. Prejšnji teden so bile še po 8 in celo 10 din. Maline prinašajo na trg kmečki ljudje, največ iz okolice Dobrepolje in naprej, kjer so maline prav dobro obrodile. Tam ni bilo junija toliko dežja kot drugod. Bilo je gorko in zato so maline hitreje dozorevale. Gozdne rdeče jagode, ki jih je vedno manj, so sedaj po 10 din liter. Tudi te prinašajo kmetice iz prav oddaljenih krajev. Gredo pa še vedno dobro v kup. Nekateri gurmani ljubijo posebno jagode, polite z dobro kapljico. Na liter jagod pride 1 liter vina. Dalmatinskega grozdja je vedno več na trgu. Prejšnji teden je bilo grozdje še po 24 do 26 din kilogram, sedaj je že po 14 do 16 din kg.

1 Seznam davčnih osnov ljubljanskih davčnih zavezancev, o katerih bo razpravljala davčni odbor, je razgromen na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v pritličju leve hiše na Mestnem trgu. Ker bo seznam razgromen samo do vključnega 28. julija, opozarjamo vse davčne zavezance, da si ga o pravem času ogledajo. Sedaj so razgromjeni seznam davčnih osnov za zdravnike, zobozdravnike in dentiste, za notarje in odvetožnike, za inženirje, arhitekte in geometre ter za brivce in za čevljarje za druge davčne zavezance pa mestno poglavarstvo še ni dobilo seznamov davčnih osnov.

1 Pri japturju, motnjaji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

1 Za napravo valjanega asfalta na Zaloški cesti je mestni tehnični oddelek že razpisal dražbo, ki bo 9. avgusta. Tako bomo torej prav v kratkem dobili vzdržljiv naših zdravstvenih zavodov ob Zaloški cesti tlak ter se do skrajnosti iznebili ropota in prahu. Zaloška cesta bo od Lipičeve ulice do Sušnika tlakovana z valjanim asfaltom z uporabo bitumena Shelmac, torej na način kakor je utrjena Ilirska ulica in po urejena Gajeva ulica. Ker bi pa pri raznih popravilih tramvajskih prog in tlak morali razbiti, zato mora biti progla tlakovanja z debelimi in drobnimi granitnimi kockami, ki jih pri popravilih lahko poberejo ven in spet naglo položijo nazaj. Ker bo tudi ta tlak zalit z asfaltom, tudi tramvajski vozovi ne bodo več delali tako velikega

ropota in z njim vznemirjali bolnikov v bolnišnicah in sanatorijih. Naprave muld in makadame podlaže ter nabava in polaganje granitnih kock ter naprava valjanega asfalta in zalivanje granitnega tlaka z asfaltom bo skupaj veljalo okrog 700.000 din, a robniki ob cestišču in hodnikih so že položeni. Velike granitne kocke so že pripravljene in se bodo torej sedaj umaknile s hodnikov Zaloške ceste. Od Sušnika dalje do železniškega prelaza pa še ni mogoče tlakovati ceste, ker je tam prej treba napraviti glavni zbiralni kanal iz Most, ki bo šel po Zaloški cesti in se bo ob Hribarjevi tovarni zvil k Ljubljanci. Za tlakovano Zaloško cesto brez prahu in ropota bodo mestni občini pač najbolj hvaležni bolniki in zdravniki, prav gotovo pa tudi vse prebivalstvo te strani Ljubljane.

1 Na sodišču izgubljen denar. Na okrajnem sodišču ljubljanskem v sobi št. 36, kjer je glavna pisarna in kjer se poverjuje podpis na raznih listinah in se potrjujejo prepisi raznih spričeval in potrdil, je bila pred dnevi izgubljena denarnica s srednjo vsoto denarja. Lastnik denarnice naj se zgasi v omenjeni pisarni in dobi denar vrnen.

1 Izpred malega kazenskega senata. Tudi na sodišču prihajajo glavni počitniški dnevi in doba kislih kumar. Včeraj so bile 3 razprave. Prvi dve sta bili kazenski zaradi nekaterih tatvin in manipulacij pri vinu odnosno državni trošarin. Bili sta preloženi, da se izvedejo še drugi dokazi. Za 11.30 uro je bila določena tiskovna pravda proti odgovornemu uredniku »Jutra«. Razprave ni bilo, ker v spisih ni izkazano, da je bilo vabilo obtoženemu odgovornemu uredniku dostavljeno. Odgovorni urednik je namreč sedaj na dopustu. — Mali kazenski senat je obsodil že večkrat zaradi tatvine obsojenega, delomrznega mizarkega pomočnika Antona Malijsa iz Ljubljane na 1 leto strogega zapora, ker je 4. aprila letos ukradel Marjanu Kosu 200 din vredno žepno uro, pozneje 8. aprila pa Jožetu Znidaršiču in Antonu Bolhi več perila, obleke in čevljev v vrednosti okoli 2600 din.

1 Tatvine obleke. Te dni je bilo vložljeno v stanovanje Jamnik Marije v Križevniški ulici. Tat si je nabral lepo zalogo moške in ženske obleke. Tako je odnesel kompletno sivo in kompletno črno moško obleko, dolgo moško črno suknjo z baržunastim ovratnikom, dalje črni ženski plašč s kožuhovalnim ovratnikom, moder ženski kostum, par moških nizkih čevljev, več perila, veliko erberno moško uro, ki ima na zadnjem pokrovu sliko lokomotive, žensko lico bovo, uro budilko in pleteno potno košaro, v katero je najbrž vse skupaj zložil. Prav tam stanujoči Ivanki Kralj pa je tat odnesel nekaj moškega perila in drugega blaga, tako da znaša skupna škoda okrog 4700 din. — V Kobariški ulici pa je bila Vinkotu Pokornu ukradena temno-siva ponošena moška obleka, vredna 200 din. — Te dni je bilo ponoči vložljeno tudi v jedilno shrambo zavoda Mladike v Šubičevi ulici. Tat je preplezal visoko ograjo in si napravil pot skozi okno. Poiskal je shrambo, kjer si je nabral najrazličnejših dobrot. Odnesel je več kilogramov čokolade, sladkorja, kave, kakava, rozin, sliv, oreh, mandeljev, cimeta, pa tudi kozarca češnjevega kompota in pozabil. Škoda, ki jo je napravil, znaša okrog 200 din.

MARIBOR

Oproščen obtožbe da je hotel tasta spraviti s sveta

Maribor, 23. julija. Na okrožnem sodišču v Mariboru je zasedal veliki senat ter sodil obtoženca, ki je prišel pred sodnike zaradi nagovarjanja k težkemu zločinu. Ta obtoženec je 40letni viničar Janez Zorko iz Čagone, ki je osumljen, da je hotel umoriti svojega tasta, ker pa sam zločina ni hotel izvršiti, pa je k temu nagovarjal druge ljudi.

Kakor v večini podobnih primerov, je tudi v predmetnem vzrok prevžitek. Obtoženec, ki je bil prej viničar, se je priženil na posestvo. Vzel je Marijo Šamprl, hčerko imovitega posestnika Matije Šamprla, ki je bil pripravljen izročiti svoje posestvo hčerki in zetju. Leta 1938. je res prišlo do prepisa ter si je tast izgovoril odkupnino v znesku 80.000 din. Iz tega so se izcimili potem spori med mladim in starim gospodarjem. Dejstvo, da je postal lastnik velikega posestva, mu je najbrž stopilo v glavo ter je postal zelo oblasten. Šamprl Matija, ki je sicer prepuštil posestvo zetju, pa se vendar ni dal kar tako odriniti v kot ter je tudi nastopil za svoje pravice. Spori med obema so postajali čimdalje hujiši ter je Zorko nekajkrat svojega tasta tudi dejansko napadel. Bil je zaradi tega obsojen že štirikrat od okrajnega sodišča v Sv. Lenartu v Sl. gor. Končno pa je bilo staremu Šamprlu vsega dovolj. Ker se zet ni držal pogodbe ter mu ni izplačal posestva, ga je tast tožil ter pognal zemljo na boben, nakar jo je spet sam kot najvišji upnik kupil ter postal spet tako gospodar svojega imet-

ja. Potem pa je hotel z zelim obračunati ter ga pognati s kmetije. Zorko se je tega ustrašil ter je hotel tastovo namero na vsak način preprečiti. Zdelo se mu je najbolje, če bi tast sploh umrl. Na vse načine je poskušal, da bi tasta spravil s sveta. Ker pa sam za zločin ni imel dovolj odločnosti, je začel nagovarjati druge osebe. Najprej je nagovarjal Franca Kovačiča. Ponujal mu je 1000 din, če mu tasta ubije. Potem, ko je ta odbil, je prišel z isto ponudbo h Karolu Brunčiču v Cerkvenjaku. Temu je dal na izbiro — ali 1000 din ali pa lepo kravo, če bo tast ubit. Tudi se je ponudil, da mu bo preskrbel samokres in naboj. Ker tudi pri Brunčiču ni nič dosegel, pa je začel iskati novega morilca. Nagovarjal je Vinka Pilingerja, naj mu tasta ustrelj ter mu je razvil cel načrt, kako bi se to izvršilo na tak način, da nihče ne bi krivca osumil. Sam je nameraval odpotovati za nekaj dni od doma, med tem časom pa naj bi Pilinger starega Šamprla ustrelil. Tudi Pilinger je njegovo ponudbo odbil. Med tem pa so Zorkovi načrti pronicali med ljudi, začelo se je okrog o tem govoriti in za zadevo so izvedeli tudi orožniki.

Pri današnji razpravi je Zorko skušal vse utajiti ter je vsako krivdo zanikal. Naglašal je, da je s tastom živel v najboljših odnosih. Nikogar ni nagovarjal, naj bi mu tasta umoril ter je vse to le izmišljotina zlobnih ljudi.

Razprava je trajala do pol 14. Senat, ki je zaslišal deset prič ni mogel priti do prepričanja, da je obtoženec kriv ter ga je po kratkem posvetovanju oprostil vsake krivde in kazni zaradi pomanjkanja dokazov. Državni pravdnik se z oprostilno razsodbo ni zadovoljil ter je prijavil revizijo.

1 Poveljnik mesta Maribora general Mihajlo Golubovič v pokoj. Na lastno prošnjo je bil upokojen poveljnik pehote dravske divizije in poveljnik mesta Maribora, brigadni general Mihajlo Golubovič. G. general si je v času svojega kratkega službovanja v Mariboru pridobil splošne simpatije slovenske javnosti, ki bo g. generala močno pogrešala. Zelimo mu, da bi svoj zaslužni pokoj užival dolgo in v zadovoljstvu!

1 Blagoslovitev Pohorske ceste neprekinjeno 4. avgusta. Po Mariboru in okolici neki neodgovorni ljudje raznašajo vesti, da je blagoslovitev nove Pohorske ceste preložena na nedoločen čas. To ni res! Blagoslovitev se bo neprekinjeno izvršila v nedeljo, 4. avgusta, kakor je bilo sporočeno. Začetek slovesnosti bo ob devetih v Reki pri Hočah. Ob desetih v gozdu pod Sv. Arehom blagoslovitev in otvoritev nove ceste, ob enajstih pri cerkvi sv. Arega sv. maša, ki jo bo imel prevz. g. škof dr. I. J. Tomažič. Popoldne ljudska veselica. Udeležence opozarjamo, da si naj vozila za vožnjo na Pohorje sami oskrbijo, ker jih pripravljajo odbor ne bo imel dovolj na razpolago.

1 Proslava Anine nedelje na Pungartu. Mislinska podružnica SPD organizirala za nedeljo, 28. julija, proslavo ANE nedelje. Teza dne bo dopoldne ob enajstih sv. maša pri Anini kapeli pri Koč pod Kopo na Pungartu. Popoldne bo tam nepriljubljena planinska zabava.

1 Mestožupanjske konjske dirke se bodo vršile dne 15. in 18. avgusta. Zanimivost teh dirk je v tem, da bosta pri dirkah nastopili konjeniška šola iz Zemuna in jahalna šola iz Zagreba, ki bo poslala kompletno damsko ekipo.

1 Prosvetno društvo v Kamnici ponovi v nedeljo, dne 28. t. m. na splošno željo občinstva igro »Črni križ pri Hraštovcu«.

1 V mestu se je izgubil. V ponedeljek ponoči je našel kovač Franc Koren na Koroški cesti malega dečka, ki se je tiščal v kot neke hiše

ter obupno ihtel. Vprašal ga je, zakaj loče, pa mu je fantič dejal, da se je v mestu izgubil. Gosp. Koren je dečka peljal na stražnico, kjer je povedal, da je doma ob Sv. Ruperta v Slov. gor. ter je stal 9 let. Piše se Vogrinec Franc ter je njegov oče viničar. Oče ga je poslal k botri, ki stanuje nekje v bližini Maribora. Fant je že večkrat hodil na obisk k botri, v ponedeljek pa ga je na poti presrečala noč ter se je izgubil. Pritalav je potem v mesto. Policija je dečka izročila mestnemu mladinskemu domu.

1 Iz šale resnica. Na Kapli so se fantje med seboj poskušali, kdo je močnejši. Najbolj so se hrustil 28letni Andrej Fišinger, ki se je nahačal doma na vol. dopustu. Našel pa je še močnejšega protivnika, ker ga je neki kovač s tako silo vrzel od tla, da je obležal z zlomljeno desnico in hudimi notranjimi poškodbami. Zapeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

1 Mlad roko, drugi nogo. V Sp. Žerjavcih je padla pri obiranju sadja 8letna viničarjeva hčerka Anica Irgolič z lestve ter si zlomila levo roko. — Na Reki pri Hočah je padel na cesti 35letni delavec Ivan Orenšajn ter obležal s strto levo nogo. Oba ponesrečenca so spržili v mariborsko bolnišnico.

1 Pokvarjeno vino. Ob priliki revizije je banovinski kletarski nadzornik pri nekem gostilničarju v Črni našel pokvarjeno, cikleno dalmatinsko vino, katerega je točil svojim gostom. Kletarski nadzornik je primer pritalav pristojnim oblastvom, vino pa so pod nadzorom organov fin. kontrole denaturirali. Kis, ki ga bodo iz tega pokvarjenega vina dobili, bodo prodali izkupiček pa bo šel v korist sklada za podpiranje vinarstva.

1 Mlad pokvarjenec je neki 17letni delavec iz Dobrave, ki se je danes moral zagovarjati pred sodiščem zaradi tatvine in posilstva 62letne žene. Tatvino je zagrešil pri belem dnevu, ko je na cesti srečal več šolarčkov, od katerih enemu je odvzel denarnico z 2 dinarji gotovine. Mladega pokvarjenca so sodniki malega senata obsodili na 6 mesecev strogega zapora, pogojno na 4 leta.

1 Najdena torbica z denarjem. Paznik Franc Rebernik je našel v mestnem parku žensko ročno torbico, v kateri je bilo 44 din drobiža ter ključ. Torbico je izročil policiji.

1 Otroški voziček ukraden. Iz večje hiše Gospolna 9 je odpeljal nepoznan tat 500 din vreden otroški voziček, last drž. uradnice Anice Lenger.

Galicija pri Celju

Radi nove maše v sosednji župniji, ki bo 28. julija, smo obhajali letos lepo nedeljo pred godom našega župnijskega varuha. Že dolgo se ni obhajala ta nedelja tako slovesno kakor letos. Naš dopisnik je našel ljudi iz mnogih sosednjih župnij. Prišlo je celo nekaj tujcev v avtomobilih. Baje je bil en avtomobil iz Gornje Savinjske doline, kjer tudi prav radi častijo našega župnijskega varuha! Vsi smo leto posebno hvaležni Bogu, da nas je obvaroval doselej večje uime in prosimo svojega župnijskega varuha, naj nam pomaga še tudi za naprej! — Vsem obklovalcem našega skritega kraja kličemo: Dobrodošli! Na evidenca!

Trbovlje

Petindvajsetletnica mašništva dveh zaslužnih duhovnikov. Danes, pred 25. leti, sta bila v mašnika posvečena tukajšnja duhovnika g. Zmavc Jože in g. Gorogranc Martin. Oba delujeta skoro vse čas v trboveljski župniji med rudarji, ki se šteje ena izmed najtežjih v lavantinski škofiji. Saj ni lahko imeti posla dnevno s toliko vrstnimi ljudmi, kot so v našem industrijskem kraju. Zato ne bo odveč, da se ju na tem mestu spomnimo in na kratko orisemo njuno delo in zaslugi, ki sta si jih pridobila za naš kraj. G. Zmavc je bil premeščen iz Rajhenburga, njegovega pravega mesta. V Trbovlje je v svetovni vojni. Takratni časi in ljudje so bili razburkani, nič ni bilo stalnega. Z vso svojo mlado silo se je prijel dela najprej na prosvetnem polju. In ko so bile društvene razmere urejene, je zagrabil v združeno gospodarstvo. Vse ustroj je prekrnil na pota, ki so pokazala, da smo zreli. V kratki dobi so se prosvetne in gospodarske organizacije tako razvile, da je bilo treba postaviti nov Društveni dom. Se ni bil s tem gotov, že je ustanovil stavbinsko zadrugo »Dom in vrt hiš, ki so v kras Trbovljam. Cesta od Spanca do stare občine je njegovo delo. Mučil se je in moledeval več let, da so to prepotrebno cesto zgradili Trboveljskega od trga do pokopališča se je regulirala po njegovi zaslugi. Pa saj ni mogoče vsega navesti, kar je naredil, bilo bi preobširno; za vse svoje požrtvovalno delo pa žanje večkrat nehalnost. Koliko potov je pa napravil za občine, ne bo nikdo vedel, gotovo je to, da ga vidiš veak teden v Ljubljani ali kje drugje, ko moleduje za svoje prošnje in to vse brezplačno, na svoje stroške. Za zaslugi je bil odklikovan z redom belega orla. V Trbovljah je namerščen za kateheta na deški ljudski šoli. — G. Gologranc je prišel eno leto pozneje v Trbovlje iz Slov. Bistrici, kjer je bilo tudi njegovo prvo mesto. Tu deluje sedaj po župniški smrti kot provizor naše velike župnije. Kakor g. Zmavc tako je tudi g. Gorogranc imel težko delo v cerkvi kakor tudi pri prosveti. Pa kaj ne doseže on, ko ne odneha, magari če vse popoka. Od jutraj do pozne noči ga vidiš pri delu, sedaj tu, drugič tam. Posebno priljubljen je pri mladini, katero je večino vso on vzgojil ali v šoli ali pri prosvetnih organizacijah. Kakšne uspehe smo imeli pod njegovim vodstvom, vemo samo Trboveljčani, saj je pri delu neutrudljiv. Drugače ga je pa sama skromnost in ponižnost in poznan je, da ima veliko usmiljenje do našega rudarja in kmeta. Krivice ne more trpeti. In koliko je storil v čast božjo že sedaj, ko je provizor. Župniško pokopališče je popolnoma prenovil, nakupil več mašnih plaščev in drugih potrebnih stvari. v župnijski pisarni vlada red; v kratkem dobimo nove, moderne spovednice in po njegovi zaslugi se bo letos marsikaj popravilo, kar je že odobreno. In ko končamo ta skromni spomin na zaslužnega gospoda, jama želimo, da bi nam ju Bog ohranil v Trbovljah ves čas življenja, ker vemo, da bomo imeli samo mi od tega korist. Jubilatoma k obletnici najpriširnejše čestitamo!

Iz Julijske Krajine

Cedre in palme iz Palestine. Pred meseci je dospel iz Palestine v trst žid Jakob Natali. S seboj je prinesel tudi večjo množico malih cedev in palm v skupni vrednosti okrog 9 tisoč lir. V Trstu se je srečal z rojakom, ki nosi eksotično ime Mandelbaum Benoit Baroukh di Neneham iz Aleksandrije v Egiptu. Ta gospod se je zelo zanimal za dragocene palestinske sadike in je pregovoril svojega rojaka, da mu jih je odstopil, ker jih bo prodal po visoki ceni v Budimpešti. S cedrami in palmami je izginil tudi prijatelj Mandelbaum kot spomladanski sneg: ni ga bilo več na spregled. Po par mesecih obupnega čakanja je osleparjeni Natali ovažil nepoštenega Mandelbaumu sodniku, ki pa ni mogel storiti drugega, kakor da ga je obsodil v odsotnosti na mesec dni ječe, lepih cedev in palm pa ni mogel priklicati nazaj.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljansko operno gledališče

v pretekli in bodoči sezoni

Operno gledališče je odraz kulturnega stremjenja in udejstvovanja vsakega poednega naroda na glasbeno-dramatskem poprišču, pa bodisi v produktivnem ali zgolj reproduktivnem smislu; v njem se zrcali hotenje in prizadevanje, ki po intenziteti umetniškega izživljanja kaže preustvarjalno dinamiko nosilcev-interpretatorjev opernih del. Operno gledališče mora biti vsakovreden posredovalec med avtorjem in sprejemajočim poslušalstvom; s skrbno in močno umetniško interpretacijo v dramatsko-glasbenem smislu mora nuditi človekovemu duhovnemu jazu zadostive v izkajanju po glasbeni in dramatski lepoti. Zato nosi veliko odgovornost za uspešno in plodno delovanje, ki naj človeka dviga k čim višjemu, lepšemu plemenitemu, po čemer človeka žej. Po programu domače in tuje literature solimo kulturno-politično usmerjenost, po kvaliteti reprodukcije estetsko kulturo, po številnosti obiska pa uspeh in s tem združen učinek sprejemanja in dojemanja poudarjene umetnine, skratka, smisel in stopnjo muzikalnega pojmovanja in kulture sprejemajočih.

Ob sklepu glasbene sezone ponavadi radi obrnemo pogled nazaj na dogajanje v našem glasbenem življenju. Ozmimo se in pogledimo tudi na delo našega opernega gledališča. Predvsem moramo z veseljem naglasiti, da je naša sicer skromna operna literatura obogatela z novim delom, ki ga je uprizorilo gledališče proti koncu sezone. Poleg novejših domačih del, ki so bile uprizorjene po vojni, to so Rista Savina »Lepa Vida«, »Gospodski sanje«, »Vojvodova oporoka«, Hugolina Sattnerja »Tajda«, Marija Gogojca »Črne maske«, Slavka Osterca »Tri enodejanske« ter Matije Bravničarja »Pohujšanje v dolini Sentflorjanske«, se je pojavila nova operna tvorba dr. Danila Švare »Kleopatrac«, menda med temi najdragocenejša tovrstna umetnina, ki odlikuje skladatelja od ostalih, posebno še po smiselni in vzorni instrumentaciji. Prepričan sem, da bo naše občinstvo kmalu znalo dojeti in osvojiti muziko, ki sloni na novejših dogajanjih tvorbenih sredstev. Take muzike vsaj večina poslušalstva še ni vajena; nanj učinkuje na prvi mah le kot presenečenje, delo sprejema zaenkrat le bolj kot interesantnost kakor pa, da bi nanj učinkovalo umetniško prepričljivo. Kljub ugotovitvam že v svojem poročilu ob priliki prve repize se ne morem otežiti misli in prepričanja, da ima delo v sebi nekaj močnega in estetsko učinkujočega v veliki meri, kar bo v vestni predelavi dalo delu trajno vrednost. Uprava gledališča pa je imela prav, da je vendar postavila na oder to domače že dolgo prej obljubljeno delo; saj imajo avtorji, ki se ukvarjajo na tem glasbenem področju, edino mesto, priliko in možnost, da lahko motrijo lastna dela na oderu z oboje, muzikalne in dramatske strani in tem lažje ugotavljajo odlike in hibe. S tem je podana možnost temvečje avtoritativne na eni strani, na drugi pa prilika in pobuda za plemenito tekmovalnost in s tem združenim pospešeno ustvarjanje. Z delom človek napreduje in ustvarja, ob drugih stvaritvah pa nehoti meri svoje zmoglosti in se skuša dvigniti višje; ob napakah, ki jih zasledijo v lastnih ali delih sovrstnikov, pa se ob njih in polagoma opušta marsikaj manj dozorelega in nadomešča z boljšim, umetniško nujnejšim.

Pri uprizorjanju domačih del pa se vzbudi zanimanje tudi pri obiskovalcih operne hiše. Naše poslušalstvo je zasidrano v dela starejših avtorjev, ki jih vsaj po večini smatra za nekam edino dovršene in dogane umetnine, ki so sicer zares visoko vredne in nekatere predstavljajo naravnost maksimum sile stvarjalnosti človekovega duha, toda le pri tem ne smemo ostaniti; tudi gledališče mora nuditi svojim obiskovalcem novejšo tvorbo bodisi iz tuje, bodisi iz domače literature, če nam kdo kaj ustvari, da ne bo šel čez preko poslušalstva, da pešiča ljudi, ki si pri nas prizadevajo v glasbeno snovanje unesti novo gradivo, ne ostane osamljena, da ne obleže njihova dela v miznicah ali da temu ali onemu morda ne zastane pero iz malodušja, da si drugače lahko marsikaj dobrega in kvalitetnega napisal, če ne takoj pa pozneje. Kajti brez samostojanja ni napredka kljub vsemu formalnemu znanju in priučnosti. Sicer more umetnina nastati le iz močne notranje duhovne napetosti, toda kvaliteta del se dviga z rastočo estetsko profinjnostjo, ki jo budi dozorevanje v opazovanju in avtoritativni ter podpirajoča roka kritika-esteta, kar skupno vodi k napredku. Že neglede na prejšnje pripombe, ki se tičejo glasbene vzgoje občinstva v smislu nujne po programu novejših del je za napredek in rast domače operne literature zelo potrebno, da operno gledališče resne avtorje podpira v njihovih intencijah in delu, jim daje možnost, da plasirajo svoja dela, da s tem tudi kolikor toliko zadostijo in uresničijo stremjenje domačega intelektualnega življa: čimbolj obogatiti do sedaj skromno lastno gledališko-glasbeno umetniško panogo. Za domača dela je treba posvetiti vse moči in dane možnosti, predvsem za novejša; ako naj delo doseže učinek in doživi uspeh pri publiki. Tega so se tudi uprizoritelj »Kleopatrac« zavedali in v tem smislu stori vse, tako dirigent, zborovodja, režiser in sploh celoten operni ansambl. Zadnja leta je bilo velikokrat opaziti, da je poslušalstvo znalo osvojiti in globlje dojeti tudi najbolj moderno pisane stvari, kadar koli so bile skrbno nastudirane in dobro izvedene. Zdi se mi namreč, da se je v zadnjih letih estetski čut med našim glasbenim občinstvom, ki ga sorazmerno na številčnost prebivalstva v Ljubljani ni malo, tako zaostrial, da ne prenese več površne izvedbe. Ako namreč premostrimo celotno glasbeno življenje pri nas v preteklem letu, ki je morda doseglo višek tako po številnosti glasbenih prireditelj, zborovodja, solističnih, posameznih instrumentov, njihovih sestav ter skupin in opernih uprizoritev, se nam je na prvi pogled čuditi, da so bile dvorane razen dveh ali treh izjem vedno polno zasedene. Vsekakor se mi zdi in postaja vedno bolj jasno, da v tem tiči vzrok visoke kvalitete izvajanih del in izvajanja samega, kar morajo zlasti domači glasbeni faktorji upoštevati in se potruditi, da vsaj ta nivo vzdržimo, da ne zapademo zopet životarjenju, kakršno je še par let nazaj ubijalo vsako veselje celo glasbenim prizadevnikom. Meč faktorje spada seveda tudi operno gledališče, ki zavzema važno in prvo mesto ter nosi najtežjo in odgovorno nalogo

pred celim narodom. Poleg običajnega poslanstva mu gre za naše razmere še posebna naloga, ki nam jo je poudariti: s porastom kvalitete v reprodukciji estetsko-muzikalno dvigniti občinstvo do še višjega umetniškega pojmovanja in ga polagoma upeljati v novejšo tvorbo, s plasiranjem domačih del v režijsko in glasbeno najskrbnejši interpretaciji dajati pobude za čim boljše in čim večji dvig skromne tradicije v snovanju glasbenih, gledaliških stvaritev ter končno skrbeti za estetsko muzikalno in dramatsko izobrazbo mladih pevskih talentov, jih za gledališče usposobiti ter jih s praktičnimi navodili približevati popolnejšemu udejstvovanju. Ta problem je pri nas še posebno pereč. Mlademu pevcu ali pevki sicer nudi šola vse potrebno znanje, toda v prav kratkem času svojega udejstvovanja kaj rad pozabi na pedagogova navodila in se zavzame takozvanih teaterskih manir, ki včasih dosežejo tako stopnjo, da so estetsko nevzdržne, rušijo in drobijo muzikalno celoto, in marsikdaj se vsled tega občinstvo razbini ali popači prava podoba umetniške tvorbe zaključnosti. Te manire pa izvirajo lahko iz posnemanja starejših vzorov, renomiranih pevcev ali pevki ali pa se javljajo kot motnje, ki so tehnične značaja. Zato bi bilo nujno potrebno vse dobre operne novince izročiti za študij svojih vlog človeku, ki dobro pozna vokalne zakonitosti, da vzdrži mladega pevca še naprej pod strokovno kontrolo v pevsko-tehničnem oziru, pri študiju pa da vedno opozarja na estetske probleme in ga postopoma uvaja v pravilno, živo muzikalno pojmovanje, v umetniško dozorevanje. Tako ravnanje bi jim prihranilo veliko truda, kakor dotičnik bi tudi gledališče pridobilo na času, ko bi ob takem poslovanju bilo tem možno čimprej doseči višino za umetniško uveljavljenje: nuditi estetsko dozorelo in popolno skladno poudarjanje, ki bi morda dvignilo do znatne višine solistično pevsko reproduciranje; to bi gotovočasom privedlo pevca ali pevko do nadpovprečne vrednosti, kakršno moremo ugotoviti trenutno — po najvišji meri napredka in predmetnega poznanja, znanja in zanimanja — pri Gostiču, kar jih je zrastle in sedaj še deluje na domačih tleh. Ne rečem, da do zadnjih časov vodstvo opernega gledališča ni skrbelo za to, toda šele lansko leto je dobilo človeka, ki je zavzel na novo ustanovljeno mesto pevovodje. Človek se prav za prav čudi, kako da do tega časa operno vodstvo ni smatralo za toliko potrebno poiskati človeka, ki razpolaga s teoretičnim in praktičnim znanjem specijalne solistične in zbarske pevske tehnike ter sploh zakonitosti vokalne glasbene reprodukcije. Ugotoviti je namreč bilo v pretekli sezoni močan in blagodejen vpliv ne le pri zboru, ampak tudi pri nekaterih solistih, kar daje slutiti, da se uprava zaveda zgoraj omenjenega in da skuša polagoma z danimi možnostmi vzgojiti si solistični krog mladih pevcev. In to je tudi najvažnejše poglavje zaveda, ki menda že zlepa ni bil v taki zadregi glede solistov kakor ravno v pretekli sezoni in še ti pevci so morali prenašati napornost prepogostega nastopanja, česar menda ni deležen noben član kakega drugega gledališča, med katerimi nekatera celo v naši državi zmorejeto isto delo postaviti na oder v več postavah. Pri nas pa moramo predstaviti odgovor, če kdo ne nadomada zvoli in če vodstvo ne dobi gоста.

Kulturno-politična smer opernega gledališča je vedno težila, kakor tudi v pretekli sezoni, za tem, da nudi najboljša operna dela iz svetovne literature in domače. Tej tradiciji bo vodstvo gledališča, sodeč po programu, ostalo tudi v naprej zvesto s to razliko, da ima program za nastopno sezono med petnajstimi opernimi deli, ki jih vodstvo namerava uprizoriti, kar sedem del iz domače in druge slovenske literature. Med temi bodo ponovili dr. Danila Švare »Kleopatrac« in Dvořakovo »Rusalko«. Na novo bodo nastudirali izmed slovenskih »Ruslana in Ljudmilo«, delo ruskega skladatelja Glinke, češko opero »Jenufa«, skladatelja Janáčka, dalje Čajkovskega »Pikova dama« in Dargomizskega »Rusalko«. Kot domača noviteta čaka svoje uprizoritve Matije Bravničarja »Illapec Jerneje«, ki ga je gledališče obljubilo za prihodnjo sezono. Med deli ostale literature pride na vrsto ponovitve Bizetjeve »Carmene«, Mozartove opere »Figaro« in Goldmarkove »Sabske kraljice«. Novo uprizoritev pa bodo doživele te opere: Gounodjeve »Faust« ter »Peleas in Melisande«, skladatelja Debussyja, po teh dveh je zastopana francoska operna tvorba. Dalje bomo slišali Beethovno delo »Fidelio«, Rossinijevega »Seviljskega brivca« ter Nikolaia »Veselo žene Windsorske«. Poleg tega so še tri operete in sicer »Carjevič«, »Poljska kri« in »Cigan barone«.

Za čim boljše reprodukcijo opernih del so pač potrebne dobre izvajalske moči solistov, zborov, orkestra, dirigentov in režiserjev. Kar se tiče solistov, predre letos trda opernemu vodstvu, tako je vodstvo menda marsikdaj prišlo v zadrego in je moralo — hočeš nočeš — poveriti vloge takim, ki bi jim drugače gotovo ne, kajti velikokrat niso bile vloge v dobrih rokah niti v pevskem niti v igralnem pogledu. Problem pomanjkanja, kvaliteten moči so reševali gostje, gospa Zlata Gjurgjenc-Gavella, rektor Glasbene akademije, gospod Julij Beteto, gospod Gostič, gospodična Vanja Levantova, gospodična Vidaličeva, gospod Popov, gospa Tončič iz Zagreba, nadajete je gostovala tudi gospodična Karlovčeva iz Splita ter gospod Čvejič iz Beograda. Vendar moram priznati vso prizadevanost domačemu krogu solistov. Naredili so veliko in močno, z ostalimi podprli dvig operne reprodukcije v pretekli sezoni. Opozoriti mi je pri tem še na mlado pevko Polajnarijevo, ki bi bilo nujno potrebno nastaviti in začeti z njo resno delati v večjih vlogah; med najmlajšimi bo ta najprej dosegla tisto potrebno kvaliteto pevsko in igralno, kar je že zadnjič bilo ugotovljeno. Z njo ne bi smelo vodstvo prav nič odlašati. Poleg tega, da se ji nudi prilika za napredek v gledališkem udejstvovanju, pomeni njena nastavitve tudi razbremenitev ostalih. Gd. Polajnarijeva je brez dvoma talent, mimo katerega vodstvo gledališča ne more iti, ker tako moč potrebuje. Kajti naše narodno gledališče, ki je edini centrum ne le Ljubljane, ampak last celokupnosti in predstavnik slovenske operne umetnosti, mora izbirati le to, kar je najboljšega in ima pogoje za napredek. Če poslušamo od nje manj

Prihod grofa Ciana v Monakovo.

ŠPORT

Plavalne tekme na Iliriji

Drugi ob 21. uri plavalna liga: ZPK: Ilirija plavalni dvoboj: MPK: Ilirija (II. garnitura).

Kot prva tekma plavalne lige v Ljubljani bo dvoboj med ZPK in Ilirijo. Zagrebški plivački klub je sicer novinec v ligi, toda svojo žilavost je že dokazal. Njegova zmaga nad renomiranim Jadrantom iz Splita je dovolj močan dokaz, da ZPK resno misli. Ilirija ima letos mnogo bolj izenačeno moštvo. In pri takih nasprotnikih obeta biti borba težka in bo najbrže šele zadnja točka odločila zmago.

Drugi gost Mariborski plavalni klub bo nastopil proti II. moštvi Ilirije. Ilirijo bodo zastopali večinoma mladi plavalci, ki bodo kmalu vstopili v ligaško moštvo.

Obadva dvoboja se bosta izmenjavala, tako, da bo program končan okoli 11. ure.

Začetek tekmovalja bo točno ob 21. uri. Prodaja vstopnic danes ves dan na kopališču Ilirije.

Teniški turnir v Planici

Na teniškem turnirju, ki je bil preteklo soboto in nedeljo v Planici je zmagal Boris Smerdu, v ženski konkurenci pa Belgrajčanka Mitičeva. Ostali rezultati turnirja, katerega so se udeležili najboljši slovenski in srbski teniški igralci pa izgledajo takole:

Single: Bogdanovič-Bojčević 6:2, 6:4, Smerdu-Bogdanovič 6:1, 6:2, Branovič-Blanke 6:2, 6:4. Finale: Smerdu-Branovič 2:6, 6:4, 6:3.

Double: Smerdu-Bogdanovič proti Blanke-Markovi 6:1, 6:1, Sivic-dr. Smerdu proti Albaneze-Blanke 6:3, 6:4, Branovič-Bojčević proti Luckman-Milavec 6:3, 6:3, Branovič-Bojčević proti Sivic-dr. Smerdu 6:2, 3:6, 6:1. Finale: Smerdu-Bogdanovič-Branovič-Bojčević 6:0, 6:2.

Dame: Mitič-Sernec-Maire 7:5, 6:2.

Plavalni dvoboj

Nemčija : Madžarska 23 : 21

V plavalnem dvoboju, ki je bil v soboto in nedeljo v Budimpešti med nemško in madžarsko reprezentanco, je zmagalo nemško moštvo z gorjim rezultatom. Doseženo so bili naslednji uspehi: Skoki z deske: 1. Weiss (N) 155.16 t. 2. Hidvehy (M) 141.52 t.

Štabela 4x200 m: Madžarska 9:16.2, Nemčija 9:28.2.

200 m prsno: 1. Balke (Nemčija) 2:43.6, 2. Fabian (Madžarska) 2:52.6.

400 m prosti: 1. Plath, (Nemčija) 4:57.2, 2. Tetos, (Madžarska) 5:01.

1500 m prosti je zmagal v novem madžarskem rekordu Tatos a časom 19:37.

V waterpolu je Madžarska premagala Nemčijo z 7:2.

Rus Bojčenko je zopet plaval

v svetov. rekordnem času

Pri neki športni plavalni prireditvi v Moskvi je te dni potolkel ruski plavec Bojčenko neoficijelni svetovni rekord v prsnem plavanju na 200 metrov. Omenjeni plavec je med prvimi na svetu, ki se je poslužil takozvanega »metuljčaka« in je

stalno deloval na tem, da je omenjeni način plavanja izboljšal. Njegov prvi svetovni rekord na 100 m se je glasil 1:06.8, pozneje je sledil rekord na 200 m s časom 2:36.2, katerega je postavil pred nekaj leti. Vsi poskusi mednarodnika Cracksa, da bi zboljšal omenjeni rekord so bili zaman. Bojčenku samemu je preostal in v resnici se mu je posrečilo dosežati čas 2:33.7 min. zboljšati za 2.5 sek. Pri celi stvari pa je najbolj interesantno to, da je Bojčenko plaval popolnoma sam in da bi bil rekord postavil še višje, če bi plaval ob primerni konkurenci.

O priliki tega mitinga je bil postavljen še en svetovni rekord: za štafeto 4 krat 100 m prosti so rabili Rusi 3:51 min, kar znači zopet nov svetovni rekord. Oficielni svetovni rekord imajo Amerikanci s časom 3:59.2 min. Rusi so izredno napredovali v plavalnem športu v zadnjem času, kar dokazujejo domači rekordi, katerih so postavili v zadnjem času nič manj kakor 21. Pravi, da se morda Rusi udeležijo prihodnjih olimpijskih iger. V tem primeru bodo dobili evropski športni narodi novega nasprotnika, ki bo marsikomu prekrizal športne račune.

Odpovedane olimpijske igre

20. t. l. bi se morale prirediti v Helsinkih XII. olimpijske igre, za katere se je prijavilo 47 narodov sveta. Ker pa svetovni položaj ni dopuščal izvedbe teh iger, se je 23. aprila t. l. odločil finski olimpijski odbor, da jih odpove.

S težkim srcem so se Fini odločili do tega koraka in so vprav do zadnjega upali, da bo izvedba mogoča in to tembolj ker so vse tako pripravili, da bi bil potek iger brezhiben.

Cetudi ne bo svetovne olimpijade, bo vsekakor te dni olimpijski stadion v Helsinkih zelo oživel, kajti finski športniki bodo imeli svoje velike športne igre, ki bodo trajale tri dni. Plavanje, nogomet, kolesarske dirke, rokoborba, boks, lahka atletika in telovadba je na sporedu teh domačih iger, ki naj bi finski mladini nadomestile svetovne igre.

Svetovni prvak R. Rominger

operiran

Znani švicarski svetovni prvak v slalomu R. Rominger, ki je trenutno v aktivni vojaški službi, je bil operiran zaradi vnetja slepiča. Operacija je dobro uspešna in je mladi svetovni prvak že na potu ozdravljen.

Iz mednarodnega visokošolskega športa

Kakor poročajo iz Italije, so imeli voditelji visokošolskih športnih organizacij Nemčije in Italije razgovore glede mednarodnega visokošolskega športa. Kakor znano, je prišlo preteklo leto do razdora v »Confederation Internationale des Etudiants«, zaradi česar je prišlo do delitve akademskih svetovnih iger. Nekateri se tekmovali na Dunaju, oni, ki pripadajo C. I. E., so pa nastopili v Monacu. Po teh razgovorih izgleda, da bodo Nemci in Italijani osnovali novo akad. športno organizacijo. Prihodnje akademske svetovne igre bodo leta 1942 v Rimu.

nost izvedbe partitur zavzemala gospoda Anton Neffat in dr. Danilo Švara. Zlasti je naglasiti preciznost orkestra in globlje pojmovanje muziciranja pri dirigiranju g. Antona Neffata. V splošnem pa so predstave očitovala voljo do dela in napredka obeh gospodov, katerih stremljenje je tudi veliko pripomoglo do svežosti in nekake pomladitve, ki je zavela v resnem prizadevanju za uspešno delovanje v operni hiši.

Omeniti moram tudi napredek in pravilno pojmovanje režije, ki teži za tem, da dobi vsako delo svoj odgovarjajoči slogovni okvir, ki ga skuša skladno podpreti tudi scenarija. Težko se večkrat seveda pojavljajo vsled premajhnega odra, ki ne nudi dovolj prostornosti, drugič zopet primanjkanje zadostnega osebja, toda prvi režiser, gospod Ciril Debevec in scenograf in gospod ing. Franz znata na izvirnem način rešiti problem prostora, ki poleg slabe akustičnosti hiše izsiljuje nov problem: problem novega gledališča, ki lebdí nam nami kakor sanja, dočim čitamo o načrtih in gradbi novih gledališč v še manjših mestih in celo več: že občudujemo nove zgradbe.

Bilanca pretekle sezone nas mora samo veseliti. Novega utripa v stremljenju za zboljšanje operne reprodukcije in temu sledečega napredka v celoti ni opazila samo kritika, ampak je zaznalo tudi poslušalstvo, ki je znova začelo polniti hišo. Saj so bile večkrat predstave do poslednjega rezervnega sedeža razprodane. Približujemo se novi sezoni in pričakujemo še več. Vodstvu in osebju priznanje za preteklo, še večji uspeh za bodočo sezono!